

Konceptualizacija, obrada ideje i planiranje autorske izložbe s multimedijским elementima

---

Buden, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:203413>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

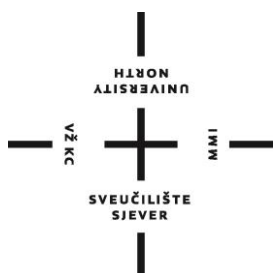

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

DIPLOMSKI RAD br. 145-MMD-2024

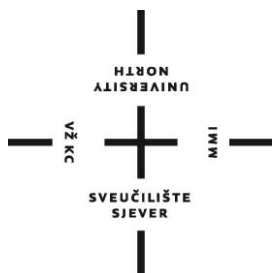
**KONCEPTUALIZACIJA, OBRADA IDEJE I
PLANIRANJE AUTORSKE IZLOŽBE
S MULTIMEDIJSKIM ELEMENTIMA**

Jelena Buden

Varaždin, kolovoz 2024.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Multimedije

DIPLOMSKI RAD br. 145-MMD-2024

**KONCEPTUALIZACIJA, OBRADA IDEJE I
PLANIRANJE AUTORSKE IZLOŽBE
S MULTIMEDIJSKIM ELEMENTIMA**

Student:
Jelena Buden, 4081/336

Mentor:
Izv. prof. art. dr. sc. Robert Geček

Varaždin, kolovoz 2024.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za multimediju		
STUDIJ	Sveučilišni diplomski studij Multimedija		
PRISTUPNIK	Jelena Buden	MATIČNI BROJ	4081/336
DATUM	02.09.2024.	KOLEGIJ	Projektni studio 1
NASLOV RADA	Konceptualizacija, obrada ideje i planiranje autorske izložbe s multimedijским elementima		

NASLOV RADA NA ENGL JEZIKU Conceptualization, Idea Development, and Planning of an Authorial Exhibition with Multimedia Elements

MENTOR	Robert Geček	ZVANJE	Izv. prof. art. dr. sc.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Andrija Bernik - predsjednik		
	2. izv. prof. dr. sc. Emil Dumić - član		
	3. izv. prof. art. dr. sc. Robert Geček - mentor		
	4. doc. art. dr. sc. Mario Periša - zamjenski član		
	5. _____		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	145-MMD-2024
OPIS	<p>U radu se obrađuje tema obrade ideje, osmišljavanja koncepta i načina provedbe umjetničke izložbe autorskih likovnih radova uz korištenje multimedijских elemenata. Potrebno je obraditi način realizacije ideje s kojom se nastoji proširiti paleta prihvaćanja poruka umjetnosti od klasičnog prikaza radova u galerijskim prostorima na mogućnost stapanja posjetitelja i radova u individualno iskustvo sudjelovanja u samoj postavi pomoću osjetila opipa, zrcala, svjetla i projekcije video sadržaja. Također je potrebno objasniti važnost planiranja prostora, dimenzija i pravilnog odabira materijala jer bi se kroz izložbu nastojalo istražiti moć umjetnosti kao terapijske prakse kroz reinterpretaciju strahova i noćnih mora koji se pretvaraju u opipljiva fizička tijela uz pomoć linija i oblika na papiru te kroz druge načine i materijale. Izložba ima za cilj povezati posjetitelje s njihovim dubokim emocijama, potičući ih na suočavanje s vlastitim strahovima i transformaciju negativnih iskustava kroz kreativni proces. Osnovna tema izložbe predstavlja dodjeljivanje tijela strahovima, fobijama i raznim drugim emocijama s kojima se osoba suočava. Svaka će slika imati prateći opis na koji je način autor pristupio transformaciji negativnog u pozitivno, potičući posjetitelje na razmišljanje o vlastitim mogućnostima iscjeljenja kroz umjetnost. Nakon definiranja koncepta i ciljeva izložbe, kroz praktični će se rad pomoću maketa prostora i likovnih radova prikazati kreativna rješenja te kroz anketu istražiti kako se pojedini radovi percipiraju od strane potencijalnih posjetitelja izložbe. Cilj je kroz stvaranje prostora za refleksiju, samoproučavanje i kreativnost potaknuti posjetitelje da integriraju ovo iskustvo u svoj svakodnevni život.</p>

ZADATAK URUČEN

05.09.2024.

PODRIS MENTORA

Predgovor

Ovaj je diplomski rad rezultat višegodišnjeg rada, učenja i podrške mnogih osoba koje su bile uz mene tijekom mog obrazovanja. Želim iskoristiti ovu priliku da izrazim svoju duboku zahvalnost svima koji su pridonijeli mom akademskom putovanju. Prije svega, želim zahvaliti svom mentoru, Robertu Gečeku, na vodstvu i strpljenju tijekom izrade ovog rada te na inspiracijama koje je pružao tijekom svakog predavanja održanog na studiju kojima je želio dati studentima uvid u brojne dostupne umjetničke mogućnosti. Također, izražavam svoju zahvalnost drugim profesorima i profesoricama na stručnosti, entuzijazmu i predanosti obrazovanju.

Posebno bih željela posvetiti ovaj rad svim ženama koje su me podržavale na ovom putovanju. Hvala vam što ste me inspirirale da postanem bolja verzija sebe. Najveću zahvala upućujem svojoj omiljenoj baki Ljudmili, koja je uvijek s velikom radošću pratila svaki moj uspjeh. Njena ljubav, podrška i nepokolebljiva vjera u mene bili su moj izvor snage. Hvala što si bila glavna ženska figura u mom životu i što si uvijek bila uz mene. Druga snažna žena kojoj dugujem duboku zahvalnost, gospođa Jasminka, koja me je potaknula da nastavim svoje obrazovanje u trenucima kada sam najviše željela odustati i koja me kontinuirano podržavala na tom putu. Vaša podrška i ohrabrenje bili su neprocjenjivi.

Sažetak

Kroz ovaj se rad obrađuje tema izrade koncepta, osmišljavanja ideje i planiranja izložbe autorskih radova uz primjenu multimedijских elemenata. Kroz izradu plana izložbe istražuje se mogućnost transformacije strahova i noćnih mora putem umjetnosti, koristeći samu umjetnost kao terapijski alat. Detaljnim se planiranjem i razradom koncepta, provodi se potraga za načinom i učinkom vizualne umjetnosti koji može služiti kao sredstvo za osobno iscjeljenje i samo refleksiju, omogućujući promatračima da se suoče s vlastitim unutarnjim strahovima i fobijama i da transformiraju svoja negativna iskustva u pozitivna. Izložba, plan koje se u radu razrađuje, zamišljena je kao interaktivno i emotivno iskustvo, koje uključuje vizualne umjetničke radove u kombinaciji s video projekcijom, audio pratnjom i drugim multimedijским elementima. Svaki rad prikazan na izložbi interpretira strahove i noćne more kao fizička tijela, te na taj način omogućuje posjetiteljima da se povežu sa svojim dubokim emocijama. Diplomski rad je fokusiran na detaljno planiranje i razradu samog koncepta izložbe kao potencijalnog ili hipotetskog projekta. Analiziraju se tehnički i umjetnički aspekti planirane izložbe, uključujući izbor prostora, dizajn postave i raspored radova, rasvjete, projekcije, zvuka i drugih multimedijских elemenata. Posebna je pažnja posvećena metodama angažiranja publike, kako bi se potencijalni posjetitelji povezali sa svojim emocijama i doživjeli željeni terapijski učinak umjetnosti. Ciljevi rada uključuju razradu koncepta, analizu tehničkih i umjetničkih aspekata izložbe, te istraživanje načina na koje umjetnost kao objekt može pomoći u transformaciji negativnih emocija u pozitivno iskustvo. Rad naglašava ulogu umjetnosti u procesu osobnog iscjeljenja, potičući daljnja istraživanja i korištenje umjetničkih tehnika kao sredstva samopomoći te pomoći, tako se nastoji stvoriti prostor za refleksiju, samoproučavanje i kreativnost.

Ključne riječi: koncept, ideja, izložba, multimedija, terapijski učinak, refleksija, umjetnost

Sažetak

This thesis addresses the conceptualization, idea development, and planning of an exhibition of original works incorporating multimedia elements. The exhibition concept explores the possibility of transforming fears and nightmares through art, using art as a therapeutic tool. Through detailed planning and conceptual development, the paper investigates how visual art can serve as a means for personal healing and reflection, allowing the audience to confront their inner fears and phobias and transform negative experiences into positive ones. The exhibition, as developed in the thesis, is envisioned as an interactive and emotional experience, combining visual artworks with video projections, sound, and other multimedia elements. Each piece interprets fears and nightmares as physical entities, enabling visitors to connect with their deep emotions. The focus is on the detailed planning and conceptualization of the exhibition as a hypothetical project. Technical and artistic aspects of the exhibition are analyzed, including the choice of space, design of the setup, lighting, projections, sound, and other multimedia elements. Special attention is given to methods of engaging the audience, allowing visitors to connect with their emotions and experience the therapeutic effect of art. The objectives of the paper include the development of the exhibition concept, analysis of the technical and artistic aspects, and exploration of how art can help transform negative emotions. The paper emphasizes the importance of art in the process of personal healing, encouraging further exploration and use of artistic techniques as a means of self-help. It aims to create a space for reflection, self-exploration, and creativity.

Keywords: concept, idea, exhibition, multimedia, therapeutic effect, reflection, art

Sadržaj

1.1. Cilj rada.....	2
1.2. Metodologija.....	3
2.1. Umjetnost i izložbe	7
2.1.1. Povijest izložbi.....	7
2.1.2. Suvremeni pristup.....	9
2.2. Apstraktna umjetnost	10
2.2.1. Definicija i povijest.....	10
2.2.2. Stilovi i tehnike	11
2.2.3. Primjeri i utjecaji	13
2.2.4. Psihodelična umjetnost.....	14
3.1. Inspiracija i koncept	16
3.2. Tehnike i materijali	17
3.2.1. Tehnika crtanja markerima	17
3.2.2. Tehnika crtanja bojicama.....	18
3.2.3. Kombinacija tehnika.....	18
3.3. Analiza pojedinačnih radova.....	19
3.3.1. Rad 1: Teleće nježnosti (org. rus.: Телячьи нежности)	21
3.3.2. Rad 2: Čvor strpljenja (org. rus.: Узел терпения).....	24
3.3.3. Rad 3: Drugi put (org. rus.: В следующий раз)	26
3.3.4. Rad 4: Titanska koža (org. rus.: Титановый корпус)	29
3.3.5. Rad 5: Knock-knok (org. rus.: Тук-Тук).....	31
3.3.6. Rad 6: Ostati (org. rus.: Не убежал)	33
3.3.7. Rad 7: Sve je tako ljudski (org. rus.: Все как у людей)	36
3.3.8. Rad 8: Autoportret – Dječji Svijet (org. rus.: Автопортрет – На вырост)	38
3.3.9. Rad 9: Autoportret – Šum (org. rus.: Автопортрет – Шум)	41
3.3.10. Rad 10: Pored (org. rus.: Рядом)	43
4.1. Prostor i postava.....	46
4.1.1. Odabir prostora.....	46
4.1.2. Dizajn izložbenog prostora.....	50
4.2. Osvjetljenje	51
4.2.1. Vrste osvjetljenja	51
4.2.2. Prilagodba osvjetljenja za pojedine radove	52
4.3. Multimedijски elementi	52
4.3.1. Video projekcije.....	53
4.3.2. Zvuk i audio pratnja	53
4.3.3. Interaktivni sadržaj.....	54
4.4. Tehnička oprema.....	55
4.4.1. Projekcija	55
4.4.2. Audio sustavi	55
4.5. Grafički materijali	56
4.5.1. Plakat	56

4.5.2. Letak.....	57
5.1. Tablica troškova.....	60
6.1. Anketa.....	61
6.1.1. Ciljevi ankete.....	64
6.1.2. Metodologija.....	65
6.1.3. Rezultati ankete.....	65
6.1.4. Analiza i zaključci.....	76
6.2. Studija slučaja: Usporedba s drugim izložbama.....	77
6.2.1. Odabrane izložbe.....	78
6.2.2. Metode usporedbe.....	78
6.2.3. Zaključci.....	79

1. Uvod

Umjetnost u svakodnevici ima moć transformacije i refleksije, ona pruža prostor za introspekciju, otpor i osobni razvoj. U suvremenoj kulturi i društvu, umjetnost svih oblika i vrsta sve se više koristi kao alat za terapijsku praksu, pomažući pojedincima kod suočavanja sa svojim unutarnjim strahovima, fobijama i negativnim iskustvima kako bi ih isti na neki način proživjeli, osmislili i preoblikovali u neko novo, iscjeliteljsko i pozitivno iskustvo. U ovom se diplomskom radu istražuje mogućnosti izrade i osmišljavanja koncepta te obrade ideje i samog procesa planiranja izložbe koja se temelji na transformaciji tih stvorenih strahova i noćnih mora kroz apstraktne i psihodelične umjetničke radove, dodjeljujući nečemu nepoznatom, strahu ili emociji novo fizičko tijelo te potičući interakciju s istim putem zvuka, slike i video uradaka. Kroz analizu i obradu same ideje o takvoj izložbi uz primjenu multimedijских elemenata, cilj je pokazati kako umjetnost može poslužiti kao snažan alat u obliku sredstva za osobno iscjeljenje i refleksiju. [1]

Izložba, ideja koje se obrađuje u radu, sastoji se od 10 autorskih umjetničkih radova koji se u galerijskom prostoru kombiniraju s više vrsta multimedijских elemenata, poput video projekcije, zvuka i drugih elemenata kako bi se stvorilo interaktivno i emotivno iskustvo za potencijalne posjetitelje. Putem interpretacije strahova, negativnih emocija, proživljenih trauma i noćnih mora dodjeljivanjem im fizičkih tijela, autorski radovi nastoje omogućiti i pružiti gledatelju priliku da se poveže sa svojim dubokim emocijama i na taj način potaknuti osobu na suočavanje s vlastitim strahovima i opterećujućim iskustvima. Kroz rad će se prikazati i objasniti svako umjetničko djelo pojedinačno kako bi se, u konačnosti, projekt posložio kao potpuna cjelina. Djela će biti popraćena detaljnim opisom procesa inspiracije i transformacije negativnih osjećaja u pozitivna iskustva, čime se naglašava terapijska moć umjetnosti.

U ovom se radu neće baviti realizacijom izložbe u stvarnosti, već će se fokusirati na detaljno planiranje i razradu takvog koncepta izložbe kao hipotetskog projekta koji je moguće realizirati u budućnosti. Analizirat će se tehnički i umjetnički aspekti izložbe a i samih radova, uključujući izbor izložbenog prostora, dizajn postave, korištenje multimedijских elemenata i interaktivnih sadržaja, te metode angažiranja publike.

U teorijskom djelu rada najprije će biti razjašnjeni pojmovi umjetnost i izložba te će se pomoću kratkog pregleda povijesti izložbenih postava prikazati važnost istih u stvaranju kultura i u subjektivnom percipiranju emocija, biti će razjašnjeni suvremeni pristupi umjetnosti i umjetničkim postavama. [2] Zatim će biti obrađena tema apstraktne umjetnosti,

autora, stilova i tehnika te primjera i utjecaja navedene vrste vizualne umjetnosti koja često sadrži elemente psihodeličnog stila uz složene, detaljne i ponavljajuće obrasce, sa fantastičnim, nadrealnim ili ezoteričnim temama i motivima. Pomoću simbolike, odabira motiva i boja bit će razjašnjeni načini na koji isti mogu djelovati na gledatelja u kontekstu terapijskog učinka. [3]

Nakon opisivanja radova i analize bit će obrađen tehnički dio planiranja izložbe, odabir galerijskog prostora, načina rasvjete, primjene multimedije, načini interaktivnosti te će se istražiti tehnička oprema koja je potrebna za realizaciju projekta. Kroz istraživački će se dio pomoću anketa o utjecaju određenih radova na publiku istražiti utjecaj i asocijacije koje izazivaju radovi pojedinačno kod gledatelja, provest će se usporedba s drugim sličnim izložbama te će se u konačnosti kroz zaključak sažeti važnost primjene umjetnosti u kontekstu terapije, samopomoći i mentalnog zdravlja.

1.1. Cilj rada

Cilj ovog rada detaljno je proučiti i razraditi odgovarajući koncept, te osmisliti i obraditi ideju i proces planiranja izložbe autorskih radova s primjenom multimedijских elemenata. Središnja tema same izložbe transformacija je fobija, strahova i noćnih mora kroz apstraktne umjetničke radove koji sadrže složene elemente i motive, detaljne i ponavljajuće obrasce, sa fantastičnim ili ezoteričnim temama, koristeći umjetnost kao terapijski alat. Specifični ciljevi rada uključuju razradu koncepta, analizu i planiranje tehničkih i umjetničkih aspekata, te osmišljavanje načina na koji se može realizirati transformacija negativnih iskustava u pozitivna. Dodatni je cilj i pronalaženje načina povezivanja s publikom, promocija umjetnosti kao terapijske prakse te poticanje na kreativnost. [4]

Prvi i osnovni korak stvaranje je detaljnog i koherentnog plana izložbe koja kombinira apstraktne umjetničke radove s multimedijским elementima kako bi se postigao terapijski učinak. Ova izložba osmišljena je kao interaktivno i emotivno iskustvo za posjetitelje, koje im daje priliku da se suoče sa svojim problemima. Detaljnom analizom i planiranjem tehničkih aspekata, uključujući odabir prostora, redosljed postave, način osvjetljenja, video projekciju, zvuk i druge multimedijские elemente razmotrit će se optimalan način korištenja tehnologije u umjetnosti za poboljšanje posjetiteljevog iskustva i postizanje željenog emocionalnog učinka.

Kroz istraživanje i u konačnosti prezentiranja načina na koje umjetnost može pomoći u transformaciji negativnog koje je neodvojivi dio ljudske svakodnevice, nastojat će se pokazati kako vizualna umjetnost može služiti kao sredstvo za osobno iscjeljenje i refleksiju, te kao

sredstvo omogućiti gledateljima da se povežu sa svojim emocijama i pronađu načine za suočavanje s vlastitim strahovima. [5] Razvojem metoda angažiranja i interakcije postave s publikom cilj je kroz izložbu posjetitelje aktivno uključivati u sam prostor i proces kako bi isti doživjeli terapijski učinak umjetnosti i reflektirali o vlastitim emocionalnim iskustvima. Posebna se pažnja posvećuje dizajnu interaktivnih elemenata koji potiču introspekciju i emocionalnu povezanost. Nastojat će se naglasiti važnost umjetnosti u procesu osobnog iscjeljenja, kako za pojedinca tako i za kulturu kao kolektiv te potaknuti daljnja istraživanja i korištenje umjetničkih tehnika kao sredstva samopomoći. Cilj je educirati publiku o terapijskoj moći umjetnosti i kreativnog izražavanja te tako potaknuti ih na korištenje umjetnosti kao alata za emocionalno iscjeljenje. Također, želja je inspirirati potencijalne posjetitelje da integriraju iskustvo izložbe u svoj svakodnevni život, koristeći umjetnost kao sredstvo za smanjenje strahova i suočavanje s noćnim morama. Radom se nastoji stvoriti sveobuhvatan vodič za osmišljavanje i planiranje manje izložbe koja koristi multimedijske elemente za postizanje terapijskog učinka.

1.2. Metodologija

U ovom se radu koristi nekoliko različitih metodoloških pristupa kako bi se što detaljnije istražila osnovna tema, razradio odgovarajući koncept, obradila ideja i raspisalo planiranje izložbe. Metodologija se sastoji od pregleda stručne literature, biografija umjetnika srodnog žanra, analize slučajeva, istraživanje srodnih ostvarenih projekata i umjetnika i provođenja anketiranja potencijalne publike. Na temelju svih prikupljenih podataka, putem analize i evaluacije, izradit će se završni prijedlog izložbe koji uključuje konačan raspored izložbenog prostora i redoslijed radova s tehničkim specifikacijama za multimedijske elemente, detaljan opis svakog umjetničkog djela, uključujući kontekst, tehniku i interpretaciju strahova i noćnih mora te pripremu pratećih materijala.

Obrađene su literature iz raznih područja: teorije umjetnosti, multimedije, biografija umjetnika i terapijskog pristupa umjetnosti, kreativnosti i radu. Istraživanjem uloga i utjecaja apstraktne umjetnosti u terapijskom kontekstu i analizom korištenja multimedijskih elemenata u suvremenim umjetničkim izložbama te pregledom studija i radova koji se bave korištenjem umjetnosti kao sredstva za iscjeljenje i refleksiju, postižu se uvjeti za donošenje ispravne odluke kod određivanja samog koncepta. Pregledom uspješnih izložbi koje su postigle značajan utjecaj na publiku, s posebnim naglaskom na tehničke i umjetničke aspekte projekata koji su se pokazali učinkovitima u korištenju umjetnosti kao alata za očuvanje

mentalnog zdravlja, dobit će se uvid u spektar mogućnosti i razumijevanje kreativnih procesa i pristupa koji se koriste u stvaranju djela koja za cilj imaju emocionalno iscjeljenje. Evaluacija i refleksija odabrane postavbe provodit će se pomoću tlocrta izložbenog prostora kako bi se testirala učinkovitost rasporeda i multimedijских elemenata. Težnja je postaviti čvrstu osnovu za buduće projekte u području korištenja umjetnosti i multimedije za unutarnje iscjeljenje. [6]

2. Teorija umjetnosti i umjetničkih izložbi

Umjetničke izložbe predstavljaju značajnu komponentu kulturnog života, one omogućuju umjetnicima da javno prikažu svoja djela i tako komuniciraju s publikom, dok se publici pruža prilika za kulturno obogaćivanje, edukaciju i osobnu refleksiju. Umjetnost, kao sredstvo izražavanja i komunikacije, ima dugu povijest i evoluciju koja je u korak pratila razvoj cijelog društva i raznih kultura od samih početaka pa kroz nadolazeća stoljeća. U teorijskom se djelu rada istražuje povijest umjetničkih izložbi, evolucija suvremenog pristupa organizaciji i izvedbi izložbi i ulogu umjetnosti kao terapijske prakse. U povijesti, izložbe su se razvijale od ranih prikaza umjetnosti u crkvama i privatnim galerijama tijekom renesanse, preko formalnih Salonskih izložbi već u 17. i 18. stoljeću, do velikih svjetskih izložbi u 19. stoljeću koje su kombinirale umjetnost s industrijskim inovacijama i znanstvenim otkrićima. [7] Ove izložbe nisu samo širila saznanja o umjetniku, prikazanom motivu i promociji umjetničke radove već su također, igrale veliku ulogu u oblikovanju kulturnih trendova i društvenih normi. [8] Umjetnost svih oblika oduvijek je bila odraz razvoja kulture, trenutnog društvenog stanja i nekog oblika otpora, temelj revolucija i aktivizma. Takav način izražavanja omogućavao je širenje ideja, brojnih pokreta i ideologija. [9] Početkom 20. stoljeća, muzeji su postali središta za izlaganje umjetničkih radova te mjesta na kojima su se donosile odluke i istraživale reakcije publike na prve postavbe. Multimedijски elementi postali su uobičajen dio brojnih revija, izložba i umjetničkih manifestacija omogućujući proširenje palete načina na koji se poruke i ciljevi izložbe mogu dostići i prenijeti, spajajući umjetnika i promatrače, stvarajući potpuno nova iskustva. Moderna umjetnost pronašla je svoje domove u brojnim institucijama poput Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, Muzeja moderne umjetnosti (MoMA) u New Yorku i Tate Gallery u Londonu, koje su ne samo prikazivale umjetnička djela, već su također eksperimentirale s novim kustoškim praksama i tematskim izložbama. Ove i slične institucije postale su epicentri kulturnog dijaloga i inovacija. [10] [11] Više o navedenoj temi bit će obrađeno u daljnjim poglavljima.

Digitalna revolucija krajem 20. i početkom 21. stoljeća donijela je nove mogućnosti u organizaciji i prezentaciji izložbi. Online galerije, virtualne izložbe i multimedijalni pristupi omogućili su znatno širu dostupnost umjetnosti i razne inovativne načine interakcije umjetnika s publikom. Korištenjem novih tehnologija, umjetnici i kustosi stvaraju interaktivna i imerzivna iskustva (iskustva koja uživljavaju promatrača u aktivnost u kojoj trenutno sudjeluje), koja su redizajnirala tradicionalni koncept izložbe. Suvremene izložbe naglašavaju interaktivnost i angažiranost publike. Tradicionalni pasivni pristup, gdje se posjetitelji samo

promatrači umjetnička djela, zamjenjuje se aktivnijim modelima. Interaktivne instalacije, multimedijalni sadržaji i projekti u stvaranju kojih publika aktivno sudjeluje omogućuju posjetiteljima da se aktivno uključe u umjetnički proces. Ovaj pristup ne samo da povećava angažman publike, već daje i dublju emocionalnu povezanost promatrača s umjetničkim djelima. Multimedijalni elementi, poput video projekcija, zvučnih instalacija i digitalnih tehnologija, postali su gotovo neizostavni dio suvremenih izložbi. Umjetnici koriste tehnologije za stvaranje slojevitih, multisenzornih iskustava koja obogaćuju samu percepciju i olakšavaju razumijevanje umjetničkih djela. Multimedija omogućuje stvarateljima i umjetnicima da eksperimentiraju s novim oblicima izraza i da šire granice tradicionalne umjetnosti. Site-specific umjetnost, koja uzima u obzir prostor, povijest i sociokulturni kontekst samog mjesta gdje su radovi izloženi, također igra važnu ulogu u suvremenim izložbenim praksama. Ona stvara dublju povezanost između umjetničkog djela i prostora te tako pruža jedinstveno iskustvo koje je neodvojivo od mjesta samog izlaganja. [12]

Djelovanje suvremenog kustosa uključuje daleko više od jednostavnog odabira i postavljanja umjetničkih djela. Kustosi danas djeluju kao istraživači, edukatori i medijatori između umjetnika i publike. Oni razvijaju tematske koncepte, pišu prateće tekstove i organiziraju događaje koji dodatno obogaćuju izložbeno iskustvo. Prakse kustosa uključuju i angažman s lokalnim zajednicama te interdisciplinarnu pristupe koji povezuju umjetnost s drugim područjima znanosti i kulture. [13] Razvojem interneta i digitalnih tehnologija omogućeno je stvaranje virtualnih izložbi koje su dostupne globalnoj publici uz korištenje 3D tehnologije, tehnologija virtualne (VR) i proširene stvarnosti (AR). Navedene tehnologije pomažu u stvaranju imerzivnih i interaktivnih iskustava. Takve izložbe omogućuju posjetiteljima da istražuju umjetnička djela iz udobnosti vlastitog doma, te proširuju doseg i dostupnost umjetnosti. [14]

Uloga umjetnosti kao terapijske prakse gotovo je neizostavna u suvremenim pristupima izložbama. Terapijski učinak umjetnosti istražuje se kroz interaktivne instalacije, participativne projekte i multimedijalne sadržaje koji potiču refleksiju i samo proučavanje. Galerije sve više postaju mjesta gdje posjetitelji mogu doživjeti emocionalno iscjeljenje, suočiti se sa svojim strahovima i pronaći inspiraciju za osobni razvoj. Analiza povijesti izložbi i suvremenih pristupa olakšava razumijevanje evolucije praksi izlaganja i identificiranje najboljih metoda za postizanje željenog učinka na publiku. [15]

2.1. Umjetnost i izložbe

Umjetničke su izložbe neizostavni dio kulturnog pejzaža koji nudi umjetnicima da izlažu svoja djela javnosti, te pružaju posjetiteljima priliku za kulturno obogaćivanje i introspekciju. U ovom će se djelu rada detaljno istražiti povijest izložbi, kao i suvremene pristupe njihovom organiziranju, naglašavajući važne prekretnice i inovacije koje su oblikovale današnje prakse.

2.1.1. Povijest izložbi

Prve formalne izložbe kakve danas poznajemo u kontekstu umjetnosti datiraju iz renesansne Italije, gdje su se umjetnička djela često izlagala u crkvama i privatnim galerijama. [16] Ove rane izložbe bile su uglavnom privatne i dostupne samo eliti, ali su postavile temelj za kasniji razvoj javnih izložbi. U 17. stoljeću, Francuska je preuzela vodeću ulogu s osnivanjem Kraljevske akademije slikarstva i kiparstva (Académie Royale de Peinture et de Sculpture), koja je organizirala prve Salonske izložbe. One su bile najvažnije mjesto za promociju umjetnika i omogućile su široj javnosti pristup umjetničkim djelima. [7] Osim crkvi i privatnih galerija, značajnu ulogu u razvoju izložbi imali su i javni trgovi, tržnice i otvoreni prostori gdje su se često organizirale privremene umjetničke izložbe povodom raznih festivala i svečanosti. Ove su izložbe bile prilike za širu publiku da pristupi umjetničkim djelima, iako su i dalje izložbe bile ograničene na specifične događaje te su bile manje formalne u usporedbi s kasnijim praksama. Tijekom 18. i 19. stoljeća, izložbe postaju sve češće i raznovrsnije. Velike svjetske izložbe, poput Londonske Velike izložbe u Kristalnoj palači 1851. godine, predstavljale su ne samo umjetnost, već i industrijske inovacije i znanstvena otkrića. [17] Takva praksa je bila važna i za promoviranje međunarodnog dijaloga i razmjene ideja. Istovremeno, grad Pariz je postao centar umjetničkih izložbi s Pariškim Salonom, koji je bio točka prekretnica za razvoj modernih umjetničkih pokreta poput impresionizma. Na taj su se način postavljale platforme za umjetnike na kojima su isti dobili priliku da predstave svoja djela široj publici i da se natječu za priznanja i nagrade. [7]

U ranim desetljećima 20. stoljeća, muzeji postaju glavne institucije za izlaganje umjetnosti. Osnivanje muzeja kao što su Muzej moderne umjetnosti (MoMA) u New Yorku i Tate Gallery u Londonu obilježilo je prekretnicu u načinima na koja su umjetnička djela na dalje bila izlagana i interpretirana. [10] [11]

Muzej moderne umjetnosti (MoMA) u New Yorku, osnovan 1929. godine, potaknuo je revoluciju u pristupu izlaganju i promicanju moderne umjetnosti. MoMA je bio jedan od

prvih muzeja koji se fokusirao isključivo na modernu i suvremenu umjetnost, te na taj način pružajući platformu za djela vrhunskih umjetnika kao što su Vincent van Gogh, Pablo Picasso, Andy Warhol i mnogi drugi. [11] Danas je muzej poznat po svojim inovativnim praksama kustosa i tematskim izložbama koje istražuju različite umjetničke pokrete, stilove i tehnike. MoMA također stavlja naglasak na važnost edukacije i angažmana publike kroz radionice, predavanja i razne publikacije. Osim toga, navedeni je muzej pionir u korištenju multimedijalnih i digitalnih tehnologija za obogaćivanje izložbenog sadržaja i iskustva, čime je omogućio dublju interakciju posjetitelja s umjetničkim djelima, stvarajući dijalog umjetnik-promatrač. Tate Gallery u Londonu, osnovana je nešto ranije, 1897. godine. Također je igrala važnu ulogu u razvoju i promociji moderne umjetnosti. Tate galerija je započela kao galerija za britansku umjetnost, no s vremenom je proširila svoj opseg tako što je uključila i međunarodnu modernu i suvremenu umjetnost. [10] Tate Modern, dio Tate mreže, otvoren je 2000. godine, a smješten je u bivšoj elektrani. Postao je jedno od najposjećenijih mjesta za modernu umjetnost u svijetu. Tate je galerija poznata po svojim ambicioznim i eksperimentalnim izložbama, kao i po istraživanju novih kustoskih pristupa koji uključuju interdisciplinarnu suradnju i projekte. Muzej također igra značajnu ulogu i u istraživanju i dokumentiranju povijesti umjetnosti kroz svoju bogatu zbirku, arhivu i brojne znanstvene publikacije. [18] Navedene su institucije ne samo prikupljali i prikazivali umjetnička djela, već su i organizirali tematske i retrospektivne izložbe koje su istraživale povijesne i suvremene umjetničke pokrete. Modernizam, sa svojim naglaskom na inovaciju i eksperimentiranje, značajno je utjecao na djelovanje kustosa i dizajn izložbi u oba muzeja. Kroz svoje programe i izložbe, MoMA i Tate Gallery su postali predvodnici u oblikovanju javnog razumijevanja i cijenjenja moderne umjetnosti stvarajući dinamične i interaktivne prostore za istraživanje i doživljaj.

S dolaskom digitalne tehnologije, krajem 20. stoljeća, koncept izložbe je doživio još jednu golemu transformaciju. Digitalne i online galerije omogućile su umjetnicima da dosegnu puno veću, globalnu publiku bez potrebe za fizičkim prostorom. Virtualne izložbe, koje koriste tehnologije kao što su 3D i virtualna stvarnost (VR), slažu imerzivna iskustva koja su dostupna iz bilo kojeg dijela svijeta bez potrebe za fizičkom prisutnošću na određenoj lokaciji. [14] Ova je digitalna revolucija omogućila širenje umjetnosti i kulturnih sadržaja, te je otvorila nove mogućnosti za interaktivnost i uključivanje publike. Digitalne platforme dale su priliku i kustosima i umjetnicima za eksperimentiranje s novim formatima i medijima, stvarajući hibridne izložbe koje kombiniraju fizičke i digitalne elemente. Online izložbe često uključuju interaktivne komponente, kao što su virtualne šetnje, razgovore s umjetnikom,

radionice i Q&A sesije, koje dodatno angažiraju publiku i produbljuju njihovo iskustvo. Umjetnici danas mogu koristiti društvene mreže i specijalizirane platforme za dijeljenje svojih radova i izravnu komunikaciju s publikom, te tako stvoriti dinamične i aktivne zajednice. Digitalna integracija ne samo da je promijenila način na koji se umjetnost prikazuje i konzumira, već je i demokratizirala pristup umjetnosti, omogućujući ljudima iz svih dijelova svijeta da sudjeluju u kulturnom životu i pristupe izložbi koja bi inače bila nedostupna. [19] Korištenjem naprednih tehnologija, digitalne izložbe se nastavljaju razvijati u nove forme umjetničkog izraza i interakcije, mijenjajući ulogu umjetničkih institucija u suvremenom društvu.

2.1.2. Suvremeni pristup

U suvremenom se pristupu u postave uvodi interaktivnost i angažman publike, multimedijски elementi, radovi se često kreiraju posebno za određene lokacije te se izložbe šire velikom brzinom na digitalni i virtualni prostor. Sve se više daje na važnosti interaktivnosti i angažmanu publike. Tradicionalni pasivni model, u kojem je posjetitelj samo promatrač izloženih djela, sve više zamjenjuju interaktivne prakse, instalacije i projekti. Umjetnici i kustosi razvijaju nove metode koje omogućuju posjetiteljima da aktivno sudjeluju u umjetničkom procesu, što povećava njihovu emocionalnu povezanost s radovima i potiče dublje razumijevanje i refleksiju te tako prelazi u polje terapijskog učinka koji se s procesa crtanja i umjetnika šira na promatranje i gledatelja. U posljednjim se desetljećima suvremeno kustosko djelovanje značajno promijenilo. Kustosi danas djeluju kao istraživači, edukatori i medijatori između umjetnika i publike. [13] Njihova uloga sada uključuje i razvoj tematskih koncepata izložbi, pisanje pratećih tekstova, organizaciju događanja i radionica te angažman s lokalnim zajednicama. Kustosi koriste interdisciplinarnе pristupe, povezujući umjetnost s drugim područjima znanosti i kulture, što čini izložbeno iskustvo puno bogatijim i potiče kritičko razmišljanje posjetitelja. Multimedijalni elementi, kao što su video projekcije, zvučne instalacije i digitalne tehnologije, postali su sastavni dijelovi suvremenih izložbi. Tehnologije su omogućile stvaranje slojevitih, multi senzornih iskustava koje obogaćuju percepciju umjetničkih djela. Umjetnici koriste multimediju kako bi proširili granice tradicionalnih oblika izražavanja, tako stvaraju dinamične izložbe koje uključuju gledatelje na više razina. Na primjer, pravilne zvučne instalacije mogu stvoriti atmosferu koja pojačava emocionalni učinak vizualnih elemenata, dok video projekcije mogu prikazati složene narative i pokrete. Kao što je već bilo navedeno, Site-specific umjetnost odnosi se na radove koji su kreirani

posebno za određene lokacije i uzimaju u obzir prostor, povijest i sociokulturni kontekst mjesta gdje su izloženi. Umjetnici na taj način dobivaju puno šire polje za istraživanje kako bi iskoristili jedinstvene karakteristike prostora i stvorili radove koji su neodvojivo povezani s njihovim okruženjem. Takve instalacije često potiču posjetitelje na interakciju s prostorom na neke nove i neočekivane načine kroz jedinstveno iskustvo koje se ne može ponoviti na drugim mjestima. [12]

Izložbe sve više postaju dostupne širokoj javnosti. Koriste se 3D tehnologije te virtualna (VR) i proširena stvarnost (AR) kako bi se stvorila nova interaktivna iskustva. Virtualne izložbe proširuju doseg i dostupnost umjetnosti i samim time obogaćuju masu širenjem spoznaje o umjetnosti i kulturi. [14] Digitalne platforme daju umjetnicima i da eksperimentiraju s novim oblicima izražavanja i interakcije s publikom uz nove mogućnosti za kreativnost i inovaciju. Prepoznajući terapijski potencijal umjetnosti, suvremeni pristupi izložbama sve više uključuju elemente koji potiču na razmišljanje te emocionalno i psihološko iscjeljenje. Interaktivne instalacije, projekti i multimedijalni sadržaji, danas su često dizajnirani na način da bi potaknuli refleksiju. Umjetničke izložbe postaju mjesta gdje posjetitelji mogu doživjeti emocionalno iscjeljenje, suočiti se sa svojim strahovima i pronaći inspiraciju za osobni razvoj. Ova praksa koristi umjetnost kao sredstvo koje pruža resurse za daljnji razvoj i daljnje istraživanje tehnika samopomoći i umjetničkog izražavanja kao sredstva osobnog iscjeljenja.

2.2. Apstraktna umjetnost

Apstraktna umjetnost predstavlja jedan od najznačajnijih pokreta u povijesti vizualne umjetnosti, ona se fokusira na izražavanje unutarnjih emocija, misli i željenih koncepta kroz neslikovne forme i simbole. [20] Ovaj pokret se razlikuje od figurativne umjetnosti po tome rijetko prikazuje prepoznatljive objekte iz stvarnog svijeta, već se oslanja na boje, linije, oblike i teksture kako bi prenio značenje i emociju. S obzirom na to da se rad temelji na terapijskom učinku umjetnički će radovi uključivati apstrakciju u kombinaciji sa složenim i detaljnim strukturama i psihodeličnom elementima.

2.2.1. Definicija i povijest

Apstraktna umjetnost je stil umjetnosti koji se oslanja na oblike, boje, linije i teksture umjesto na prikazivanje samih objekata iako nerijetko kombinira navedene elemente sa

prikazom objekata. Cilj autora nije prikazati realnost, već stvoriti neko novo vizualno iskustvo koje služi kao kanal za komunikaciju emocija, ideja ili duhovnih koncepata. Apstraktna umjetnost može varirati od blage stilizacije do potpune apstrakcije, gdje nema nikakvih prepoznatljivih oblika. U praksi se može miješati s brojnim drugim tehnikama i načinima slikanja. [21]

Takva vrsta umjetnosti korijene vuče iz kasnog 19. i ranog 20. stoljeću, kada su umjetnici počeli eksperimentirati s novim načinima izražavanja izvan tradicionalnih reprezentativnih formi. Najpoznatiji pioniri apstraktne umjetnosti, kao što su Wassily Kandinsky, Kazimir Malevich i Piet Mondrian, istraživali su potencijal boje i oblika za prenošenje emocija i unutarnjeg stanja. Wassily Kandinsky često se smatra prvim pravim apstraktnim umjetnikom. Njegovi radovi, poput "Composition VII" i "On White II", prikazuju boje i oblike koji stvaraju kompozicije koje prenose emocionalna stanja. Kandinsky je vjerovao da umjetnost treba biti izraz unutarnjeg života umjetnika, a ne prikaz vanjskog svijeta. [22] S druge strane, umjetnik Kazimir Malevich osnivač je suprematizma. Malevich je stvorio radove koji su se oslanjali na jednostavne geometrijske oblike i čiste boje. Njegovo najpoznatije djelo, "Crni kvadrat na bijelom polju", predstavlja radikalnu distancu od reprezentacije prema potpunoj apstrakciji. [21] Umjetnik Piet Mondrian razvio je stil neoplasticizam, koristeći horizontalne i vertikalne linije te osnovne boje za stvaranje uravnotežene i harmonične kompozicije. Njegova djela, poput "Composition with Red, Blue, and Yellow", prikazuju njegovu potragu za univerzalnom estetikom. Kasnije se apstraktna umjetnost nastavila razvijati kroz cijelo 20. stoljeće s pokretima poput apstraktnog ekspresionizma, lirske apstrakcije i minimalizma, svaki sa svojim specifičnim karakteristikama i ciljevima. [23]

2.2.2. Stilovi i tehnike

Apstraktna umjetnost uključuje širok raspon stilova i tehnika, od nasumičnih poteza kistom do preciznih geometrijskih oblika. Osnove tehnike i stilovi apstraktne umjetnosti uključuju apstraktni ekspresionizam, geometrijsku apstrakciju, lirsku apstrakciju, psihodeličnu umjetnost i druge stilove. Apstraktni ekspresionizam se kao stil pojavio u SAD-u nakon Drugog svjetskog rata i karakteriziraju ga intenzivne emocije i spontane, gestualne tehnike. Umjetnici poput Jacksona Pollocka, Marka Rothka i Willem de Kooninga stvarali su djela koja su odražavala njihova unutarnja stanja kroz energične poteze četkicom, kapanja boje i brojne slojeve pigmenta. Jackson Pollock je koristio tehniku "drip painting", kapao je i prskao boju na platno, stvarajući tako slojevite i dinamične kompozicije. Njegova djela (poput

"No. 5, 1948") pokazuju njegovu jedinstvenu sposobnost stvaranja pokreta i dubine kroz apstraktne oblike. [24] Drugi primjer umjetnika je Mark Rothko koji je koristio velike blokove boja kako bi stvorio meditativne i emotivne efekte. Njegovi radovi (poput "Orange, Red, Yellow") ističu se po svojoj jednostavnosti i emocionalnoj snazi. [25]

Stil geometrijske apstrakcije se sastoji od preciznih geometrijskih oblika i linija koje stvaraju ravnotežu u često minimalističkim kompozicijama. Umjetnici poput Pieta Mondriana i Kazimira Malevicha u svojim su djelima istraživali osnovne elemente oblikovanja i kompozicije. Rad se Pieta Mondriana usredotočuje na uporabu osnovnih boja i jednostavnih linija za stvaranje uravnotežene i harmonične kompozicije. Njegov rad "Composition II in Red, Blue, and Yellow" ilustrira njegovu potragu za univerzalnim zakonima estetske ravnoteže. [23] Dok se suprematizam Kazimir Malevich sastoji od istraživanja čistih oblika i boja kao sredstva izražavanja čistih umjetničkih osjećaja. Rad "White on White" radikalno je istraživanje minimalizma i apstrakcije. [21]

Stavljanjem naglaska na emocionalni i intuitivni pristup stvaranju umjetnosti, često uz korištenje mekih linija, suptilnih prijelaze boja i slobodnih oblika nastaje stil lirske apstrakcije. Umjetnici poput Wassilya Kandinskyja i Joan Miróa stvarali su djela koja su prenosila osjećaj spontanosti i osobne ekspresije. Djela Wassilya Kandinsky kombinacija su slobodnih oblika i bogatih boja, tako su se stvarale dinamične i emotivne kompozicije. "Composition VIII" je primjer njegovog pristupa. Boje i oblici stvaraju skladnu, ali dinamičnu cjelinu. [22] Joan Miró je svoja djela stvarao korištenjem apstraktnih oblika i linija kako bi stvorio fantastične i nadrealne prizore. "The Tilled Field" pokazuju njegovu sposobnost kombiniranja apstraktnih elemenata s narativnim sadržajem. [26]

U 1960-ima se pojavljuje takozvana psihodelična umjetnost, umjetnost u kojoj se koriste složeni, detaljni i ponavljajući obrasci te fantastične, nadrealne i ezoterične teme. Ovaj stil često uključuje intenzivne boje i apstraktne forme za stvaranje hipnotičkih vizualnih efekata. Za izradu koncertnih plakata i naslovnica albuma iz 1960-ih Victor Moscoso koristio je žarke boje i složene uzorke kako bi stvorio psihodeličnu estetiku. Moscosova djela često imaju i elemente op-arta, gdje se apstraktni uzorci i boje koriste za stvaranje iluzije kretanja i dubine. Dok je Alex Grey više poznat po svojim detaljnim i vrlo složenim slikama kroz koje istražuje duhovne i mistične teme. Greyova djela uključuju simboliku i motive koji potiču gledatelje na dublju refleksiju i meditaciju. [27]

Tehnike koje umjetnici koriste kod stvaranja apstraktne umjetnosti kako bi postigli svoje ciljeve su takozvani drip painting, color field painting, kolaž i mnoge druge. [21] Drip painting je tehnika kapanja i prskanja boje na platno, popularizirana od strane Jacksona

Pollocka dok je color field painting naziv za tehniku u kojoj se koriste veliki blokovi boje za stvaranje meditativnih efekata, kao što je to radio Mark Rothko. Kolaž je tehnika u kojoj se kombiniraju različiti materijali i teksture kako bi se stvorila slojevita kompozicija, ovu je tehniku često koristio umjetnik Max Ernsta.

2.2.3. Primjeri i utjecaji

Apstraktna umjetnost imala je ogroman utjecaj na razvoj suvremene umjetnosti. Njezini su principi i tehnike često korištene u terapijskom kontekstu. Kroz simboliku, motive i boje, apstraktna umjetnost može djelovati kao snažan alat za emocionalno iscjeljenje i introspekciju. Psihodelična umjetnost koristi intenzivne boje i složene uzorke koji kao rezultat kod gledatelja mogu izazvati emocionalne reakcije i tako potaknuti introspekciju. Umjetnici poput Alexa Greya koriste simboliku i ezoterične teme za poticanje na meditaciju i refleksiju. Njegova djela često prikazuju ljudska tijela prožeta svjetlom i energijom, što potiče na razmišljanje o duhovnim i metafizičkim aspektima postojanja. Greyova djela koriste vrlo detaljne i ponavljajuće uzorke kako bi stvorila hipnotičke vizualne efekte, što također može imati terapijski učinak na gledatelja. [27]

U apstrakciji umjetnici često koriste simboliku i motive koji imaju duboko emocionalno ili ezoterično značenje. Boje, oblici i uzorci mogu simbolizirati različite emocije, stanja svijesti ili životna iskustva. Boje se često koriste za izražavanje emocija. Na primjer, plava može simbolizirati mir ili tugu, dok crvena može simbolizirati strast ili agresiju. [28] Poput umjetnika Marka Rothka često se koriste boje kako bi se stvorilo emotivne pejzaže koji potiču gledatelje na introspekciju. S druge strane, geometrijski oblici mogu biti simboli različitih aspekata ljudskog iskustva. [25] Na primjer, krugovi mogu predstavljati cjelovitost ili beskonačnost, dok kvadrati stabilnost i red. Kandinsky je koristio oblike kako bi izrazio duhovne koncepte i svoja emocionalna stanja. [22]

Kao što je već spomenuto, apstraktna je umjetnost imala trajan utjecaj na suvremenu umjetnost i art terapiju. Tehnike i principi apstraktna umjetnosti koriste se u art terapiji kako bi pomogli pojedincima da izraze svoje emocije i da se lakše suoče s traumama. Art terapija koristi principe apstraktna umjetnosti za pomaganje pojedincima u istraživanju svojih unutarnjih svjetova. Kroz proces stvaranja apstraktnih umjetničkih djela, pojedinci mogu izraziti svoje emocije i misli na neslikovan način, što može olakšati konačno emocionalno iscjeljenje. Suvremene izložbe često koriste interaktivne elemente kako bi se angažirala publika i potaknulo na emocionalne reakcije. Multimedijalni pristupi, uključujući video

projekcije i zvučne instalacije, koriste se kako bi stvorila slojevita iskustva. Svaki dio multimedijske postave uključujući i same radove mogu sadržavati apstraktne elemente i na taj način pomoću duboke veze između apstraktne umjetnosti i psihodeličnih stilova, utjecati na emocionalno i općenito mentalno zdravlje. [29] Primjenom široke palete simbolizma, boja i oblika, može se ponuditi snažan alat za terapiju i introspekciju, tako će se gledatelji suočiti sa svojim unutarnjim svjetovima i jednostavnije transformirati negativna iskustva u pozitivna.

Postoji nekoliko poznatih umjetnika koji stvaraju u apstraktnom, psihodeličnom i nadrealističkom stilu. Značajna imena su: švicarski umjetnik H. R. Giger koji je poznat po svojim dizajnima s biomehaničkim motivima i detaljnim, nadrealnim crtežima (njegov rad često uključuje složene i detaljne strukture sa fantastičnim temama), Američki umjetnik Alex Grey koji je poznat po vizionarskim, psihodeličnim slikama koje prikazuju složene ljudske figure sa spiritualnim i metafizičkim elementima, Nizozemski grafički umjetnik M.C. Escher poznat po optičkim iluzijama i matematičkom pristupu te nadrealistični umjetnik Salvador Dalí poznat po svojim snovima nalik nadrealnim prizorima. [30] Također, u tim su stilovima stvarali i japanska umjetnica Yayoi Kusama poznata po apstraktnim i psihodeličnim točkastim uzorcima i instalacijama, umjetnik Robert Venosa s nadrealnim, vizionarskim i psihodeličnim elementima (slike bogate bojama, fantastični svjetovi i bića) te austrijski slikar Ernst Fuchs s bogatim detaljima i nadrealnim scenama. Ovi poznati umjetnici koriste različite tehnike i stilove, ali svi dijele sličan pristup stvaranju detaljnih, nadrealnih i fantastičnih djela pomoću kojih istražuju dublje, često spiritualne ili metafizičke teme. [31]

2.2.4. Psihodelična umjetnost

Psihodelična umjetnost je stil vizualne umjetnosti koji se pojavio tokom 1960-ih godina dok je svijetom počela vladati hippie kultura. Stil je često povezan sa kontra kulturom i eksperimentiranjem sa halucinogenim supstancama poput LSD-a. Karakteristike ovog stila su česta upotreba jarkih boja, složenih šablona, simetrija i motiva kojima se oponašaju vizualni i emotivni efekti psihodeličnih iskustava. Psihodelična umjetnost je u velikoj mjeri povezana sa hipi pokretom i muzičkom scenom tog perioda, posebno rock'n'roll-om i psihodeličnim rockom. Albumi poznatih glazbenih grupa poput The Beatles, Pink Floyd i Grateful Dead često su imali psihodelične omote. Plakati i poster za filmove i koncerte u Americi imali su složene i šarene dizajne sa iskrivljenim slovima i apstraktnim motivima. [32]

Glazba je neraskidivo povezana s takvom vrstom umjetnosti. Albumi i koncertni plakati tog vremena vizualno su pratili glazbu koju su predstavljali. Psihodelični motivi su našli svoje

mjesto i u filmovima i animacijama. [32] Danas psihodelični motivi uvelike utiču na suvremene umjetnike i dizajnere, posebno u modnoj industriji, grafičkom dizajnu i digitalnoj umjetnosti. Suvremeni umjetnici nerijetko koriste digitalne medije kako bi stvorili djela inspirirana psihodeličnom umetanošću. Tehnike virtualne i proširene stvarnosti (VR i AR) daju nove mogućnosti za stvaranje interaktivnih psihodeličnih iskustava. Takva iskustva i motivi često se koriste i u terapijskom kontekstu, istražujući veze između umjetnosti, svijesti i mentalnog zdravlja. Motivi i boje u kontekstu psihodelije ostale su važan dio vizualne kulture, njihovo bogatstvo simbolima i motivima koji pozivaju na introspekciju i istraživanje nesvjesnog pogodovalo je tome. [33] Sposobnost takve umjetnosti da izazove promjenu percepcije i stvori osjećaj povezanosti sa dubljim aspektima ljudskog iskustva čini je jedinstvenim i trajno fascinantnim umjetničkim stilom.

3. Autorski radovi

Kroz pet godina studiranja na Sveučilištu Sjever, stvarala sam radove koji predstavljaju moj osobni proces suočavanja sa strahovima, opterećenjima i problemima. Radovi su crtani markerom i bojicama (povremeno i dodatnim tehnikama), a svaki od njih nosi skup jedinstvenih simbolika i prikazuje psihodelične motive. Radovi su nastali kao dio mog introspektivnog putovanja, kroz istraživanje kako umjetnost može transformirati negativna iskustva u pozitivne lekcije.

3.1. Inspiracija i koncept

Inspiracija za stvaranje radova proizlazi iz duboko osobnog prostora, iz suočavanja s raznim životnim preprekama kako u vanjskom tako i u unutarnjem svijetu. Svaki crtež predstavlja određeno emocionalno stanje, strah ili događaj kroz koji sam prolazila tijekom svojih studijskih godina, sami događaji nisu bili vezani za studiranje. Umjetnost je postala alat za introspekciju i terapiju, pružajući način za vizualiziranje i eksternu analizu unutarnjih strahova i nemira.

Koncept iza radova se temelji na ideji da kad nečemu dodijelimo fizičko tijelo, to postaje manje nepoznato i samim time manje strašno. Proces stvaranja ovih radova uključivao je identificiranje emocionalnih i psiholoških stanja koja su stvarala nelagodu, te njihovo transformiranje u konkretne, vizualne oblike. Pomoću linija, oblika i boja, svaki rad postao je manifestacija određenog straha ili problema, čime se smanjila njihova moć nad trenutnim emocionalnim stanjem. Radovi su ispunjeni bogatom simbolikom i psihodeličnim motivima, što im daje neku dubinu i slojevitost. Psihodelični stil omogućio mi je da istražujem kompleksne, detaljne i ponavljajuće obrasce koji bi odrazili unutarnje kaose i transformacije. Radovima dominiraju fantastične, nadrealne ili ezoterične teme, kako bi se stvorio praktičniji prostor za dublju refleksiju i razumijevanje.

Upotrebom različitih simbola, boja i motiva, putem radova istražuju se različiti aspekti emocionalnog i psihološkog iskustva. Na primjer, crvena boja prikazuje upozorenje i agresiju. Simboli poput očiju, ruku ili apstraktnih oblika često se pojavljuju, svaki s vlastitim značenjem i kontekstom. Psihodelični stil omogućava da kreiram vizualne efekte koji odražavaju kompleksnost i dubinu unutarnjih stanja. Korištenje intenzivnih boja, detaljnih uzoraka i ponavljajućih oblika pomoglo je u stvaranju hipnotičkih i imerzivnih kompozicija koje pozivaju promatrača na dublje razmišljanje i introspekciju.

Proces stvaranja bio je terapijski sam po sebi. Svaki rad je započeo kao nejasna ideja ili osjećaj, koji sam kroz crtanje postepeno pretvarala u konkretan oblik. Korištenje markera i bojica dalo je preciznost i kontrolu, dok su psihodelični motivi i simbolika prostor za ekspresiju i istraživanje. Kroz ovaj proces, radovi su postali način na koji sam mogla dati tijelo svojim strahovima i problemima, čime su postajali manje zastrašujući i lakše upravljivi. Cilj radova nije samo osobno iscjeljenje, već i pružanje inspiracije i poticaja za promatrače. Vjerujem da umjetnost ima moć povezati nas s našim dubokim emocijama i potaknuti na introspekciju. Vizualizacijom mojih unutarnjih borbi, cilj je potaknuti gledatelje da prepoznaju i suoče se sa svojim vlastitim strahovima i problemima. Svaki rad dolazi s pratećim opisom, objašnjenjem kako je nastao i koje emocionalno stanje ili događaj predstavlja, pružajući kontekst i dublje razumijevanje.

Ovim projektom koji se sastoji od 10 radova unutar jedne tematike, istražuje se potencijal umjetnosti kao terapijske prakse, vjerujući da kroz kreativni proces možemo transformirati negativna iskustva. Moji radovi predstavljaju osobni dnevnik emocionalnog putovanja, a izložba ima za cilj omogućiti gledateljima da se povežu s vlastitim emocijama i prepoznaju snagu umjetnosti u procesu osobnog iscjeljenja i refleksije.

3.2. Tehnike i materijali

Pri stvaranju svojih radova koristila sam različite tehnike i materijale kako bi se što bolje izrazila. Glavni alati koji su omogućili ostvarenje vizije su markeri i drvene bojice. Navedeni materijali omogućuju preciznost i kontrolu potrebnu za detaljan rad, a istovremeno bogatu paletu boja i tonova. Kombinacijom tehnika, stvorile su se složene kompozicije koje reflektiraju unutarnje stanja autora.

3.2.1. Tehnika crtanja markerima

Korištenje markera u radovima omogućilo je stvaranje jasnih i oštih linija, što je neophodno za definiranje oblika i detalja kojih su crteži puni. Markerima daju mogućnost crtanja linija raznih debljina i preciznih poteza, što ih čini idealnim za stvaranje kompleksnih i detaljnih crteža. Inspiracija u radu s tehnikom pronađena je kod brojnih umjetnika. U nastavku su navedeni neki od njih.

Japanski umjetnik Junji Ito koji je poznat po svojim horor manga crtežima. Njegov rad karakterizira detaljna linijska umjetnost koja stvara jezovitu atmosferu. Često koristi markere

za definiranje oštih kontura. Drugi je umjetnik Mike Mignola, najpoznatiji po radu na seriji stripova "Hellboy", sjajan strip kako radnjom tako i umjetničkom stranom. Mignola koristi crne markere za stvaranje visokog kontrasta između svjetla i sjene, čime postiže dramatičan efekt. Stil umjetnika Charlesa Burnsa, koji je nedvojbeno velika inspiracija za brojne umjetnike, karakterizira detaljno crtanje crnim markerima, kojima stvara mračne i intenzivne scene dok istražuje teme identiteta i straha. [34]

Austrijski umjetnik Shaun Tan u svoje radove također uključuje složene linijske crteže markerima. Tanova djela kombiniraju elemente fantastike i realnosti, stvarajući jedinstvene i sugestivne vizualne priče. Također je važno spomenuti korejskog umjetnika Kim Jung Gi koji je poznat po izuzetno detaljnim crtežima stvorenim markerima. Njegov rad impresionira preciznošću i sposobnošću stvaranja složenih scena bez prethodnih skica. [35]

3.2.2. Tehnika crtanja bojicama

Drvene bojice omogućuju dodavanje slojeva boje i tonova u nekim radovima koji uključuju boje radi ravnoteže i simbolizma, što je važno za postizanje dubine i teksture u navedenim radovima. Korištenjem drvenih bojica, stvorile su se suptilne gradacije boja i miješali tonovi na način koji dodaje emotivnu rezonancu samim crtežima. Inspiraciju za takav rad pronalazi se u radovima brojnih umjetnika.

Nicolas Bruno je odlična inspiracija. U svojim radovima često kombinira bojice s drugim medijima, stvarajući nadrealne i emotivne scene koje istražuju teme sna i jave. Ruska umjetnica Lia Selina koja koristi bojice za stvaranje detaljnih i živopisnih crteža inspiriranih prirodom i folklorom. Često u svojim radovima naglašava vatru i munje. Umjetnica Ewa Prończuk-Kuziak, Poljakinja, također koristi bojice za stvaranje živopisnih i fantastičnih scena inspiriranih prirodom i snovima. [36]

3.2.3. Kombinacija tehnika

Kombinacija markera i drvenih bojica omogućuje istraživanje različitih pristupa u stvaranju radova. Dok markeri pružaju strukturu i definiciju, bojice dodaju slojevitost i emotivnu dubinu. Ova kombinacija tehnika omogućuje stvaranje radove koji su istovremeno detaljni i bogati bojama, pruža gledateljima intenzivno vizualno iskustvo. U nastavku su navedeni umjetnici koji uspješno kombiniraju tehnike crtanja markerima i bojicama.

Japansko-američka umjetnica Audrey Kawasaki koja koristi kombinaciju markera i drvenih bojica za stvaranje eteričnih i sugestivnih portreta. Njen rad karakteriziraju čiste linije i bogate boje koje dodaju emocionalnu slojevitost. Talijanski umjetnik Marco Mazzoni poznat po svojim crtežima u boji koji često uključuju detaljne linije markera. Njegova djela istražuju teme prirode, mitologije i ljudske psihologije. Američka ilustratorica Erica Williams koristi markere i bojice za kompleksne i detaljne crteže inspirirane prirodom i fantazijom. [37]

Kroz upotrebu ovih tehnika i materijala, radovi namijenjeni za projekt izložbe postaju izražajni alati koji pomažu istražiti i vizualizirati unutarnje svjetove. Kombinacija tehnika omogućuje stvaranje djela koji su bogati detaljima i bojama za duboko i emotivno iskustvo promatrača.

3.3. Analiza pojedinačnih radova

U ovom dijelu rada detaljno su analizirani autorski radovi, svaki pojedinačno. Objasnjena je njihova inspiracija, tehnika i simbolika. Svaki rad predstavlja specifičan emocionalni doživljaj ili događaj koji preživljen tijekom godina studiranja. Kroz analizu će biti prikazano kako su markeri i bojice korišteni za stvaranje složenih kompozicija koje odražavaju unutarnje stanje autora. Također, istaknuto je kako su psihodelični motivi i simbolika igrali važnu ulogu u vizualizaciji i transformaciji strahova i problema. Svaki rad je popraćen osobnim refleksijama i tumačenjima, dajući dublji uvid u proces stvaranja i emocionalni utjecaj tih djela. Ovom je analizom cilj prikazati kako umjetnost može biti alat za introspekciju i terapiju, te kako vizualizacija unutarnjih demona može pomoći u njihovom razumijevanju i transformaciji. Svaki rad je razmatran u kontekstu tehničkih aspekata, kao i emotivnog i simboličkog značenja koje nosi. Detaljna analiza pruža promatraču dublje razumijevanje autorovih umjetničkih namjera i procesa, te naglašava važnost umjetnosti u osobnom razvoju i emocionalnom iscjeljenju.

Radovi koji su dalje analizirani odražavaju različite faze autorovog unutarnjeg putovanja. Originalni nazivi su na ruskom jeziku. Svaki od njih ima specifičan kontekst i simboliku koja je usko povezana s određenim aspektima života i emocija autora. U procesu stvaranja ovih radova, koristila se umjetnost kao način da se artikulira i transformira autorove strahove i tjeskobe. Korištenjem psihodeličnih motiva i simbolike, svaki rad je postao vizualni prikaz unutarnjih borbi i njihovih transformacija. Detaljna analiza svakog rada uključivat će razmatranje tehničkih aspekata (korištene tehnike, materijali i stilovi crtanja), simbolike i motiva (značenje korištenih simbola, boja i oblika), emocionalnog konteksta (sobne refleksije

i tumačenja emotivnog stanja koje je inspiriralo rad) i željenog utjecaja na gledatelja (načini na koje rad može potaknuti introspekciju i emocionalnu reakciju kod publike). Sveobuhvatnom analizom nastoji se istaknuti kako su tehnike i materijali korišteni za stvaranje djela integralni dio njihovog ukupnog utjecaja. Također, želja je pokazati kako umjetnost može biti moćan alat za emocionalno izražavanje i iscjeljenje tako što promatračima daje dublje razumijevanje procesa suočavanja s unutarnjim strahovima i izazovima.

3.3.1. Rad 1: Teleće nježnosti (org. rus.: Телячы нежности)

Slika 3-1 Rad broj 1, naziv: Teleće nježnosti

Prvi rad u izložbi s kojim će početi ulazak u prostor nosi naziv “Teleće nježnosti“ (Slika 3-1). Sto se tiče tehničkog aspekta rad je nacrtan na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07; korištene su i bojice firme Maped. Rad je

nastao prema poznatoj ruskoj uzrečici koja nosi značenje pretjeranog ili neprikladnog izražavanja naklonosti ili ljubavi. U hladnijoj ruskoj kulturi u kojoj nije uobičajeno iskazivati svoje osjećaje fizički (zagrljaji, dodiri i upućivanje osmijeha nepoznatim) telećom se nježnošću obično naziva takvo „neprikladno“ manifestiranje osjećaja koje je u mnogim drugim kulturama normalno i uobičajeno. [38] Ova frazeološka jedinica pojavljuje u romanu “Braća Karamazovi” ruskog pisca Fjodora Dostojevskog: “Jako je volio svoju majku , a nije volio samo “teleću nježnost”, kako se on izražavao svojim školskim jezikom.”. [39] Otprilike u istom razdoblju, Mihail Saltykov-Shchedrin također je koristio tu frazu u jednom od svojih djela u malo drugom obliku - teleći užitci.

Stvar je u tome da je tek rođena telad poznata po otvorenom izražavanju svojih osjećaja. Predmet simpatije osim majke, ostale teladi i mljekarice može biti i potpuni stranac. Telad je uvijek bila vrlo iskrena i dirljiva životinja, zbog čega je nastao takav izraz - teleća nježnost. No budući da takve očite manifestacije osjećaja nisu za svakoga, ovaj se izraz koristi u negativnom smislu. [38] U vrijeme kada se izraz pojavio, telad je bila mnogo češća životinja u svakodnevnom životu stanovnika nego danas s obzirom na to da je većina ljudi živjelo na seoskim imanjima. Iz tog je razloga kao frazeološka jedinica Teleća nježnost bila jednostavna i razumljiva apsolutno svima. Izraz se najčešće koristi ironično – za pretjeranu ili neprikladnu nježnost.

S obzirom na događaje kroz koje sam prolazila tijekom stvaranja crteža, motiv teladi (bika) postao je središnji motiv i simbol cijelog rada. Kroz razvoj i odrastanje, telad je postala odrasla jedinka – bik. Simbolika bika i teladi u umjetnosti je bogata i slojevita, obuhvaća različite kulture, religije i epohe. Bikovi i telad se pojavljuju u umjetničkim radovima kao simboli snage, moći, plodnosti, požrtvovanosti i duhovnosti. [40] Bikovi kao odrasle jedinke simbolično predstavljaju fizičku snagu, izdržljivost i moć. Kipovi bikova, reljefi i slike prikazuju bika u snažnim, i nerijetko borbenim pozama. U mnogim kulturama, bik je smatran svetom životinjom. poput starog Egipta gdje je bik Apis je bio poštovan kao božanstvo. Stare grčke i rimske skulpture i freske prikazuju ritualne žrtve bikova. Također se kao motiv spominju u mitologiji. U rimskoj mitologiji predstavljaju vojnu simboliku i ikonografiju kao znak snage i hrabrosti. [41]

S druge strane, simbolika teladi je nevinost, nježnost i čistoća zbog svoje mladosti, slabosti, posvećenosti i pokornosti. U umjetnosti se telad prikazivala kao biblijski motiv i kao pratioca svetih bikova u Egiptu. [41] Ponekad se prikazuju zajedno kako vi se stvorio bogat simbolički narativ. Kombinacija ovih simbola naglašava kontrast između snage i nevinosti, moći i nježnosti, kao i ciklusa života i smrti. Simbolika bika i teladi u umjetnosti je složena i

raznolika, obuhvaća aspekte snage, moći, plodnosti, svetosti, nevinosti i požrtvovanosti. Ove su životinje korištene kao snažni vizualni simbol koji prenosi duboka kulturna i spiritualna značenja, obogaćujući tako umjetnička djela svojim bogatim simboličkim potencijalom.

Drugi motiv je morski konjić, drugi naziv kojeg je Hippocampus, simbolika kojeg varira u zavisnosti od kulture i epohe. Kao impresivna životinja često se pojavljuje u umjetnosti i mitologiji, gdje simbolizira različite aspekte prirode, zaštite i plodnosti. Morskim se konjićima pripisivala uloga zaštitnika trudnica i novorođenčadi. Prikazuju istovremeno strpljenje i mirnoću te snagu i upornost. Poznati su po svojem smirenom kretanju kroz vodu i tako postaju simbol sposobnosti ostati smiren u teškim situacijama. Kao simbolizam posebno dolazi do izražaja u radovima koji naglašavaju meditaciju, kontemplaciju ili unutarnji mir. U mitologiji i folkloru viđen je kao stvorenje koje donosi sreću i kao čuvar skrivenih tajni oceana. Umjetnici ga koriste kao simbol za istraživanje tema koje se odnose na tajanstveno, nepoznato ili duhovno. Morski konjic se tradicionalno povezuje s oceanom, te ga mnoge pomorske kulture smatraju zaštitnikom pomoraca i ribara. Smatralo se da morski konjici mogu štiti brodove i mornare od oluja i drugih opasnosti na moru. U nekim kulturama, pomorci su nosili amulete s likom morskog konjica kao talisman za sigurno putovanje i povratak kući. [42] U ovom je radu prikazan kao talisman za sigurno putovanje i vodič kroz emocionalne ili životne oluje. Razlog odabira navedenog simbola je bio san u kojem sam u vrijeme straha i brige za starijeg brata sanjala da se u mojim rukama pretvorio u nilskog konjića i rastopio. Kao ljubitelj mitologije, na psihičkoj sam se razini brzo povezivala s simbolizmom pa je tako navedeni utjecao na moje snove koji su se kao i kod brojnih ljudi oblikovali prema brigama i osjećajima kroz koje se prolazi.

Što se tiče teksta napisanog ćirilicom koji grafički okružuje sliku, radi se o pjesni "Kukushka", jednoj od najpoznatijih pjesama ruskog rok benda Kino, koju je napisao i izvodio Viktor Coj (Виктор Цой). Tekst pjesme nosi snažnu emotivnu težinu i često se povezuje sa posljednjim periodom života Viktora. Tekst prikazuje razmišljanje o prolaznosti života, o osjećaju izolacije i potrage za slobodom. Pjesma govori o osobi koja se obraća "kukushki" (ptici kukavici) i pita je koliko joj je još vremena ostalo, što se tumači kao simboličko pitanje o dužini života. Pjesma je karakteristična po melankoličnoj melodiji i jednostavnom aranžmanu, akustična gitara dominira pjesmom, dajući joj intiman i introspektivan ton. Objavljena je posthumno, nakon Cojeve smrti 1990. godine, što joj daje dodatni sloj značenja. Viktor Coj i Kino u Rusiji su postali simbol bunta i slobode izražavanja. Njihova glazba i poruke inspirirale su mnoge mlade ljude i muzičare, a Coj je postao kulturna figura u ruskoj glazbenoj povijesti. Postoji mnogo teorija zavjere i spekulacija

oko Cojeve smrti. Neki vjeruju da je nesreća bila inscenirana ili da je bio meta zbog svojih antirežimskih stavova, iako za to nema dokaza. Njegove pjesme se i danas pjevaju na protestima i društvenim okupljanjima, a njegov lik se pojavljuje na muralima, grafitima i umjetničkim djelima širom Rusije i drugih bivših sovjetskih republika. [43]

Crveni krugovi na radu bojom upućuju na opasnost i upozorenje, nešto što privlači pažnju kao upozorenje ili znak opasnosti. Krug je simbol potpunosti i cjelovitosti. Cilj cijelog rada je bio preoblikovati osjećaj straha od izloženosti ili nesigurnosti u određenim situacijama u napredak, otpor i razvoj.

3.3.2. Rad 2: Čvor strpljenja (org. rus.: Узел терпения)

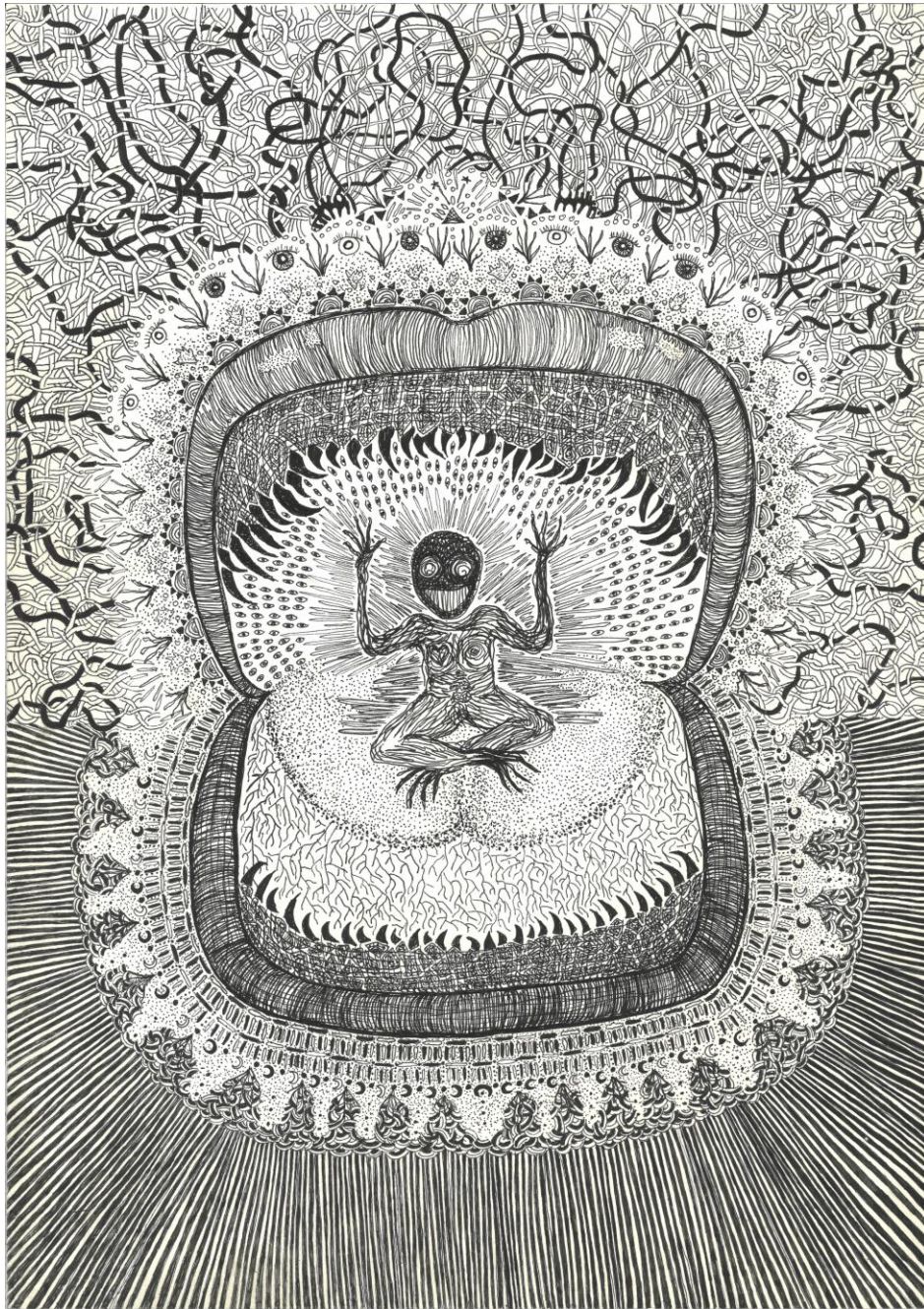
Drugi rad u izložbi, a istovremeno prvi koji je bio nacrtan u okviru 10 radova nosi naziv "Čvor strpljenja" (Slika 3-2). Što se tiče tehničkog aspekta rad je nacrtan kao i prethodni, na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07. Jedan je od 3 potpuno crnobijela rada u izložbi.

Crtež pod nazivom "Čvor strpljenja" sadrži kompleksne simbole i motive koji zajedno stvaraju jedinstvenu umjetničku cjelinu. Na prvi pogled, središnja figura dominira kompozicijom. Figura koja je smještena u središtu crteža, ima raširene ruke i prekrizene noge te je okružena koncentričnim krugovima i složenim uzorcima koji predstavljaju jezik unutar velikih usta. Poza figure podsjeća na meditaciju i stanje smirenosti, dok njezino lice s izraženim osmijehom pokazuje unutarnji mir i zadovoljstvo, ali skriva i bol te ironičan pogled na svijet. Koncentrični krugovi oko figure pokazuju slojevitost ljudskog iskustva i unutarnji rast. Apstraktni i organski uzorci koji se šire od središta prema rubovima crteža u obliku su mreže, korijena i vena. Uzorci simboliziraju povezanost svih stvari i složenost ljudskog uma i emocija. Detalji ovih uzoraka naglašavaju kompleksnost i zamršenost misli i osjećaja koje je bio cilj prenijeti. Figura na jeziku unutar usta pokazuje govor, komunikaciju i izražavanje, stoga je lik na jeziku metafora za riječi koje izlaze iz usta. Usta su centralni motiv oko kojeg se sve vrti. Ona prikazuju izražavanje, komunikaciju i moći riječi. Sugerira na važnost izgovorenih riječi i njihov utjecaj na emocionalno stanje osobe.

Emocionalni kontekst crteža odražava unutarnje stanje autora umjetnika. Crtež predstavlja stanje introspekcije, meditacije ili suočavanja s unutaršnjim demonima. Detaljni i složeni uzorci pokazuju zamršenost misli i emocija, dok središnja figura odiše spokojem, što ukazuje na potragu za unutaršnjom ravnotežom usprkos vanjskom kaosu. Naslov "Čvor strpljenja"

implicira suprotnost između unutarnje panike i vanjskog strpljenja. Crtež je prikaz borbe između tjeskobe i smirenosti koja se projicira u riječima i komunikaciji, gdje se strpljenje koristi kao alat za raspetljavanje unutarnjih čvorova panike i stresa. Cilj je prikazati suočavanje s vlastitim unutarnjim nemirima i kako pokušati pronaći mir kroz strpljenje i meditaciju.

Slika 3-2 Rad broj 2, naziv: Čvor strpljenja

Kompleksni uzorci i simboli mogu gledatelja potaknuti na razmišljanje o vlastitim emocijama, unutarnjim borbama i na potragu za načinom postizanja mira. [44] Rad služi kao

meditativno sredstvo, želja je potaknuti gledatelja da se usredotoči na vlastito disanje, misli i osjećaje, i tako se upusti u duboku introspekciju. Emocionalna reakcija koju crtež može izazvati kod gledatelja može varirati od osjećaja mira do osjećaja nelagode i tjeskobe, ovisno o osobnom doživljaju simbola i uzoraka. Sam crtež može gledatelja suočiti s vlastitim unutarnjim nemirima i pomoći da se pronađe način za postizanje unutarnje ravnoteže kroz strpljenje, zdravu komunikaciju i meditaciju.

3.3.3. Rad 3: Drugi put (org. rus.: В следующий раз)

Treći rad u izložbi je još jedan rad napravljen bez korištenja boja, rad nosi naziv “Drugi put“ (Slika 3-3) Što se tiče tehničkog aspekta rad je kao i drugi nacrtan na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07.

Slika 3-3 Rad broj 3, naziv: Drugi put

Rad je najsloženiji u postavi, s najviše elemenata te je za izradu i crtanje detalja trebalo oko tri mjeseca regularnog rada. Inspiracija za rad nastala je tijekom razdoblja koje se asociralo s dugim čekanjem. U iščekivanju određenih rezultata u nekom obliku straha i narasle panike rad je nastao kao kombinacija tog vremena i straha. Crtež pod nazivom "Drugi put" obiluje simbolima i motivima koji stvaraju bogatu tapiseriju značenja. Na prvi pogled, crtež je ispunjen raznolikim elementima, od ljudskih figura do apstraktnih oblika. Kod razmatranja motiva, s obzirom na količinu istih, bit će izdvojeni samo neki od njih. Prvi motiv

je ruka s šest prstiju, smještena na lijevoj strani crteža, predstavlja anomaliju koja privlači pažnju. U mnogim kulturama, ruka simbolizira moć, djelovanje i stvaranje. Dodatni prst označuje na nadljudsku sposobnost, ali i na osjećaj nepripadnosti i izopačenosti. [44]

Pješčani sat s dvije glave iz kojih izlaze ruke koje sipaju pijesak smješten je u gornjem desnom dijelu crteža. Pješčani sat tradicionalno simbolizira prolaznost vremena, dok dvije glave predstavljaju dualnost ljudske prirode i konflikt između različitih aspekata identiteta. Ruke koje sipaju pijesak sugeriraju aktivno sudjelovanje u trošenju vremena i ukazuju na osjećaj lova za vremenom koje izmiče. Idući motiv je pola lica muškarca koje gleda prema promatraču, nalazi se u donjem lijevom dijelu crteža. Ovaj motiv pokazuje konkretnu osobu koja gleda na promatrača kao da vidi njegov unutarnji svijet. Pogled usmjeren prema promatraču stvara osjećaj direktnog kontakta i može izazvati nelagodu ali i znatiželju. Oči koje gledaju prema naprijed, smještene u centru crteža, simbol su percepcije, svijesti i promatranja. Tako se naglašava introspekcija i pogled u budnost, sugerira se da je crtež svjedok unutarnjih i vanjskih svjetova. Mozak i živčani sustav unutar oblika sunca nalaze se na desnoj strani crteža. Sunce tradicionalno simbolizira svjetlost, energiju i život, dok mozak i živčani sustav predstavljaju intelekt i svijest. Kombinacija ovih elemenata kao ideju ima prikazati prosvjetljenje kroz razum i introspekciju. Obris Polaroid slike, koja se nalazi u sredi donjeg dijela crteža, predstavlja nostalgiju, sjećanja i pokušaj hvatanja trenutaka. Polaroidi su povezani s trenucima spontane radosti. Zatim motiv srca koje drži ruka, koji je smješten u donjem desnom kutu a simbolizira ljubav, ali i ranjivost. Ukazuje na ideju da je srce u tuđim rukama, pa samim tim i na osjećaj izloženosti i povjerenja.

Emocionalni kontekst crteža odražava kompleksno unutarnje stanje autora. Pomoću crteža se istražuju teme introspekcije, vremena, percepcije i ranjivosti. Cilj je bio prikazati složenu borbu između unutarnje panike i želje za pronalaskom rješenja. Rad ima potencijala da utječe na gledatelja, potičući ga na duboku introspekciju i emocionalnu reakciju. Crtež može privući promatrača nekom vrstom misterije i tako potaknuti osobu da se zadrži pri promatranju. Neki elementi mogu podsjetiti gledatelja na vlastite strahove i nesigurnosti, osobito u vezi s prolaznošću života i osjećajem ranjivosti. Složeni uzorci mogu pomoći gledatelju da se usredotoči i smiri. Količina detalja na crtežu potiče gledatelja da se zadrži i pomno istraži svaki element. Sam taj proces može potaknuti dublje razmišljanje o značenju simbola i njihovoj povezanosti s vlastitim životnim iskustvima. Neki simboli mogu potaknuti potrebu za svjesnim življenjem. Likovi i simboli koji pozivaju osjećaje nelagode ili tjeskobe mogu pomoći gledatelju da se suoči s vlastitim unutarnjim konfliktima.

Kompleksni uzorci i detalji mogu poslužiti kao sredstvo za vizualnu meditaciju. Gledatelj može koristiti crtež za fokusnu točku za meditaciju, dopuštajući mislima da slobodno teku dok promatra detalje i uzorke. Proces promatranja crteža i refleksije o vlastitim reakcijama može pomoći gledatelju da prepozna i izrazi potisnute emocije i dovesti do novih uvida i razumijevanja i tako imati dugotrajan pozitivan učinak na mentalno zdravlje i dobrobit gledatelja. [45]

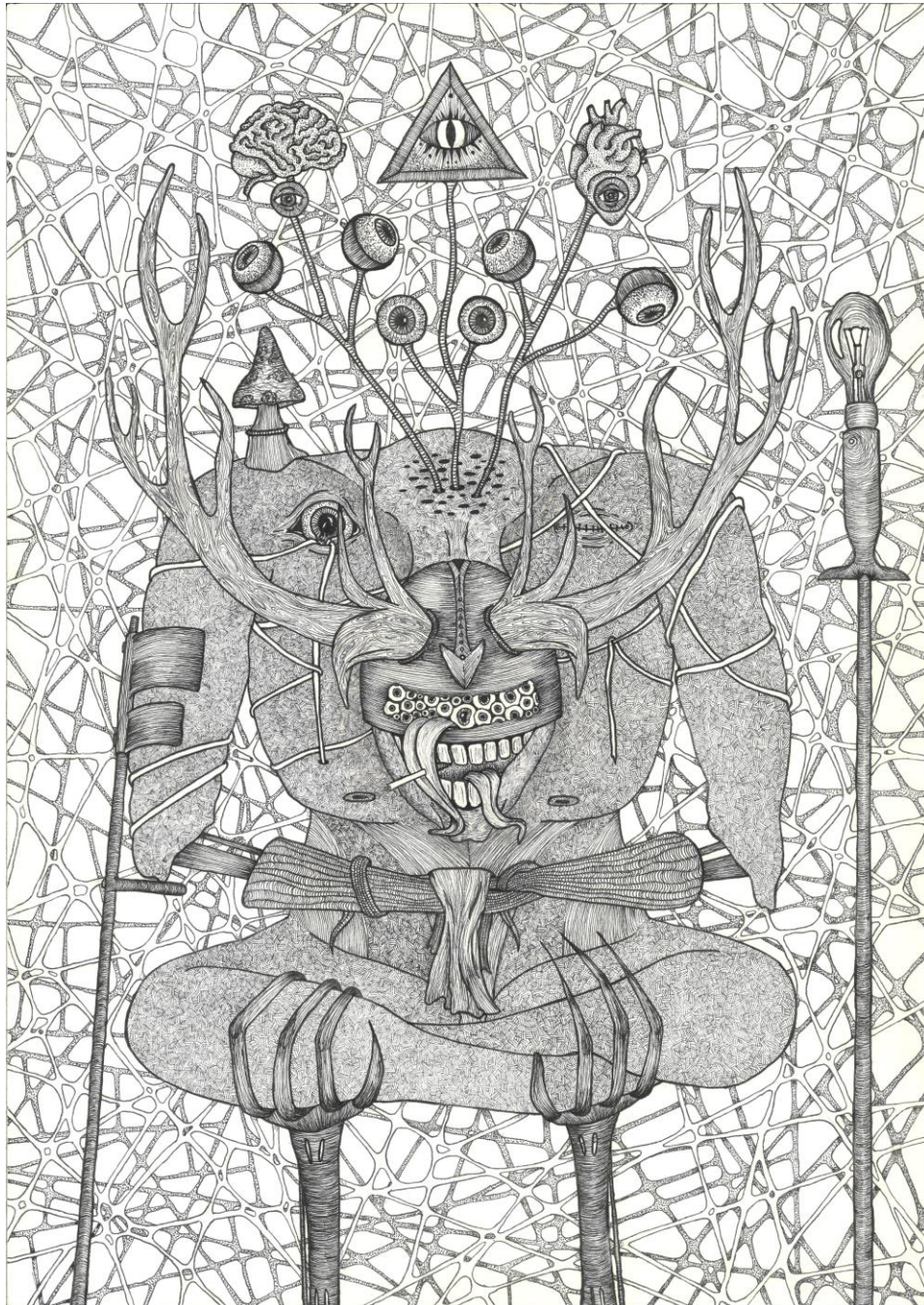
3.3.4. Rad 4: Titanska koža (org. rus.: Титановый корпус)

Četvrti rad u izložbi je zadnji potpuno crnobijeli rad, rad nosi naziv "Titanska koža" (Slika 3-4). Kod tehničkog aspekta sve ostaje isto, nacrtan na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07.

Inspiracija sa ovaj crtež dolazi od osjećaja preopterećenosti nastalog na temelju istovremenog impulsa koji su dolazili od problema iz raznih životnih sfera. Glavni motiv se pojavio zahvaljujući djelu Junji Ito Maniac: Japanese Tales of the Macabre. U priči Den of the Sleep Demon, glavni lik izbjegava spavanje jer kad zaspi pojavi se osoba koja je živa u njegovim snovima i koja se pokušava probiti u stvarni svijet na način kao da se njegovo tijelo usisa u samog sebe i izvrne. Objašnjenje glavnog lika priče bilo je da je rođen s praznim tijelom ili da se ispraznilo kada mu je obitelj umrla. [46] [47] Crtež, kao i svi do sad, obiluje simbolima i motivima koji zajedno tvore kompleksnu priču. Svaki element na crtežu nosi svoje značenje, a njihova kombinacija stvara jedinstvenu sinergiju. Trostruko oko unutar trokuta smješteno na vrhu slike simbolizira svevideće oko, često povezano s prosvjetljenjem, znanjem i sviješću, trostruko oko dodatno naglašava koncept višestruke percepcije. Trokut je oblik za stabilnost i promjenu, dok oko unutar trokuta prikazuje nadzor. Mozak iznad trostrukog oka, predstavlja intelekt i važnost razuma i svijesti u suočavanju s izazovima. Srce s okom, smješteno uz mozak je povezanost osjećaja i percepcije. Srce, kao simbol osjećaja, zajedno s okom, upućuje na potrebu za emocionalnim razumijevanjem i svjesnošću. Motiv jelenjih rogova, koji u ovom radu izrastaju iz glave lika, pokazuje moć i autoritet u mnogim kulturama, dok njihova prisutnost na ovom crtežu ukazuje na titansku prirodu lika - izdržljivost. [48] Pozadina, sastavljena od mreže linija pokazuje složenost misli i međusobno povezanih ideja. Ove linije stvaraju osjećaj umreženosti i povezanosti, naglašavaju kompleksnost i međuovisnost misli, emocija i iskustava. Složenost je nastala zbog introspekcije gdje se pojedinac suočava s vlastitim koktelom emocija i mislima te pokušava

pronaći ravnotežu i razumijevanje. Emocionalno stanje koje je inspiriralo rad povezano je sa zbunjenošću, preopterećenosti i traženjem smisla. Osnovni motiv snažne i velike figure predstavlja preopterećenost. Crtež može imati značajan terapijski učinak na gledatelja u suočavanju sa simbolima koji upućuju na snažne emocije i tako dovesti do emocionalnog oslobađanja. Promatrač može prepoznati i izraziti potisnute emocije, što je dugotrajan pozitivan učinak na mentalno zdravlje i dobrobit osobe.

Slika 3-4 Rad broj 4, naziv: Titanska koža

3.3.5. Rad 5: Knock-knok (org. rus.: Тук-Тук)

Pet rad u postavi nosi naziv Knock-knock, poput imitacije kucanja na vrata (Slika 3-5). Tehnički aspekt rad, kao i svi do sada, uključuje izradu na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je najviše bojcama marke Maped te su obrisi naglašeni markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina 03 i 07.

Slika 3-5 Rad broj 5, naziv: Knock-knock

Ovaj rad prikazuje nadrealnu i kaotičnu scenu čudovišta s pipcima oceanu, vibrantne boje i svjetionik. Inspiracija je bio strah od nepoznatog jer se biće nalazi usred nesagledivih dubina oceana (podsvijesti). Uz svjetionik, koji simbolizira vodstvo i sigurnost, u kontrastu s kaotičnim i prijetećim okruženjem, namjera je bila prikazati osjećaj izolacije, strah od nemogućnosti dolaska do sigurnog mjesta. [49] Slikom je namjera izazvati osjećaj napetosti, straha i nelagode kroz upotrebu nadrealnih motiva i vibrantnih te kaotičnih elemenata.

Na radu je prikazana izuzetno kompleksna kompozicija, prepuna simbola, boja i oblika. Najpsihodeličniji rad u postavi, gledajući prema bojama, zbog monstruoznog bića s pipcima u središtu slike predstavlja strah od nepoznatog i nesagledivog. Pipci, povezani s morskim dubinama i neistraženim teritorijima, pokazuju osjećaj zarobljenosti i preplavljenosti nepoznatim silama. Oko na vrhu čudovišta nacrtano je prema privjesku na ključevima od stana, privjesak predstavlja lika Bill Cipher (poznat po svom misterioznom ponašanju i sadističkom humoru) koji kao dvodimenzionalni demon potječe iz dvodimenzionalnog svemira poznatog kao druga dimenzija i koji je slučajno "oslobodio" svoju dimenziju gurnuvši je u gorući kaos, zajedno sa svima koje je ikada poznao, uključujući vlastite roditelje. Bill je stvorio svoje kraljevstvo Carstvo noćnih mora, te je po proročanstvu saznao da će spojiti Carstvo noćnih mora s trećom dimenzijom (ljudskom). Sam taj događaj bi u konačnosti trebao biti apokalipsa. [50]

Svjetionik, simbol sigurnosti i vodstva, ovdje prikazuje nadu, ali i vodič kroz kaos. [49] Upotreba vibrantnih i kontrastnih boja, poput jarke žute i crvene, stvara osjećaj hitnosti i intenziteta. Plave boje u pozadini narušene su kaotičnim elementima i tako dodatno pojačavaju osjećaj nelagode i nesigurnosti.

Sam naslov "Knock Knock" ukazuje na ulazak nečeg nepoznatog i prijetećeg u um i život, kao metafora za nekontrolirane misli i nepoželjne promjene koje remete unutarnji mir. Nadrealni i fantastični elementi, poput čudovišta i svjetionika, usmjeruju na unutarnji sukob između želje za sigurnošću i osjećaja neizbježne opasnosti. Svijetle i dinamične boje odražavaju intenzitet emocija, dok složene i isprepletene forme ukazuju na kompleksnost emocionalnog stanja koje je inspiriralo rad.

Cilj ovog rada je potaknuti introspekciju i emocionalnu reakciju publike. Gledatelj se suočava s vlastitim emocijama i asocijacijama dok istražuje nadrealni svijet prikazan na slici. Intenzivne boje i složene forme mogu izazvati osjećaj nelagode, ali i fascinacije, tjerajući promatrača da se zapita što kod njega samog izazivaju takve boje. [51] Umjetnički rad može imati i terapijski učinak tako što će pomoći promatraču da se suoči s vlastitim tjeskobama

kroz vizualnu reprezentaciju. Promatranje i interpretacija može omogućiti gledatelju da artikulira vlastite osjećaje i pronade smisao u kaosu.

3.3.6. Rad 6: Ostati (org. rus.: Не убежал)

Slika 3-6 Rad broj 6, naziv: Ostati

Sljedeći rad, koji se nadovezuje na prethodni zajedničkim motivom horror bića, nosi naziv "Ostati" (doslovni prijevod s ruskog jezika „Nisam pobjegao“) (Slika 3-6). Što se tiče tehničkog aspekta rad je na papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07, markerima Staedtler metallic pen i Faber-Castell Gold i Silver – debljine 1-2 mm. Obojan je drvenim bojicama Maped (zelene nijanse boje: Jungle, Olive, Azure, Jade, Deep green, Spearmint, Kiwi, Fluo i Apple green te žute Sunny, Dune i Lemon).

Inspiracija za crtanje bili su kaotični događaji vezani za strah od povratka te povezan sa religijskom sektom. Auto na crtežu je Moskvich modela 412, omiljeni automobil mog (autorovog) djeda, auto koji je prošao veliku količinu kilometara te u sebi krije najljepše uspomene na bezbrižno djetinjstvo. Štakor drži natpis na kojem piše "Nisam pobjegao" te predstavlja osobu koja je donijela odluku ostati i suprotstaviti se strahovima i problemima. U središtu kompozicije nalazi se štakor s transparentom na kojem piše "He убежал" (nisam pobjegao). Štakor stoji pored automobila ispred ogromnog oka čudovišta koje dominira pozadinom. Štakori su povezani s prljavštinom, bolešću i preživljavanjem u teškim uvjetima. Transparent s natpisom "не убежал" je izjava hrabrosti ili prkosu, pokazuje da štakor nije pobjegao pred prijetnjom, već se suočava s njom. To simbolizirati otpornost i odlučnost, čak i u naizgled beznadnim situacijama. Vreća sa znakom dolara u kojoj je novac, nalazi se pod nogama štakora, ukazuje na materijalne vrijednosti. Ogromno čudovišno oko koje gleda prema štakoru i automobilu daje cijeloj sceni osjećaj nadzora i prijetnje. Oko, sa svojim zastrašujućom crvenom zjenicom, pokazuje opasnost koja vreba iz pozadine. Boje koje dominiraju slikom su nijanse zelene, najčešće boje u prirodi koje se povezuju sa smirenošću i odrastanjem, ali u ovom kontekstu, sa svojim nijansama i teksturama, okreću se više prema propadanju i truleži. Žute nijanse unose osjećaj nelagode i upozorenja, dok tamne sjene i linije dodaju osjećaj tjeskobe i napetosti.

Emocionalni kontekst ovog rada obilježen je osjećajem tjeskobe, prijetnje i spremnošću za borbu. Transparent s natpisom "не убежал" odražava stav suprotstavljanja i neodustajanja, čak i pred nadmoćnim silama. Veliko promatrajuće oko ukazuje na sveprisutan strah i nevidljive prijetnje koje vrebaju iz pozadine života. Cijela scena je metafora za osobni osjećaj bespomoćnosti pred velikim problemima ili nepravdama te otpor tom osjećaju. Cilj ovog rada potaknuti je promatrača na introspekciju i izazvati emocionalnu reakciju. Štakor koji stoji pred ogromnom prijetnjom može gledatelja navesti na razmišljanje o vlastitim strahovima i izazovima u životu, a scena poslužiti kao metafora za osobnu hrabrost i odlučnost,

inspirirajući promatrača da prepozna problem i suoči se sa svojim unutarnjim borbama. Vizualni elementi i simboli mogu izazvati osjećaj nelagode, ali istovremeno i zanimanja tjerajući gledatelja da istraži dublje značenje i kontekst scene. Umjetnički rad može imati terapijski učinak i omogućiti promatraču da artikulira osjećaje kroz vizualnu interpretaciju i refleksiju. Promatranje scene trebalo bi potaknuti na prepoznavanje vlastite snage i otpornosti, te na suočavanje s vlastitim strahovima na konstruktivan način. Kombinacija simbola, boja i oblika u radu "Ostati" složena je u slojevitu priču koja poziva na promišljanje i emocionalno angažiranje. Rad može poslužiti kao katalizator za emocionalno oslobađanje i razumijevanje i tako pomoći u razvijanju samopouzdanja.

3.3.7. Rad 7: Sve je tako ljudski (org. rus.: Все как у людей)

Slika 3-7 Rad broj 7, naziv: Sve je tako ljudski

Rad pod redoslijedom sedam nacrtan je u japanskom stilu i nosi naziv “Sve je tako ljudski“ (Slika 3-7). Tehnički aspekt rada ostaje isti - papir dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07 te bojice firme Maped.

Rad nastalo u listopadu 2022. inspiriran je političkim otporom, potragom za ljudskim vrijednostima te preispitivanjem istih. Motivi se vrte oko govora Putina iz 1996. i njegovog

komentara iz 2021. na taj vlastiti govor. U nastavku je preveden dijalog novinara i predsjednika Ruske Federacije, Vladimira Putina (intervju iz 2021):

Novinar: - Jednom ste rekli (u govoru 1996.), citiram: “Svi mi mislimo da ćemo živjeti bolje, komfornije i sigurnije, ako čvrstom, tvrdom rukom dovedemo stvari u red. Zapravo, taj “komfor” će vrlo brzo proći, jer će nas ta snažna i čvrsta ruka vrlo brzo početi gušiti.” Jeste li već počeli?

Putin: - Jesam li to rekao?

Novinar: - Da, to ste rekli 1996. godine.

Putin: - Ne osjećam to.

Novinar - Ne gušite još?

Putin: - Ne.

[52]

Tijekom mog obavljanja predviđene prakse na trećoj godini fakulteta, na radiju sam čula prve vijesti u ratnom stanju Rusije i Ukrajine (2022. godine). Sama tema je nosila veliku važnost za mene kao autora rada zbog odrastanja u Bjelgorodu, gradu u Rusiji na granici s Ukrajinom. Kada se stanje nemira proširilo i na taj grad u kojem je dio moje obitelji i telefonska veza nije funkcionirala, crtežom sam prikazala otpor i paniku koja se u meni kao autoru razvukla kroz sva godišnja doba počevši od prvog ratnog dana i tako rasla umjesto da se smanjuje s vremenom kako su svi ti događaji postajali svakodnevnica. “Sve je tako ljudski“ (grafičkim oblicima ispisano duž cijelog lijevog ruba slike te unutar prometnog znaka) dio je pjesme Jegora Letova i njegovog banda Civil Defense (“Graždanskaya Oborona“), koja je izašla 1989.. Tijekom godina cenzure 80ih, ruski rock karakterizirao je naglasak na tekstualnu komponentu i alegoriju, tekstovi su izgrađeni na metaforama, poput šifriranja. Stihovi tadašnjeg ruskog rocka bliski su postmodernizmu sa svojim referencama na kulturne fenomene i poznata djela, ispunjeni dodatnim vezama među njima, i, naravno, odražavaju karakteristične značajke epohe. Od prethodnih generacija, nove generacije ljudi na tom području i šire dobivali su česti prijekor “Sve kod tebe nije kao kod drugih ljudi.”. S druge strane, sve što je navedeno u tekstu pjesme kod svih ljudi je bilo isto, svima je sve bilo podjednako loše, kako “treba biti“, a kako “treba biti“ je bilo samo opravdanje da je i drugima jednako loše, i da bolje ne može biti. [53]

Glavna figura, u središtu crteža, ima humanoidni oblik s izraženim elementima deformacije. Njezine oči napunjene suzama sa srcem na mjestu zjenica, pokazuju ljubav i suosjećanje, ali i duboku tugu. Veliki cjevasti oblik koji okružuje usta figure zapravo je pokrpan platnom rep zmije koja se sakrila prišivenom pasjom glavom. Pokazuje osjećaj je

gušenja, što odražava cenzuru i gubitak slobode izražavanja. Crtež aludira na političko ugnjetavanje ili represiju. Pozadina je ispunjena geometrijskim oblicima i linijama koje predstavljaju svakodnevni osjećaj kaosa i dezorijentacije. U gornjem desnom kutu nalazi se prometni znak upozorenja, crveni trokut s crnim uskličnikom, koji upozorava na neposrednu opasnost i kriznu situaciju. Emocionalni kontekst ovog rada reflektira osjećaje panike, nesigurnosti i otpora. Lik sa suznim očima ukazuje na duboku emocionalnu bol, dok cjevasti oblik (koji predstavlja zmiju sa pasijom glavom) pokazuje zarobljenost i nemoć. Ova slika odraz je unutarnjeg stanja autora izazvanog političkom situacijom i osobnim iskustvima u represivnom okruženju.

Cilj je bio prenijeti poruku o potrebi za otporom i borbom protiv ugnjetavanja. Likovi i simboli u ovom djelu pozivaju gledatelja da razmotri vlastite političke stavove i društveno stanje, te da se suoči s vlastitim strahovima i nesigurnostima. Drugi cilj je bio izazvati osjećaj empatije i suosjećanja prema narodima koji su pod represijom, dok znak upozorenja potiče osjećaj hitnosti i potrebe za akcijom. Rad može djelovati terapijski, dajući promatraču priliku da se u trenutku suoči s vlastitim strahovima i pronađe unutarnju snagu za suočavanje s izazovima. "Sve je tako ljudski" može također inspirirati gledatelja da razmisli o važnosti političkog otpora i borbe za slobodu. Prikazujući emocionalne i fizičke posljedice represije, rad potiče na promišljanje o vlastitim stavovima i akcijama, te na prepoznavanje važnosti solidarnosti i zajedničkog djelovanja u suočavanju s društvenim nepravdama. [54]

3.3.8. Rad 8: Autoportret – Dječji Svijet (org. rus.: Автопортрет – На вырост)

Na osmom mjestu je jedan od dva autoportreta koji nosi naziv Dječji svijet (doslovni prijevod s ruskog "Na rast") (Slika 3-8). Tehnički aspekt rada ima neke manje promjene, i dalje se radi o papiru dimenzije A3 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03 i 07, bojice su firme Maped. Dodatni materijali su na sitno natrgani zlatni listići, ukrasna ljepljiva traka boje bronce (dio munje koji se sječe sa mjesecom) i Staedtler metallic pen Silver – debljine 1-2 mm (ostatak munje u pozadini).

Slika 3-8 Rad broj 8, naziv: Dječji svijet

Ovaj je rad najosobniji rad na izložbi, a sastoji se od tri autoportreta u jednom. Osoba kao dijete, tinejdžer i kao odrasla jedinka. Dijete je maleno, uz kuću u truhu najvećeg lika. To je

obiteljski dom koji se nalazio odvojeno od svih drugih kuća, u šumi uz maleno mjesto od 60 stanovnika. Manji motivi unutar tijela pričaju priču koju je preživljavala jedna obitelj. Prikazuje i drvene ukrasne kutije koje izrađuju zatvorenici u zatvoru u Lepoglavi. Slika uključuje i dio priče s izradom oružja koje se uspijevalo sakriti zahvaljujući lokaciji same kuće. Prikazane su i logorske vatre u poljima kukuruza u kojima su se pod utjecajem sekte palili knjige, stvari, odjeća i igračke. Najveće biće je odrasla osoba koja pluta u oblacima i svojoj ideji o životu. Ta osoba grli, pazi, štiti i brani svoje mlađe verzije.

Umjetnički rad s tri autoportreta iste osobe kroz različite faze života: dijete, tinejdžer i odrasla jedinka prenosi emocionalne i psihološke slojeve iskustava, refleksije i zaštite. Glavni motiv rada je figura koja obuhvaća svoje mlađe verzije. Lik koji čuči predstavlja tinejdžersku dob, dok odrasla jedinka lebdi iznad, okružena oblacima.

Kuća je poveznica na sjećanja i djetinjstvo, mjesto gdje su formirane prve emocije i veze. Figura tinejdžera, koja čuči vezanih ruku, pokazuje prijelaznu fazu života, određenu vrstu borbe i osjećaj bezizlaznosti. Odrasla figura koja lebdi prikaz je zrelosti, mudrosti i mogućnosti zaštiti samog sebe a i druge oko sebe. Oblaci su snovi, nade, ali i nejasnoće koje dolaze s odrastanjem. Plamen na vrhu glave odrasle osobe je simbol prosvjetljenja i stečene unutarnje snage. Boje koje dominiraju radom su kontrastne i žive, što naglašava emotivnu snagu i kompleksnost svake faze života. Glavna figura koja štiti i brani svoje mlađe verzije odražava potrebu za samoprocjenom i razumijevanjem vlastitih životnih faza. Tako se istražuje prošlost, sjećanja i iskustva kako bi se pronašao mir i razumijevanje u sadašnjosti. Emocionalna veza između različitih verzija sebe ukazuje na emocionalnu zrelost. Čin zaštite i brige za mlađe verzije sebe odraz je potrebe za oprostom i prihvaćanjem vlastitih prošlih grešaka i trauma. Rad poziva na emocionalno iscjeljenje kroz samoprihvaćanje i ljubav prema svim aspektima vlastitog života.

Cilj je potaknuti promatrače na pružanje ljubavi i prihvaćanje svojeg vlastitog mlađeg “ja“ te na pronalazak unutarnjeg mira kroz samoprihvaćanje i ljubav prema sebi. Rad može djelovati terapijski, omogućiti promatraču da se suoči s vlastitim emocijama i sjećanjima. Kroz prizmu umjetničkog izraza, gledatelj može pronaći način da oprost sebi i prihvati sve aspekte svog života. Rad može potaknuti gledatelja i na razmišljanje o vlastitom životnom putu, razumijevanje važnosti samopomoći i zaštite, te na prihvaćanje svih faza života kao dijelova jedne cjeline bez kojih ista ne bi postajala.

3.3.9. Rad 9: Autoportret – Šum (org. rus.: Автопортрет – Шум)

Drugi autoportret i deveti rad u izložbi ima naziv “Šum“ (Slika 3-9). S tehničke strane ima sličan način izrade kao i prethodni autoportret - A3 papir (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²), markeri Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07, Maped bojice žute i narančaste nijanse (nijanse Dune, Apricot, Sunny, Fluo Yellow i Fluo Orange, Light red i Lemon). Također ima dodatne materijale: sitno natrgani zlatni listići, ukrasna ljepljiva traka boje bronce (obrub kose i rogovi) i Staedtler metallic pen Silver – debljine 1-2 mm (disko kugla).

Slika 3-9 Rad broj 9, naziv: Šum

Inspiracija za rad je velika buka, koja je u doslovnom i prenesenom smislu poput šuma, pratila svakodnevicu tijekom izrade rada. Rad predstavlja glavu koja traži put a koja je ujedno i svjetionik koji pluta na vodi (koja je istovremeno i odjeća). Disko kugla je prikaz te buke i glasnih pratećih govora koji su zvučali poput pozadinske melodije za velike i važne odluke. Vatra je prikaz da je osoba puna života i energije.

Autoportret pod nazivom "Šum" prikazuje osobu koja je istovremeno predstavljena kao svjetionik. Svjetionik je ideja vodstva, zaštite i navigacije kroz tamu te ukazuje na unutarnju snagu i sposobnost pojedinca da pruži svjetlo u teškim vremenima. Svjetionik je tradicionalno simbol nade i sigurnosti, a ovdje je personificiran kroz lik autora, čime se ističe uloga kao vodiča u vlastitom životu. [49] Boje korištene u ovom radu su zlatna, žuta i srebrna, žuta je dominantna i simbolizira prosvjetljenje, vrijednost i mudrost. Žuti snopovi svjetlosti koji izlaze iz očiju lika asociraju na jasnoću vizije i sposobnost da se vidi put, dok bi srebrne i sive nijanse pozadine trebale širiti osjećaj mirnoće i introspekcije.

Oblici su u crtežu geometrijski i strukturirani, što naglašava red i stabilnost koju svjetionik donosi. Istovremeno, prisutnost svjetlucave disko kugle u gornjem desnom kutu pokazuje element zabave i živosti što bi uz ozbiljni ton svjetionika trebalo stvoriti dinamičan balans između odgovornosti i uživanja u životu. Emocionalni kontekst rada tumači se kroz prizmu introspektivnog putovanja autora. Refleksija o vlastitoj ulozi kao svjetionika je osjećaj odgovornosti prema sebi i drugima, ali i priznanje vlastite snage i sposobnosti da se prolazi kroz životne oluje što dolazi iz iskustva i samospoznaje. Željeni utjecaj na gledatelja je višeslojan. S jedne strane, rad može potaknuti introspekciju i promišljanje o vlastitoj ulozi u životu, s druge strane, svjetionik kao simbol može djelovati terapijski i pružiti osjećaj sigurnosti i nade. Svjetionik koji sija u tami podsjeća nas da, bez obzira koliko mračno može izgledati, uvijek postoji svjetlo koje nas može voditi.

3.3.10. Rad 10: Pored (org. rus.: Рядом)

Zadnji rad u izložbi manje je dimenzije od ostalih devet te s njim završava prolaz kroz prostor. Rad nosi naziv "Pored" (Slika 3-10). U tehničkom se aspektu mijenja dimenzij papira na pejzaž A4 (za crtanje tehnikom: olovka, ugljen, kreda i pastelne boje - težina 90g/m²). Crtan je markerima Uni Pin - fine line, pigment ink, veličina: 005, 01, 02, 03, 05 i 07 i zelenim i žutim nijansama drvenih bojica firme Maped (nijanse Olive, Jade, Kiwi, Deep green, Spearmint, Fluo green i Apple green).

Slika 3-10 Rad broj 10, naziv: Pored

Navedeni rad predstavlja polovicu rada, inspiraciju za cijeli rad na kojem ovo biće kao masku na sebe stavlja glavu bika pronašla sam u činjenici da brojni ljudi svoje odluke i osobnost prekrivaju znakovima horoskopa, to jest nečemu na što nisu nikad imali utjecaj, što se dodijeljeno samo po sebi.

Dvoglava bića su korištena u umjetnosti i mitologiji za predstavljanje dualnost, unutarnjih konflikata ili za dva suprotstavljena aspekta jedne osobe. Ovaj motiv pokazuje borbu između dva suprotstavljena dijela osobe, one na koju se nikad nije moglo utjecati i dio koji osoba sama stvara i oblikuje te nad kojim može imati gotovo potpunu kontrolu, mijenjajući ga i oblikujući.

Crtež nazvan "Pored" prikazuje kompleksno stvorenje sa dvoglavom strukturom, okruženo pipcima i simbolima moći i svjetlosti što kako je već bilo spomenuto predstavlja dualnost u ljudskoj prirodi – dvije suprotstavljene strane koje koegzistiraju u jednoj osobi - borbu između racionalnog i iracionalnog, svjesnog i nesvjesnog dijela osobnosti. U prirodi, pipci hobotnice koriste se za istraživanje, hvatanje i manipuliranje okolinom. U ovom kontekstu, pipci su sposobnost i potreba osobe da upravlja s mnogo aspekata života odjednom, balansirajući različite zadatke i izazove. Kruna je težnja prema višim ciljevima i postignućima, samousavršavanju i prepoznavanju vlastite vrijednosti. Žarulja ima jednostavan

smisao – predstavlja samu ideju kao pojam. Rad "Pored" reflektira emocionalno stanje unutarnje borbe, kompleksnosti i transformacije.

Promatrač može prepoznati vlastite unutarnje konflikte u prikazanom stvorenju, što može izazvati osjećaj razumijevanja i povezanosti. Pipci, kao simbol kontrole i preopterećenosti, mogu rezonirati s gledateljima koji se osjećaju preplavljeno odgovornostima i izazovima. Rad može djelovati terapijski i pomoći u prepoznavanju i prihvaćanju različitih aspekata svoje osobnosti te motivirati na osobni razvoj i transformaciju.

4. Tehnički dio izložbe

Za uspješni ishod planirane izložbe važnu ulogu u stvaranju cjelokupnog doživljaja za posjetitelje igra tehnički aspekt plana. Pažljivim planiranjem izvedbe tehničkih detalja, moguće je naglasiti umjetničke radove te učiniti da se posjetitelji što bolje povežu s izloženim djelima pritom uživaju i u multimedijским elementima koji su sposobni naglasiti smisao cijele postave i utjecati na konačni terapijski efekt. U ovom se djelu rada razmatraju različiti aspekti tehničkog planiranja, uključujući odabir prostora, dizajn postave, rasvjetu, zvuk i multimedijске elemente. [55] Izložba mora biti osmišljena na način da omogućuje neometan tok posjetitelja kroz prostor, istovremeno da se naglase važne točke i da se pruži neometano interaktivno iskustvo. Pored estetskih elemenata, treba uzeti u obzir i funkcionalnosti kao što su sigurnost, pristupačnost i praktičnost. Tehnički dio izložbe uključuje i logističke pripreme: transport i postavljanje radova, te koordinaciju s tehničkim osobljem. Detaljnim planiranjem cilj je osigurati da svaki aspekt izložbe teče glatko i da posjetitelji imaju pozitivno iskustvo. Također, u ovom će djelu biti predstavljen dizajn letka i plakata kao marketinških materijala izložbe.

4.1. Prostor i postava

Prostor i način postave izložbe važni su za oblikovanje doživljaja posjetitelja. Pravilno odabran i osmišljen prostor može značajno doprinijeti uspjehu izložbe, učiniti da se radovi prikažu u najboljem svjetlu i da se posjetiteljima pruže optimalni uvjeti za interakciju s radovima. Kod planiranja prostora, potrebno je uzeti u obzir nekoliko obaveznih faktora, uključujući veličinu i raspored prostora, osvjetljenje, akustiku i mogućnost integracije multimedijških elemenata. [55]

Postava izložbe treba biti osmišljena tako da vodi posjetitelje kroz prostor na način koji naglašava važne elemente i omogućuje prirodan tok kretanja. Kako bi se to postiglo neophodno je pažljivo planiranje rasporeda radova, pozicioniranja multimedijšalnih elemenata i osiguranja dovoljno prostora za interakciju posjetitelja s djelima.

4.1.1. Odabir prostora

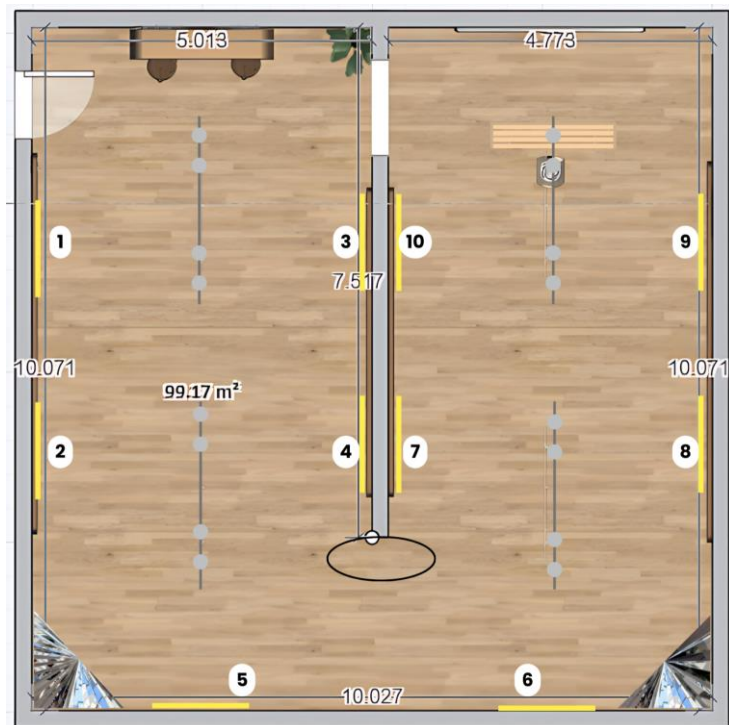
Odabir prostora za izložbu prvi je korak u tehničkom planiranju. Prostor treba odgovarati prirodi radova i konceptu izložbe. Idealno, prostor treba biti dovoljno fleksibilan kako bi

omogućio različite aranžmane i postave, te imati odgovarajuću infrastrukturu za podršku multimedijским elementima kao što su video projekcije, zvučni efekti i zrcala. Različite vrste prostora mogu biti pogodne za izložbu, uključujući galerije, muzeje, kulturne centre i alternativne prostore poput napuštenih industrijskih zgrada ili otvorenih prostora. Pri odabiru prostora, treba uzeti u obzir lokaciju, veličinu, infrastrukturu i atmosferu. Kako bi atmosfera odgovarala temi radova najbolje bi odgovarao podrumski prostor ili zamračeni prostor s kamenim/ciglenim zidovima.

Prostor treba biti lako dostupan za posjetitelje, s dobrim prometnom povezanošću i dostupnim parkingom te biti dovoljno velik da može smjestiti sve radove i omogućiti ugodan tok posjetitelja. Također treba imati odgovarajuću infrastrukturu, uključujući rasvjetu, električne priključke, sustave za klimatizaciju i sigurnosne mjere te treba doprinijeti atmosferi izložbe, stvarajući odgovarajući ambijent za prezentaciju radova. [55]

S obzirom na vrstu izložbe prostor treba biti intimniji, sa što manje prozora uz mogućnost potpunog zatamnjenja. Veličina prostora treba biti prohodna, ali ne preširoka jer je bit same izložbe stvoriti intimniju i suženu atmosferu, te su radovi puni detalja za što nije potrebno udaljavanje od slike kako bi se istu doživjelo na neki cjelokupan način. U idealnim uvjetima zidovi bi trebali biti od drva, kamena ili čiste cigle. Ideja je da prostor po širini i dužini bude više manje kvadratnog oblika s mogućnošću izrade manje pregrade koja bi bila postavljena duž sredine prostora. U nastavku je tlocrt i 3D prikaz izrađen u programu 3D Homestyler s naznačenim mjestima i redoslijedom za radove. Također u donja dva kuta prostora postavilo bi se po jedno iskrivljeno zrcalo. (Slika 4-1) (Slika 4-2)

Plan prostora je 10 m² x 10 m², kroz sredinu bi prolazio prenosivi zid. Uz ulazna vrata nalazi se manji zidni stolić za letke i ostali sadržaja po potrebi. (Slika 4-3) Od ulaza se krene prema desno, kroz prostor se prolazi u krug. Na rubu pregradnog zida (kružnica crnog ruba) nalazila bi se skulptura oblikovana prema odrasloj jedinki s rada broj osam, koja drži u rukama mali kotlić s QR kodom na Google obrazac u koji bi posjetitelji mogli unositi svoje dojmove. (Slika 4-4) (Slika 4-5)

Slika 4-1 Tlocrt plana prostora

Slika 4-2 3D prikaz prostora

Slika 4-3 3D prikaz prostora prema zrcalima

Slika 4-4 3D prikaz prostora prema ulazu

Slika 4-5 3D prikaz prostora - prema stolu i projekciji

4.1.2. Dizajn izložbenog prostora

Dizajn izložbenog prostora znači planiranje rasporeda radova, osvjetljenja, zvuka i drugih elemenata kako bi se stvorila povezana i privlačna cjelina. Potrebno je omogućiti posjetiteljima da se nesmetano kreću kroz prostor, s jasnim smjericama i informacijama koje ih vode kroz izložbu. Važni elementi su raspored radova, osvjetljenje, zvuk, multimedijски elementi i informativne oznake.

Radovi trebaju biti postavljeni prema logičnom slijedu i temama, na način koji naglašava važnost svakog rada individualno i omogućuje posjetiteljima da ih jasno vide i razumiju. Slike će biti prikazane u obliku zidnih instalacija, iskrivljena zrcala će biti podne instalacije. Integracija zvuka značajno će doprinijeti doživljaju cijele izložbe. [56] To uključuje ambijentalnu glazbu i zvučne instalacije (audio snimke glasovnih poruka i poziva). Multimedijски elementi poput video projekcije i iskrivljenih zrcala bili bi postavljeni s namjerom obogatiti doživljaj posjetitelja. Pažljivim planiranjem njihovog postavljanje i integracije s ostatkom izložbe postat će nadopuna za bolji doživljaj te neće ometati posjetitelje. Jasne informativne ploče s opisom radova i oznake za preporučeni smjer kretanja pomaći će posjetiteljima da razumiju kontekst i značenje radova te će ih usmjeravati kroz prostor. Kroz pažljivo planiranje i izvedbu tehničkih aspekata, izložba može stvoriti bogato i inspirativno iskustvo i omogućiti posjetiteljima da se bolje povežu s radovima i razumiju njihove emocionalne i simboličke slojeve.

4.2. Osvjetljenje

Osvjetljenje je jednako važno za sklad izložbe i za održavanje atmosfere. Potrebno je osigurati dovoljno svjetla za pregled radova (Track lights - izdužene prigušene lampe s četiri žarulje) te u ostatku prostora osigurati polumrak da atmosfera bude u skladu s radovima i tematikom. Osvjetljenje će se koristiti i za stvaranje efekata i naglašavanje određenih dijelova izložbe. Primjer odgovarajućih Track reflektora je model TRL009 - 12W, 960lm, dakle četiri trake po četiri reflektora.

4.2.1. Vrste osvjetljenja

Postoji nekoliko vrsta osvjetljenja koje se mogu koristiti u izložbenim prostorima, svaka s različitim karakteristikama i primjenama, osnovna su ambijentalno, akcentno, usmjereno, dekorativno i svjetla koja su namještena radi sigurnosti. Ambijentalno je osnovno osvjetljenje koje osigurava opću vidljivost u prostoru. Često se koristi za stvaranje određene atmosfere ili raspoređenja u prostoriji. U kontekstu rada, važno je da ambijentalno osvjetljenje bude prigušeno zbog projekcije i opće atmosfere kako bi ista odgovarala radovima. Koristili bi se i usmjereno osvjetljenje za fokusiranje svjetla na određene točke, što bi omogućilo naglašavanje detalja na umjetničkim djelima. Usmjereni svjetla bila bi postavljena na stropu i zidovima te dva na podu iza iskrivljenih zrcala. Dva usmjerena svjetla bila bi postavljena na zidu iznad stolića s letcima, po jedan sa svake strane, usmjereni prema stolu.

Dekorativno osvjetljenje koristilo bi se za stvaranje vizualnih efekata i dodavanje estetske vrijednosti prostoru. Nalazilo bi se uz iskrivljena zrcala da ne remete odraz u njima. po dva sa svake strane zrcala. To bi uključivalo svjetla crvene boje.

Sigurnosno je osvjetljenje važno postaviti radi sigurnosti posjetitelja i zaposlenika, osobito u slučaju nužde. To bi uključivalo zeleni znak Exit iznad ulaznih vrata te iznad prolaza na strani prema projektoru. Prostor bi bio posložen na način da ide u krug stoga bi pitanje sigurnosti bilo riješeno tako da se pomoću Exit osvjetljenog znaka u slučaju nužde usmjeruje posjetitelje prema izlazu.

4.2.2. Prilagodba osvjetljenja za pojedine radove

Prilagodba osvjetljenja za pojedine radove neophodna je za stvaranje željenog doživljaja kod posjetitelja. U ovoj izložbi, neki bi dijelovi imali specifične zahtjeve za osvjetljenje kako bi se postigao maksimalni vizualan učinak i kako bi se osigurala odgovarajuća atmosfera.

Uzimajući u obzir shemu prostora, osvjetljenje bi bilo planirano tako da osigurava prigušenu atmosferu. Kao što je već naglašeno, opće ambijentalno osvjetljenje bilo bi prigušeno kako bi se stvorio intiman i fokusiran ugođaj. Ovo će omogućiti posjetiteljima da se usredotoče na radove bez ometanja. Svaka slika na zidovima bila bi osvjetljena usmjerenim akcentnim svjetlima kako bi se istaknuli detalji i boje bez stvaranja odsjaja. Ova bi svjetla bila postavljena na stropu i usmjerena prema dolje pod kutom koji izbjegava direktne refleksije. Usmjerena svjetla bila bi postavljena tako da ne ometaju projekciju s projektora u gornjem desnom kutu. Zrcala u donjim kutovima prostorije zahtijevat će pažljivo pozicioniranje svjetala kako bi se izbjegle direktne refleksije. Svjetla bi bila postavljena na takav način da osvjetljavaju prostor bez stvaranja odsjaja u zrcalima. Stol s lećima bio bi osvjetljen dodatnim svjetlom kako bi se posjetiteljima omogućilo da lako čitaju materijale. Takvo bi svjetlo bilo dovoljno jako da omogući vidljivost, ali dovoljno prigušeno da ne naruši ukupnu atmosferu prostora. [57]

Primjer sheme osvjetljenja je postavljanje ambijentalnog svjetla na stropu koje osigurava opću prigušenu svjetlost u prostoru. Akcentno osvjetljenje za radove na zidovima postaviti kao usmjerena svjetla na stropu iznad svakog rada, usmjerena pod kutom prema dolje. Svjetla postavljena iznad i sa strane pregrade da osiguraju ravnomjerno osvjetljenje s obje strane. Osvjetljenje za zrcala postaviti tako da osvjetljavaju prostor ispred zrcala, ali ne stvaraju direktne refleksije te dodatna i dekorativno crveno svjetlo postaviti na pod iza zrcala usmjereno prema gore uz duž zida. Dodatno svjetlo postaviti iznad stola da osigura dovoljnu vidljivost za čitanje materijala. Ova shema osvjetljenja omogućila bi optimalan doživljaj izložbe, istaknula umjetničke radove i stvarala prigušenu, intimnu atmosferu koja bi poticala posjetitelje na refleksiju i emocionalnu povezanost s djelima.

4.3. Multimedijski elementi

Multimedijski elementi gotovo su neophodni dijelovi u suvremenim izložbama, jer stvaraju mogućnost interaktivnosti i dodatno obogaćuju doživljaje posjetitelja. Korištenjem različitih multimedijskih pristupa na izložbi može se produbiti emotivno iskustvo i omogućiti

posjetiteljima da se na više razina povežu s radovima. U ovoj izložbi, multimedijски elementi uključuju video projekciju, zvuk i glazbu, kao i interaktivne sadržaje koji potiču posjetitelje na aktivno sudjelovanje i refleksiju. Kombinacijom ovih elemenata stvorila bi se bogata i slojevita priča koja bi vodila posjetitelje kroz osobnu i emotivnu transformaciju.

4.3.1. Video projekcije

Za postizanje terapijskog učinka na gledatelja i za pretvaranje negativnih iskustava u pozitivna, planirana projekcija na izložbi trebala bi biti povezana s ciljem radova i uključivati niz vizualnih i zvučnih elemenata koji simboliziraju transformaciju, iscjeljenje i samospoznaju. Ideja za sadržaj koji se može vrtjeti na projektoru je izmjenjivanje snimaka i projekcija slika različitih ulaznih vrata, prolaza, kapija, vrata namještaja, otvaranje knjiga i slično. Vrata mogu biti različitih veličina i stilova, predstavljajući različite puteve i mogućnosti u životu kao nove prilike i prelazak iz tame u svjetlo. Također u obzir dolaze i slike drugih objekata koji se otvaraju (škrpinice, police, sefovi i slično), samo da odgovaraju veličini objekta u kadru. Koristile bi se i slike svjetionika. Video s vratima će trajati 20ak minuta, s ponavljanjima po 5 minuta te će se na ekranu nakon slika prikaz kratko izmijeniti u potpuno crni ekran i TV šum pa bi se video ponovno ponovio.

Projekcija ovakvog sadržaja može pružiti gledateljima osjećaj smirenosti koji će se izmijeniti s nelagodnom i ponovno vraćati na smirenost, te potaknuti posjetitelje da prepoznaju vlastitu sposobnost za promjenu i obnovu. Cilj je stvoriti prostor gdje se negativna iskustva mogu preoblikovati u pozitivne te pružiti emocionalno utočište i inspiraciju za osobni rast.

4.3.2. Zvuk i audio pratnja

Za izložbu i emocionalno iskustvo posjetitelja neophodna je i audio pratnja, glazbeni i/ili prilagođeni audio sadržaja za tihi pozadinski zvuk. U ovoj izložbi, zvuk će uključivati snimke razgovora, glasovnih poruka i "telefonskih razgovora" u kojima se događa naizgled intimni razgovor s voljenom osobama poput majke, brata, sestre, prijatelja, partnera ili bake. Ovi razgovori će biti tihi i suptilni, postavljeni u pozadini kako bi posjetiteljima pružili osjećaj prisnosti i topline. Kako bi se stvorio audio sadržaj jedan mjesec prije održavanja izložbe diljem hrvatske na gradske stupove postavio bi se QR kod koji bi vodio na WhatsApp Messenger u chat s brojem kupljenim isključivo za namjere održavanja izložbe. Iznad QR

koda na naljepnici ili papiru koji bi se lijepio na stupove, zidovima i oglasnim pločama te koji bi se širio mrežama (uz ispisani broj mobitela i van samog QR koda) stajala bi poruka koja bi upućivala ljude da ukoliko nekom žele reći nešto što nisu nikad mogli ili ako žele uputiti iskrene poruke nekom koga više nema ili nekom koga vole ali im ne mogu priznati da u chat snime glasovnu poruku u kojoj izgovaraju ono što nikad nisu mogli reći nekoj osobi direktno. Glasovne poruke koje mogu trajati koliko osobi treba do maksimalno 10 minuta bile bi potpuno anonimne te montirane kao audio pratnja na javnoj izložbi čitane njihovim glasom u originalu ili ukoliko žele tu istu poruku može ozvučiti netko iz tima organizacije. Glasovi u snimkama će se izmjenjivati između ženskih i muških govornika, stvarajući raznolikost i dinamičnost. Paralelno s ovim razgovorima, u pozadini bi se reproducirala umirujuća glazbena pratnja koja bi pojačala emotivni doživljaj izložbe. Glazba bi trebala biti instrumentalna, s laganim, meditativnim tonovima koji potiču opuštanje i introspekciju. Pratnja bi se sastajala od klasičnih kompozicija. Kada će se video sadržaj prebaciti na “gubitak signala”, audio pratnja “telefonski poziva” će se ugaziti.

4.3.3. Interaktivni sadržaj

Interaktivni sadržaji omogućuju posjetiteljima da aktivno sudjeluju u izložbi i povećava njihovu povezanost s radovima i temama. U ovoj izložbi, interaktivni elementi uključuju iskrivljena zrcala i QR kod za ostavljanje povratnih informacija kao aktivnosti koje angažiraju posjetitelje. Iskrivljena zrcala postavljena u donjim kutovima prostora pružaju posjetiteljima priliku da se suoče s vlastitim refleksijama na neobičan način. Ova zrcala iskrivljeni su prikaz percepcije strahova i stvarnosti, potiču posjetitelje na promišljanje o tome kako njihovi unutarnji nemiri mogu iskriviti njihov pogled na svijet. Posjetitelji će moći skenirati QR kod postavljen na srednjem dijelu izložbe na rubu pregradnog zida kao naljepnica na malom “čarobnom” kotliću, da bi ostavili svoje dojmove i povratne informacije. Ovi bi kodovi vodili na online google formu gdje bi posjetitelji mogli podijeliti svoja razmišljanja o radovima, izložbi i njihovim osobnim iskustvima.

Iznad stolića s lećima može se postaviti i interaktivnu ploču gdje posjetitelji mogu pisati i crtati svoje misli i osjećaje, stvarajući zajedničko umjetničko djelo. Kombinacija ovih multimedijских elemenata obogatila bi izložbu, omogućila posjetiteljima da se na više razina povežu s temama i radovima, te da dožive izložbu kao dinamično i interaktivno iskustvo.

4.4. Tehnička oprema

Jedan od najvažniji dijelova u planiranju uspješne izložbe nedvojbeno predstavlja tehnička oprema. Kvalitetna oprema osigurava da vizualni i audio elementi budu jasno i učinkovito predstavljeni, što doprinosi ukupnom doživljaju posjetitelja. Ovaj je dio rada fokusiran na odabir i specifikacije projektor, platna, audio sustava i druge opreme koja bi podržavala multimedijske sadržaje izložbe. Navedena oprema se može nabaviti kupnjom, ali ju je moguće i iznajmiti na vrijeme trajanje izložbe.

4.4.1. Projekcija

Projektor je neophodan za prikazivanje video sadržaja. U ovom slučaju, projektor će se koristiti za prikazivanje snimaka i projekcija na kraju prostorno logičnog slijeda smjera kretanja. Odabir odgovarajućeg projektor ovisi o nekoliko faktora, uključujući svjetlinu, rezoluciju, kontrast i trajnost te cijenu same opreme. Potreban je projektor sa što boljom rezolucijom, idealno FullHD ili 4K i najmanje 2600 lumena svjetlina uz visoki kontrast, što ga čini idealnim za detaljne i živopisne projekcije u prigušenim uvjetima osvjetljenja. Jedan od primjera odgovarajućeg projektor je Epson EH-TW9400, njegova negativna strane je cijena, što je neopravdano veliki trošak za ovaj projekt. Drugi jeftiniji i dostupniji primjeri su pametni LED projektor OVERMAX Multipic 5.1 (kompaktne veličine i može emitirati video izravno s pametnog telefona ili računala), DLP ACER X1123HP ili LP, BENQ MS550. Zatim je potrebno i odgovarajuće platno, maksimalno 2 metra po dužini. Primjer je zidno mehaničkog platno za projektor je platno E-View MS180 (178x178cm). Također postoji mogućnost da prostor ukoliko je u najmu i ukoliko se u njemu i inače izvode događaji ovog tipa, već posjeduje platno, što bi smanjilo konačan trošak potreban za izložbu. [58]

4.4.2. Audio sustavi

Oprema će biti postavljena i konfigurirana tako da podrži zahtjeve izložbe, osigura kvalitetno i pouzdano prikazivanje svih multimedijskih elemenata. S ovakvom tehničkom podrškom, izložba će pružiti bogatije iskustvo posjetiteljima, kako bi isti potpuno uronili u sadržaj i atmosferu izložbe. Kvalitetan audio sustav neophodan je za reprodukciju glazbe i audio snimaka razgovora tijekom izložbe. Audio sustav treba biti sposoban pružiti jasan i balansiran zvuk koji će posjetiteljima omogućiti ugodno slušanje bez ometanja. Potreban je

sustav koji nudi odličnu zvučnu pokrivenost za prostor 10x10 m² i da ima jednostavno postavljanje. Također je važno da nudi ravnomjerno širenje zvuka. Poželjna je i mogućnost Bluetooth povezivanja jer to sustav čini fleksibilnim i jednostavnim za korištenje i postavljanje.

Potrebni su nadgradnji, zidni ili stropni zvučnici koji dolaze s ugrađenim nosačima te su jednostavni za instalaciju. AMC iPlay 5T jedan je od primjera takve audio opreme. Zidni nadgradnji zvučnik Audac ATEO2 odlična je alternativa, može se postaviti na svaki kut prostorije po jedan te na taj način pružiti dobro ozvučenje prostora. Mana navedenog modela je nemogućnost spajanja na Bluetooth te je potrebna primjena kablova. [56]

4.5. Grafički materijali

Grafički materijali su potrebni da privuku posjetitelje i da pruže važne informacija o izložbi. Dobro dizajnirani plakati i informativni letci komuniciraju bitne detalje o izložbi (o autoru, temi, vremenu odražavanja, sadržaju i multimedijским elementima). U ovom dijelu bit će razmotren dizajn, sadržaj i distribucija grafičkih materijala za izložbu – plakat i letci.

4.5.1. Plakat

Plakat je jedan od najvažnijih promotivnih alata za izložbu. On mora biti vizualno privlačan, informativan i jasno komunicirati suštinu izložbe. Trebao bi koristiti vibrantne boje koje odražavaju psihodelični stil radova ili ga izraditi u crno bijelom stilu poput tehnike osnovnih radova. Upotreba kontrasta i dinamičnih linija privući pažnju prolaznika. [59] Središnji dio plakata bio bi jedan od radova, simbolički prikaz straha transformiranog u fizičko tijelo. To će odmah dati gledateljima uvid u temu izložbe. Fontovi će biti čitljivi, a sadržavat će i elemente umjetničkog stila koji odražava ton izložbe. Naslov izložbe, datumi, vrijeme i lokacija bili bi vrlo jasno istaknuti.

Prvo je biti naveden planirani naziv izložbe "Suočavanje sa sjenama" (Confronting the Shadows) i ime autora, zatim točni datumi otvaranja i trajanja izložbe, zajedno s radnim vremenom i lokacijom. Važno je naglasiti terapijski aspekt umjetnosti.

Distribuciju plakata potrebno je provesti na javnim lokacijama (kafići, galerije, kulturni centri, knjižnice, i fakulteti) te putem društvenih mreža. (Slika 4-8)

Slika 4-6 Primjer plakata za izložbu

4.5.2. Letak

Informativni letci služe kao dodatak plakatima. Praktični su i mogu se dijeliti na različitim lokacijama, kao i tijekom same izložbe. Bili bi izrađeni u koherentnom stilu da sadrže isti

vizualni stil kao i plakati, koristeći slične boje, fontove i grafičke elemente. Letci bi bili dvostrani s jasnom podjelom informacija za jednostavnu navigaciju. Sadržavali bi isti naziv kao na plakatu, s dodatnim podnaslovom koji naglašava terapijski i psihodelični aspekt izložbe. Zatim proširenu verziju opisa, uključujući informacije o umjetniku, inspiraciji iza radova te o terapijskim ciljevima. Na letku bi bile i praktične informacije poput datuma, vremena održavanja, lokacije i kontakt informacije. Na letku bi bili naznačeni i dva QR koda: jedan za informacije i drugi za povratne informacije – link na Google anketu.

Distribuciju letaka je potrebno provesti na događajima, umjetničkim sajmovima i kulturnim centrima prije početka izložbe. Tijekom izložbe letci će biti dostupni unutar izložbenog prostora, kako bi ih posjetitelji mogli uzeti i ponijeti sa sobom. Dobro osmišljeni i strateški distribuirani grafički materijali neophodni su za uspjeh izložbe. Oni pružaju vrijedne informacije potencijalnoj publici i kontekst koji obogaćuje iskustvo. (Slika 4-9)

Slika 4-7 Primjer obostranog letka za izložbu

5. Troškovi organizacije

Organizacija izložbe zahtijeva pažljivo planiranje i upravljanje financijama. U ovom dijelu rada detaljno su razmotreni troškovi povezani s pripremom i realizacijom izložbe pomoću prikaza u tablici. Troškovi uključuju najam prostora, tehničku opremu, produkciju grafičkih materijala, promociju, te dodatne logističke i operativne troškove. Realni se troškovi mogu razlikovati s obzirom na to da se dobar dio opreme može iznajmiti, i tako izbjeći trošak ili da će dio opreme već biti u sklopu iznajmljenog prostora.

Najam prostora je jedan od najvećih troškova pri organizaciji. Trošak može značajno varirati ovisno o lokaciji (popularnost i dostupnost prostora), veličini prostora i trajanju najma (trajanju izložbe, uključujući vrijeme za postavljanje i demontaže). Troškovi tehničke opreme sastoje se od najma ili kupnje projektor, platna, sustava za ozvučeni i tako dalje. Cijena na opremu ovisi o tome kupuje li se nova ili rabljena oprema ili se uzima u najam. Prostor se najčešće plaća po danu. U troškove produkcije grafičkih materijala ulazi dizajn i tiskanje plakata (15 komada) i letaka (300 komada). Promocija izložbe uključuje troškove oglašavanja i digitalnog marketinga.

Logistički troškovi uključuju transport radova i osiguranje, dok su operativni troškovi svi dodatni troškovi koji nastaju tijekom trajanja izložbe. Dodatni troškovi mogu uključivati tehničku podršku, održavanja prostora i sigurnosti. Ukupni troškovi organizacije izložbe mogu značajno varirati ovisno o specifičnim uvjetima i zahtjevima, ali temeljito planiranje i raspodjela čine organizaciju uspješnom i učinkovitom. (Tablica 5-2)

5.1. Tablica troškova

Vrsta troška	Iznos planiranog troška	Napomena
IZRAVNI TROŠKOVI:		Troško vezani za samom održavanje izložbe
LJUDSKI RESURSI		
Ljudski resursi za sigurnost	600,00	Zaštitar na vrijeme trajanja izložbe
Montaža svjetla	100,00	
Montaža zvučne opreme	50,00	Montiranje zvučnika u prostoru
Ukupno 1.	750,00	
LOGISTIKA		
Troškovi radova i opreme	60,00	Kod slaganja i rastavljanja izložbe
Ukupno 2.:	60,00	
OPREMA I ROBA		
Iskrivljeno zrcalo x2	400,00	Dimenzije: 150 x 45 cm. 390€ cijena je jednog zrcala, najam dva je jeftiniji - 400€
Materijali za izložbu	150,00	Okviri
Ukupno 3.:	550,00	
OSTALI TROŠKOVI, USLUGE		Realni troškovi mogu biti do nekoliko puta manji ovisi o mogućnosti najma opreme te dobivanja prostora za postavu putem natječaja
Najam prostora - u trajanju od 38 dana*	1.200,00	38 dana = 1 mjesec trajanja izložbe + 1 tjedan na pripremu prostora. U ovom se slučaju razmatra održavanje izložbe u podrumskom prostoru udruga za mlade.
3D print figure za QR kod	150,00	Figura može biti i prinatana na kartonu u 2D obliku ili izrađena kao žičana maketa
Rasvjeta - glavna: 4x4	300,00	Track reflektori - model TRL009 - 12W, 960lm + 4 trake
Rasvjeta - dodatna	150,00	
Audio oprema	160,00	Zvučnik Audac ATEO2 x4
Najam opreme za video projekciju (projektor i platno)	300,00	Postoji i mogućnost korištenja opreme koja je već postavljena unutar samog odabranog prostora
Ukupno 4.:	2.260,00	
Troškovi za marketing		
Printanje letaka	45,00	300 komada
Printanje plakata	23,00	15 komada
Digitalno oglašavanje - Meta, trajanje do 2 tjedna	20,00	
Printanje opisa radova	30,00	
Ukupno 5.:	118,00	
SVEUKUPNI IZNOS TROŠKOVA (1+2+3+4)	2.988,00	
Realni troškovi ukoliko se organizacija svede na najam opreme te sudjelovanjem u natječajima mogu iznositi već oko 350 eura za cijelu organizaciju		

Tablica 5-1 Troškovi organizacije

6. Istraživački dio

Istraživački dio rada usmjeren je na istraživanje percepcije i potencijalnog terapijskog učinka radova u sklopu izložbe na posjetitelje. Korištenjem ankete, istražiti će se emocionalne reakcije i asocijacije koje bi posjetitelji mogli imati prema pojedinim radovima, kao i njihovo mišljenje o terapijskom potencijalu prikazanih umjetničkih radova. Istraživanje će omogućiti prikupljanje vrijednih podataka o tome kako bi posjetitelji mogli reagirati na postavu i kako umjetnost može poslužiti kao alat za emocionalno i psihološko iscjeljenje. Anketa će uključivati svaki rad pojedinačno.

6.1. Anketa

Anketa je važan alat u ovom istraživačkom dijelu. Putem ankete, ispitat će se potencijalne posjetitelje izložbe o njihovim reakcijama na odabrane radove, te na taj način prikupiti birane odgovore asocijacija i emocija iz unaprijed ponuđenih opcija. Ova metodologija omogućuje kvantitativnu analizu i daje strukturirane rezultate koji će biti korisni za razumijevanje percepcije publike.

Anketa se sastoji od 11 slijeda po 4 pitanja, prvi slijed uključuje pitanja vezana za samog ispitanika, ostalih 10 slijedova su po 4 pitanja o svakom zasebnom radu ([link na anketu - https://forms.gle/8GRmheVHyTnC114H7](https://forms.gle/8GRmheVHyTnC114H7)). Prvi slijed se sastoji od pitanja o spolu (muško/žensko/ne želim se izraziti), dobi (podijeljenoj na: <18, 18-21, 22-26, 27-34, 35-50 i >50), razini obrazovanja (Osnovna škola, Srednjoškolsko obrazovanje u trajanju do 3 godine, Srednjoškolsko obrazovanje u trajanju 4+ godina, Preddiplomski studij, Diplomski studij, Postdiplomski studij i ostalo) te odabir Da/Ne na pitanje vezano li obrazovanje ispitanika uz neku formu umjetnosti.

Drugi slijed pitanja vezan je za prvi umjetnički rad pod nazivom Teleće nježnosti. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Ruke, Morski konjic, Bik i Crveni krugovi), “Koju asocijaciju kod vas izazivaju crveni krugovi?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Energija, Ljubav, Cjelovitost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Potraga za sigurnošću, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Cenzura, Bunt i sloboda izražavanja, Strah od smrti, Ostalo). Treći slijed pitanja je o drugom radu pod nazivom Čvor

strpljenja. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljtnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Zubi, Usta, Čovječuljak i Mreža), “Koju asocijaciju kod vas izaziva čovječuljak?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Energija, Ironija, Meditacija, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Zadovoljstvo) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Potraga za sigurnošću, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Snaga riječi, Cenzura, Bunt i sloboda izražavanja, Strah od smrti, Ostalo). Četvrti slijed pitanja vezan je za sliku broj tri koja nosi naziv Drugi put. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljtnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Oči, Oko sa suzama, Sat, Lice osobe, Srce, Mozak, Ostalo), “Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtan pogled u gledatelja?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Energija, Ironija, Meditacija, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Rast panike, Potraga za sigurnošću, Osjećaj izloženosti, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Snaga riječi, Cenzura, Bunt i sloboda izražavanja, Zamršenost misli, Ostalo). Peti slijed pitanja je o četvrtom radu koji nosi naziv Titanska koža. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljtnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Trostruko oko, Jelenji rogovi, Svevideće oko, Krpa, Srce, Mozak, Čudovište, Ruke, Ostalo), “Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtano čudovište?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Energija, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda, Intelekt) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Rast panike, Paranoja, Mentalni slom, Osjećaj izloženosti, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Klaustrofobija, Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Zamršenost misli, Ostalo). Šesti slijed pitanja je o petom radu pod nazivom Knock Knock. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljtnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Svjetionik, Svevideće oko, Krakovi, Jezik, Ostalo), “Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtano čudovište?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Energija, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda, Intelekt, Kaos) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?”

(ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Rast panike, Paranoja, Nekontrolirane misli, Osjećaj izloženosti, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Neželjene promjene, Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Zamršenost misli, Ostalo). Sedmi slijed pitanja je o šestom radu pod nazivom Ostati. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Oko, Transparent, Krak, Štakor, Auto, Vreća s novcem, Ostalo), “Koji asocijaciju kod vas izaziva nacrtani štakor?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Energija, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda, Otpornost, Kaos, Suprotstavljanje, Smirenost) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nadolazećih događaja, Rast panike, Paranoja, Nekontrolirane misli, Osjećaj izloženosti, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Neželjene promjene, Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Zamršenost misli, Neodustajanje, Ostalo). Osmi slijed pitanja je o sedmom radu pod nazivom Sve je tako ljudski. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Glava kostura, Prometni znak, Faze mjeseca u pozadini, Zmijsko tijelo, Pasja glava s 13 očiju, Ostalo), “Koji asocijaciju kod vas izaziva nacrtani kostur lik?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Izazov, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda, Otpornost, Kaos, Suprotstavljanje, Smirenost) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Strah od nepoznatog, Rast panike, Paranoja, Nekontrolirane misli, Osjećaj izloženosti, Cenzura, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Ugnjetavanje i represija, Neodustajanje). Deveti slijed pitanja je o osmom radu pod nazivom Dječji Svijet. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?” (ponuđeni odgovori su: Mjesec, Velika figura u oblacima, Figura koja čuču, Vatra, Čekić, Ostalo), “Koji asocijaciju kod vas izaziva nacrtani lik na oblacima?” (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Izazov, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Borba, Nelagoda, Otpornost, Kaos, Suprotstavljanje, Smirenost, Obrana, Zaštita) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Zaštita, Prihvatanje, Odrastanje, Cenzura, Pretjeranu/neprikladnu nježnost, Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Ugnjetavanje i represija). Deseti slijed pitanja je o radu pod nazivom Šum. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas

izaziva ova slika?“ (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?“ (ponuđeni odgovori su: Lice, Svjetleće oči, Vatra, Disko kugla, Ostalo), “Koji asocijaciju kod vas izaziva nacrtana glava?“ (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Izazov, Ironija, Izdržljivost, Strah, Revolucija, Izazov, Otpornost, Kaos, Suprotstavljanje, Smirenost, Snalažljivost) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?“ (ponuđeni odgovori su: Požrtvovnost, Mir i introspekcija, Jasnoća vizije, Samoprihvatanje, Osjećaj izloženosti Anksioznost, Bunt i sloboda izražavanja, Odgovornost). Deveti slijed pitanja je o radu pod nazivom Šum. U zadnjem slijedu su pitanja za deseti rad pod nazivom Pored. Pitanja su “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?“ (ponuđeni odgovori su: Radost, Strah, Tugu, Divljenje, Smirenost, Zbunjenost, Nostalgiju, Inspiriranost, Gađenje, Ljutnju i Ostalo), “Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?“ (ponuđeni odgovori su: Krakovi, Žarulja, Kruna, Figura s dva lica, Ostalo), “Koji asocijaciju kod vas izaziva nacrtano biće s dva lica?“ (ponuđeni odgovori su: Opasnost, Komunikacija, Izazov, Ironija, Borba, Dvoličnost, Strah, Revolucija, Dualnost, Kaos, Suprotstavljanje, Ideja i Ostalo) i “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?“ (ponuđeni odgovori su: Unutarnji konflikt, Prihvatanje, Odrastanje, Osjećaj izloženosti, Cenzura, Bunt i sloboda izražavanja, Anksioznost, Sukob racionalnog i iracionalnog, Samousavršavanje).

6.1.1. Ciljevi ankete

Ciljevi su ankete razumijevanje i identifikacija emocionalnih reakcija koje umjetnički radovi mogu izazvati kod posjetitelja. Također, cilj je istražiti kako posjetitelji percipiraju potencijal odabranih umjetničkih radova za pomoć u suočavanju s vlastitim emocijama i strahovima. Prikupljanje asocijacija koje posjetitelji povezuju s prikazanim radovima još je jedan od ciljeva, kao i dobivanje sugestija i povratnih informacija koje mogu biti korisne za daljnja istraživanja i razvoj koncepta izložbe. Anketiranje može omogućiti cjelovito razumijevanje načina na koji publika doživljava umjetničke radove i njihov potencijal za emocionalno iscjeljenje. [60]

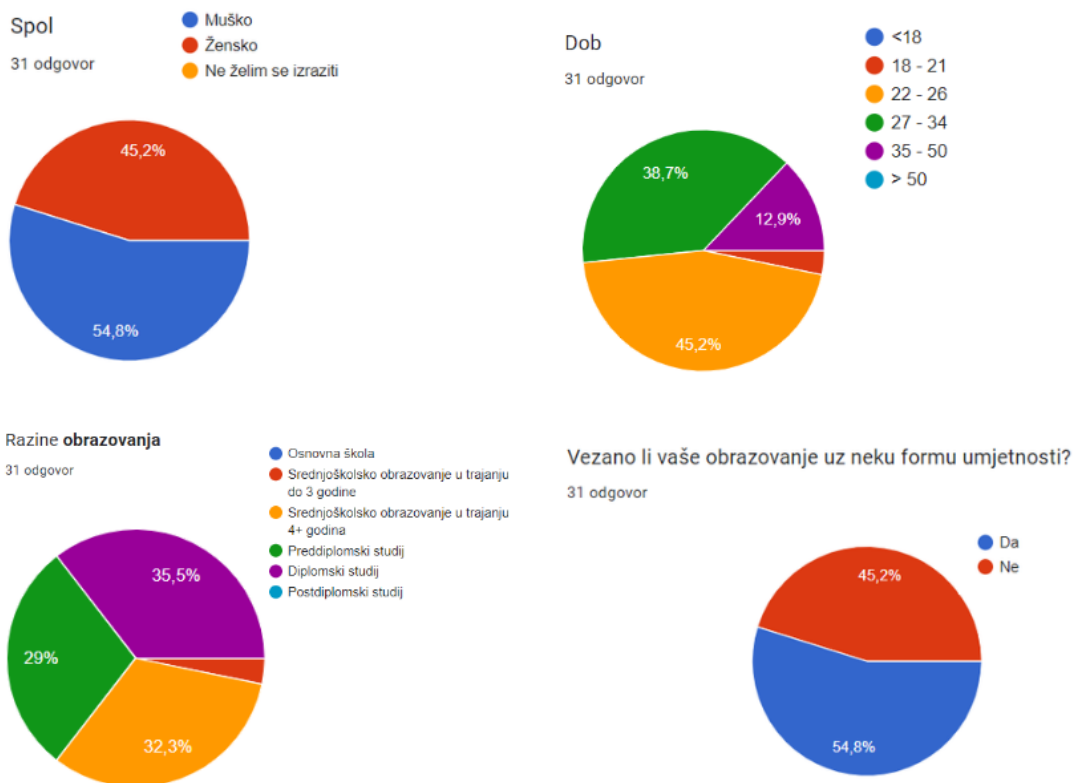
6.1.2. Metodologija

Metodologija anketiranja sastoji se od nekoliko koraka. Prvo, potrebno je izabrat ciljanu publiku za anketiranje putem interneta, što uključuje osobe koje se općenito zanimaju za umjetnost te bi mogle biti potencijalni posjetitelji jedne takve izložbe. Ukupan broj ispitanika je 31 osoba. Svaki rad bit će predstavljen u Google forms anketi s pitanjima strukturiranim kao višestruki izbori kako bi se olakšalo odgovaranje i analiza. Anketa će biti provedena online, kako bi se obuhvatio što širi doseg i pojednostavilo strukturiranje prikupljenih podataka. Prikupljeni podaci bit će analizirani kvantitativnim metodama, kako bi se dobila statistička analiza odgovora. Na taj se način podaci mogu lako prikupiti i analizirati, te će rezultati biti pouzdani i relevantni za ciljeve istraživanja. [60]

6.1.3. Rezultati ankete

Rezultati ankete pružaju percepciju emocionalnih reakcija potencijalnih posjetitelja na radove. Odgovori su kategorizirani i analizirani kako bi se identificirali konačni obrasci u emocionalnim reakcijama i asocijacijama. Rezultati omogućuju i bolje razumijevanje kako zamišljena izložba može utjecati na posjetitelje, te kako umjetnost može poslužiti kao alat za emocionalno i psihološko iscjeljenje. U konačnost, rezultati prikazuju vrijedne informacije o tome kako posjetitelji percipiraju različite radove i njihov terapijski potencijal.

Pitanja vezana za ispitanika u sažetku iznose rezultate: podjela po spolu je 45,2% ženski i 54,8% muški, po dobi 1 osoba (3,2%) je starosti od 18-21g, 12,9% (4 osobe) je u dobi 35-50 godina, 38,7% (12 osoba) je dobi 27-34 godina i 45,2% (14 osoba) je starosti od 22-26 godina. Po razini obrazovanja jedna osoba ima Srednjoškolsko obrazovanje u trajanju od 3 godine, 32,3% (10 osoba) ima završenu srednju školu u trajanju od 4 godine, 29% (9 osoba) ima završeni preddiplomski studij i 35,5% (11 osoba) diplomski studij. Kod 17 osoba (54,8%) obrazovanje je vezano za neki oblik umjetnosti, kod ostalih 14 osoba (45,2%) nije. (Slika 6-1)

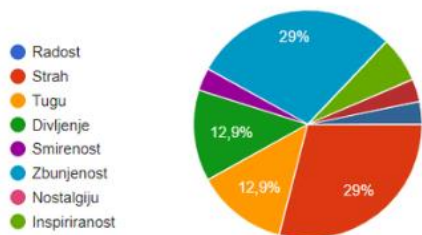

Slika 6-1 Rezultati ankete - 1. slijed pitanja

Zatim su predstavljeni rezultati četiri pitanja o radu Teleće nježnosti. Na pitanje “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” najviše osoba je odgovorilo Strah i Zbunjenost (29% i 29%). Pitanje o motivu koji je prvi zapeo za oko, najviše je ljudi odgovorilo Morski konjic, zatim Bik pa Ruke i Crveni krugovi. Pitanje u vezi asocijacija koje izazivaju crveni krugovi na slici najviše je ljudi odgovorilo Opasnost, Revolucija i Borba. Na pitanje “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” najviše osoba (32,3%) odgovorilo je potraga za sigurnošću te 19,4% odgovorilo je Bunt i sloboda izražavanja te Strah od smrti. (Slika 6-2)

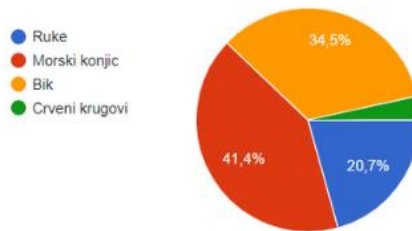
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

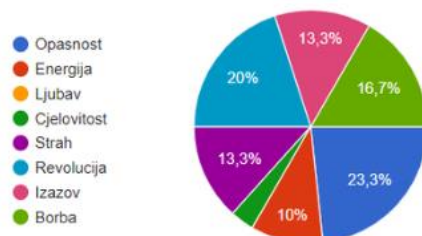
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

29 odgovora

Koju asocijaciju kod vas izazivaju crveni krugovi?

30 odgovora

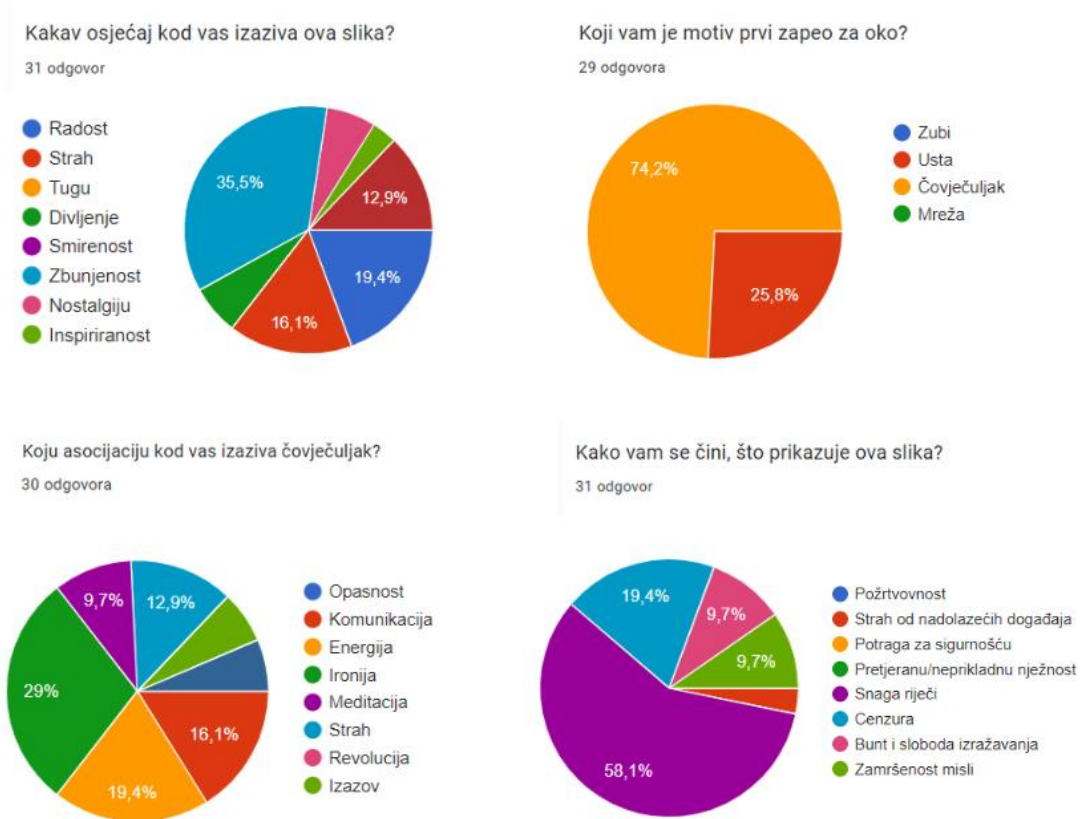
Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

Slika 6-2 Rezultati ankete - 2. slijed pitanja

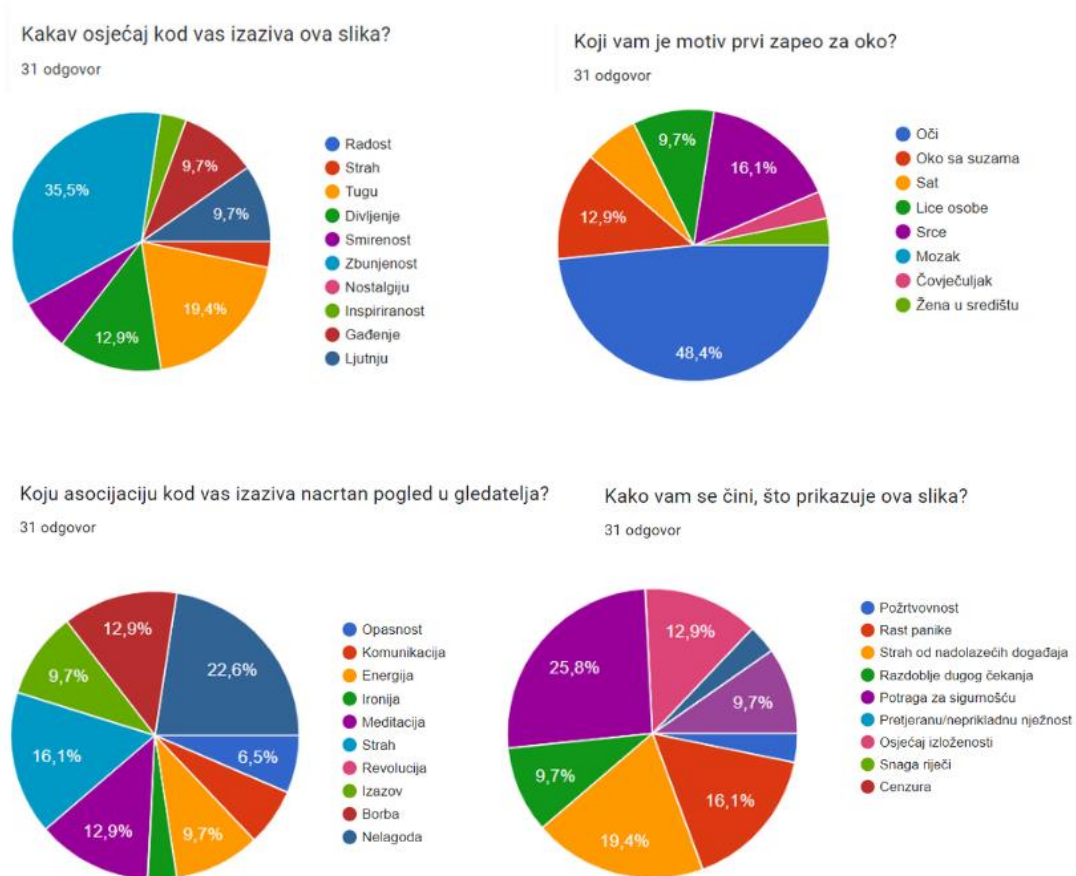
Zatim su predstavljene rezultati četiri pitanja o radu Čvor strpljenja. Na pitanje “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” najviše osoba je odgovorilo Zbunjenost (35%) a zatim radost (19.4%). Pitanje o motivu koji je prvi zapeo za oko, najviše je ljudi odgovorilo Čovjek (74,2%) i Usta (25.8%). Pitanje u vezi asocijacija koje izaziva čovječuljak na slici najviše je ljudi odgovorilo Ironija (29%), Energija (19,4%) i Komunikacija (16,1%). Na pitanje “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” najviše osoba (58,1%) odgovorilo Snaga riječi i (19,4%) Cenzura. (Slika 6-3)

Slika 6-3 Rezultati ankete - 3. slijed pitanja

Iduća četiri pitanja su o radu pod nazivom Drugi put. Na pitanje “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” najviše osoba je odgovorilo Zbunjenost (35,5%) a zatim Tugu (19,4%). Pitanje o najprimjetnijem motivu najviše je ljudi odgovorilo Oči (48,4%) i Srce (16,1%). Pitanje o asocijaciji na nacrtani pogled najviše ljudi je odgovorilo Nelagodu (22,6%) i Strah (16,1%). Na pitanje “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” najviše osoba (25,8%) odgovorilo Potraga za sigurnošću i (19,4%) Strah od nadolazećih događaja. (Slika 6-4)

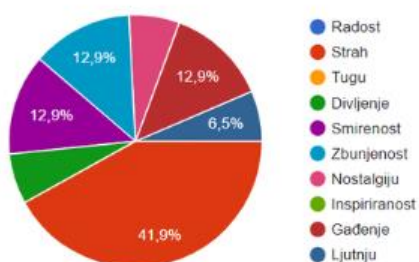

Slika 6-4 Rezultati ankete - 4. slijed pitanja

Zatim su predstavljeni rezultati četiri pitanja o radu Titanska koža. Na pitanje “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” najviše odgovora je Strah (41,9%) i tri odgovora sa jednakom postotkom (12,9%) Smirenost, Zbunjenost i Gađenje. Pitanje o najupadljivijem motivu najviše odgovora je Čudovište (58,1%). Pitanje o asocijacijama na čudovište najviše je ljudi odgovorilo Izdržljivost (22,6%) i Nelagoda (19,4%). Na pitanje “Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?” najviše osoba je odgovorilo Anksioznost (32,3%) i Rast panike (19,4%). (Slika 6-5)

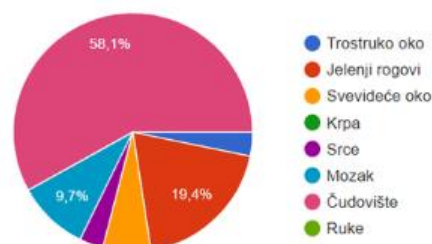
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

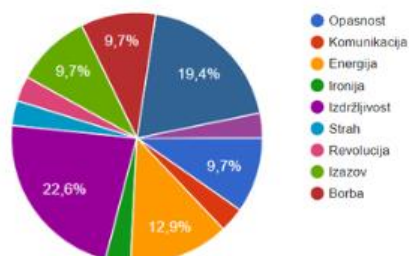
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

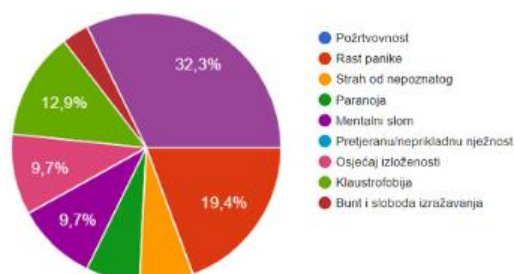
Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtano čudovište?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

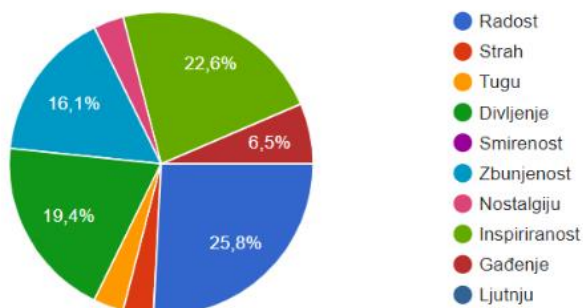

Slika 6-5 Rezultati ankete - 5. slijed pitanja

Idući odgovori na pitanja su o petoj slici pod nazivom Knock Knock. Na pitanje “Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?” odgovori su Radost (25,8%), Inspiriranost (22,6%) i Divljenje (19,4%). Kao najprimjetniji motiv odabrani su Krakovi (64,5%). Za asocijacije na čudovište odabrani su Nelagoda, Kaos i Energija (sva tri odgovora po 12,9%). Na pitanje što slika prikazuje najviše osoba odgovorilo je Nekontrolirane misli (25,8%) i Osjećaj izloženosti (22,6%). (Slika 6-6)

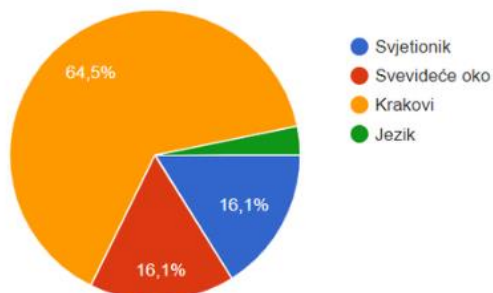
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

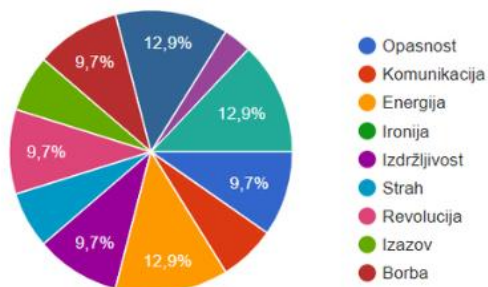
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtano čudovište?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

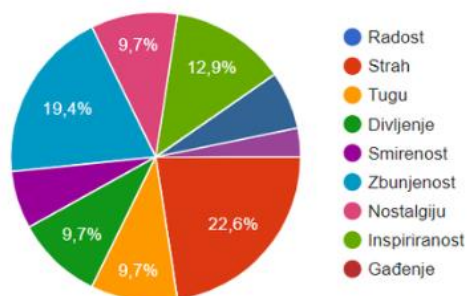

Slika 6-6 Rezultati ankete - 6. slijed pitanja

Idući su odgovori o radu Ostati. Najviše odgovora o osjećaju koji izaziva slika je Strah (22,6%) i Zbunjenost (19,4%). O motivu koji prvi zapne za oko odabrani su Štakor (38,7%) i Auto (25,8%). Za asocijaciju na Štakora najviše su birani Revolucija i Izdržljivost (16,1%). Na pitanje što prikazuje slika najviše je odgovora Rast panike (19,4%) te Osjećaj Izloženosti i Neželjene promjene (16,1%). (Slika 6-7)

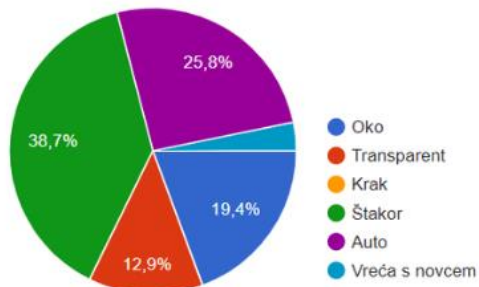
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

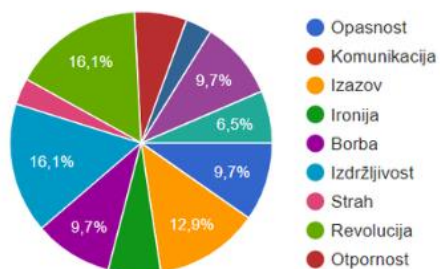
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtani štakor?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

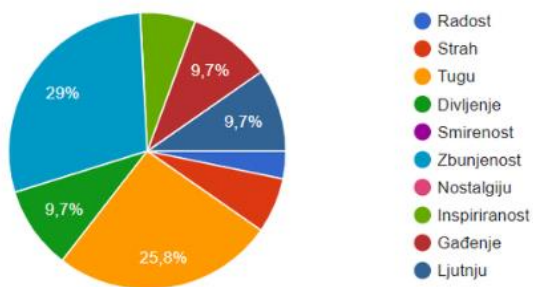

Slika 6-7 Rezultati ankete - 7. slijed pitanja

Sljedeća su pitanja o slici Sve je tako ljudski. Na pitanje kakav osjećaj slika izaziva najviše je odgovora Tuga (25,8%) i Zbunjenost (29%). Kao motiv koji je prvi zapeo za oko odabrana je Glava kostura (48,4%). Odgovori na pitanje koju asocijaciju izaziva prikazani lik kostura najviše odgovora je Opasnost (29%) te Suprotstavljanje, Otpornost i Borba (16,1%). Na pitanje što prikazuje ova slika najviše odgovora je Paranoja (22,6%) te Rast panike (16,1%) . (Slika 6-8)

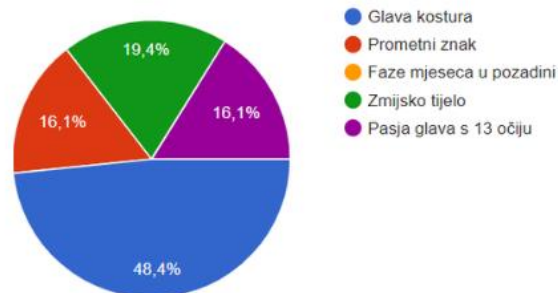
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

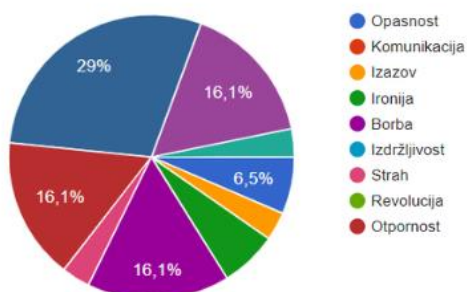
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

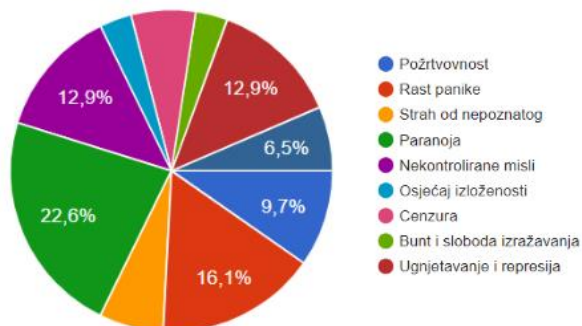
Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtani kostur lik?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

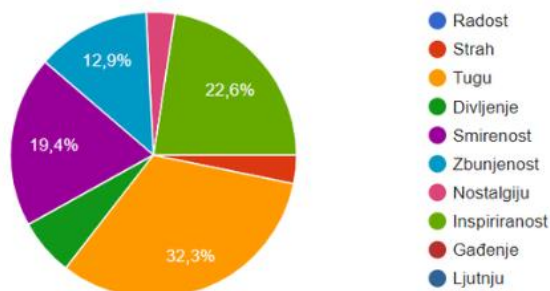
Slika 6-8 Rezultati ankete - 8. slijed pitanja

Zatim slijedi slika Dječji svijet. Na pitanje osjećaja koji izaziva slika najviše odgovora je Tuga (32,3%) i Inspiriranost (22,6%). Najupadljiviji motiv prema odgovorima je Velika figura u oblacima (51,6%). Za asocijacije koje izaziva lik u oblacima odabrane su Izdržljivost (19,4%), Obrana (16,1%) i Zaštita (16,1%). Ispitanicima se najviše čini da slika prikazuje Osjećaj izloženosti (22,6%) i Zaštitu (22,6%) te Prihvatanje (16,1%). (Slika 6-9)

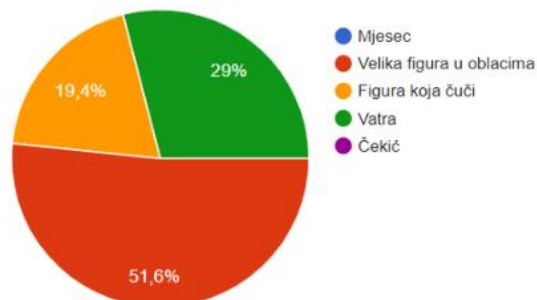
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

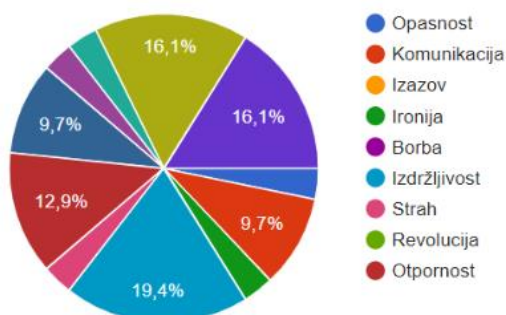
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

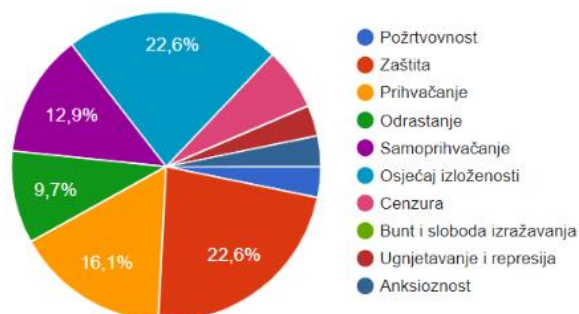
Koju asocijaciju kod vas izaziva lik na oblacima?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

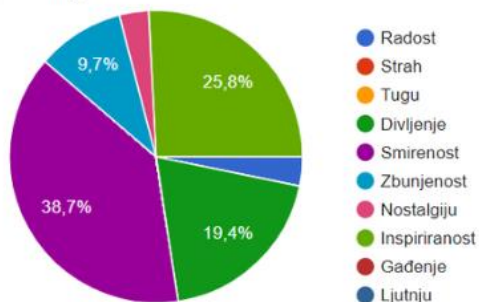
Slika 6-9 Rezultati ankete - 9. slijed pitanja

Predzadnji slijed pitanje je o radu pod nazivom Šum. Na pitanje o osjećaju koji izaziva slika najviše odgovora je Smirenost (38,7%) i Inspiriranost (25,8%). Kao motiv koji je najprije uočljiv najviše osoba je odabralo Svjetleće oči (51,6%) i Lice (45,2%). Prve asocijacije na nacrtanu glavu su Cilj (29%) i Smirenost (29%). Na pitanje što prikazuje slika najviše ljudi je odabralo (48,4%) te Osjećaj izloženosti (16,1%) i Mir i introspekcija (16,1%). (Slika 6-10)

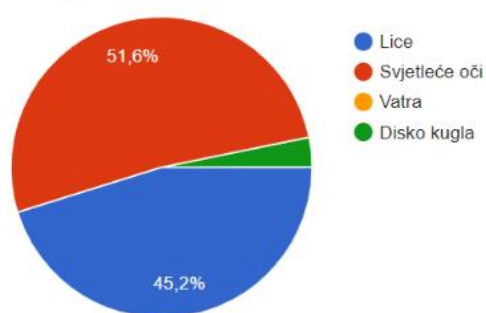
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

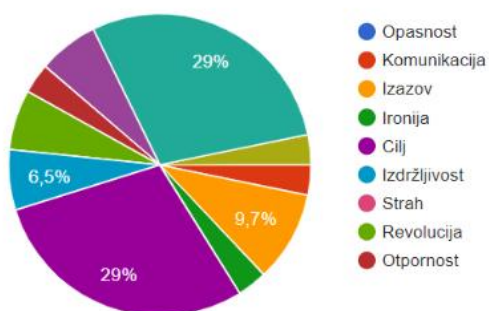
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

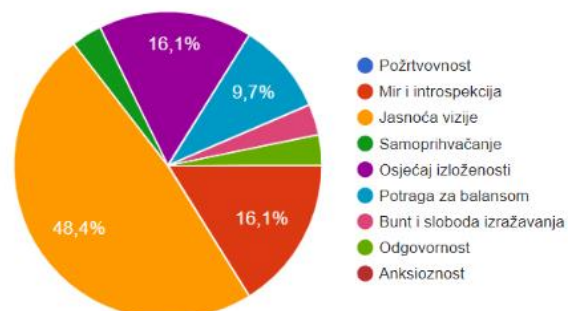
Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtana glava?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

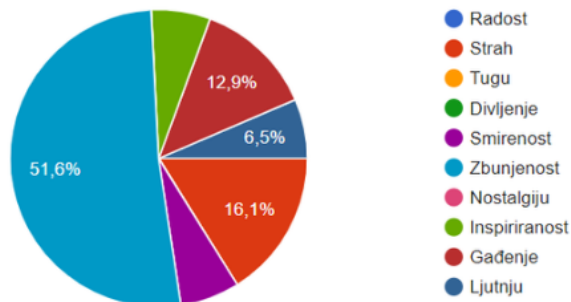

Slika 6-10 Rezultati ankete - 10. slijed pitanja

Zadnji slijed pitanja je o radu pod nazivom Pored. Za osjećaj koji izaziva slika najviše odgovora je Zbunjenost (51,6%) te Strah (16,1%). Najupadljiviji motiv je Figura s dva lica (54,8%), a zatim Krakovi (29%). Asocijacija koju izaziva biće s dva lica je Dvoličnost (19,4%) i Borba (16,1%). Na pitanje što prikazuje slika najviše osoba je odgovorilo Sukob racionalnog i iracionalnog (38,7%), a zatim Unutarnji konflikt (19,4%) i Osjećaj izloženosti (19,4%). (Slika 6-11)

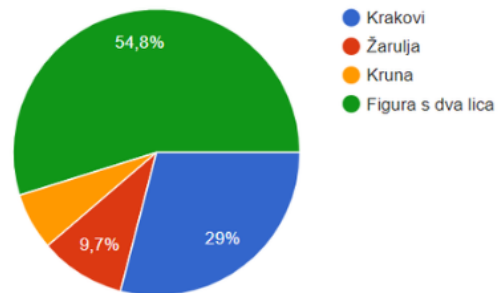
Kakav osjećaj kod vas izaziva ova slika?

31 odgovor

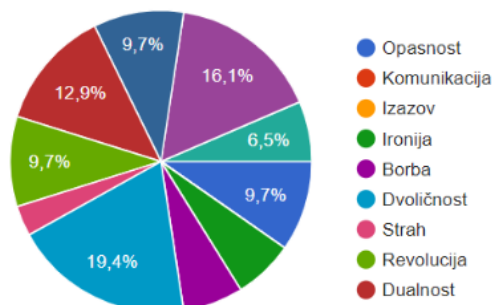
Koji vam je motiv prvi zapeo za oko?

31 odgovor

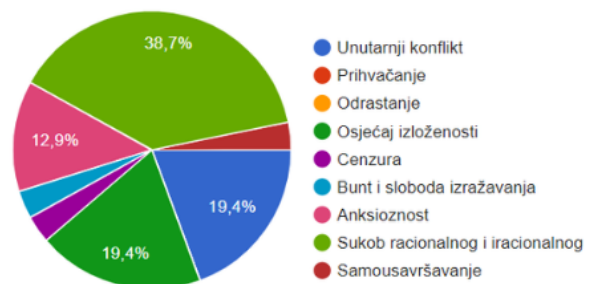
Koju asocijaciju kod vas izaziva nacrtano biće s dva lica?

31 odgovor

Kako vam se čini, što prikazuje ova slika?

31 odgovor

Slika 6-11 Rezultati ankete - 11. slijed pitanja

6.1.4. Analiza i zaključci

Analiza prikupljenih podataka neophodna je za donošenje zaključaka o potencijalnom terapijskom učinku umjetničkih radova. Kvantitativni podaci interpretirani su kako bi se razumjele emocionalne reakcije posjetitelja i učinkovitost umjetnosti u suočavanju s unutarnjim strahovima te se zaključci temelje na analizi rezultata ankete i tako pružaju sveobuhvatan uvid u emocionalne reakcije i asocijacije koje radovi mogu izazvati. Zaključci su korisni i u daljnjim istraživanjima i razvoju koncepta izložbe, te pružaju informacije o tome kako umjetnost može igrati važnu ulogu u procesu emocionalnog i psihološkog iscjeljenja.

Obrazac je popunjavao otprilike jednak broj muškaraca i žena, najčešće u dobi od 22 do 34 godine. Više od pola ispitanika ima visoko obrazovanje te je otprilike polovica ispitanika svoje obrazovanje povezuje s umjetnošću. Sva pitanja koja su bila povezana s osjećajima ispitanika kod promatranja rada imaju širok raspon mogućih odgovora te širok raspon različitosti odabranih. Iz ovoga se može zaključiti da osjećaji koji proizlaze iz promatranja

rada predstavljaju subjektivnu stavku koja ovisi o mnoštvu faktora poput trenutnog emocionalnog stanja osobe, događaja u njenom životu, motiva na slici koje osoba povezuje s određenim sjećenima, o ispavanosti, trenutnoj situaciji na poslu i brojnim drugim stavkama. S druge strane pitanja oko motiva koji se prvi primijeti i koji je prema procjeni gledatelja glavni najčešće su jednoznačna te većini ispitanika bira isti motiv i motiv smješten u središtu slike ili motiv istaknut nekom bojom. Pitanja o asocijacijama u rezultatu imaju jako sličnu situaciju s pitanjem o osjećajima te ovise o trenutnom stanju ispitanice osobe s kojim ta osoba povezuje viđeno. Na pitanja što prikazuje slike odgovori su najčešće jednoznačni te su ispitanici birali iste ili srodne odgovore poput zaštita, obrana i otpornost ili rast panike, paranoja i nekontrolirane misli.

Zaključak je da širok raspon odgovora na pitanja o osjećajima ukazuje da percepcija umjetničkog djela može biti pod utjecajem niza faktora kao što su osobna iskustva, trenutna životna situacija, razina stresa, pa čak i fizičko stanje poput umora. Ovi faktori zajedno doprinose individualnom doživljaju umjetničkog djela, čineći ga jedinstvenim za svakog promatrača. Istraživanje potvrđuje složenost i višeslojnost percepcije umjetničkog djela. Dok osjećaji i asocijacije odražavaju osobne interpretacije, motivi i teme radova ipak zadržavaju određenu univerzalnost koja omogućuje šire razumijevanje i povezivanje među različitim promatračima. Rezultati istraživanja naglašavaju važnost uzimanja u obzir individualnih razlika pri interpretaciji umjetnosti, ali i priznanja postojanja univerzalnih elemenata koji stvaraju zajedničko iskustvo promatranja.

6.2. Studija slučaja: Usporedba s drugim izložbama

Kako bi se dobilo dublje razumijevanje o utjecaju psihodelične umjetnosti na terapijske procese i refleksiju posjetitelja, provedena je kratka studija slučaja koja uspoređuje planiranu izložbu s tri postojeće izložbe sličnog koncepta. Cilj ove kraće usporedbe je analizirati različite pristupe prezentaciji radova i njihovom terapijski učinku, kao i prepoznati najbolje prakse koje bi mogle biti primijenjene u planiranju i realizaciji izložbe. Odabrane izložbe za usporedbu su "Obećavam ti čudo" Davora Vrankića, održanoj u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, "The Gift in the Rupture" Caledonie Curry/Swoon održanoj u SRP Gallery, te "One Step Further" izložba projekta The Chambers Project. [61] [62] [63]

6.2.1. Odabrane izložbe

Prva izložba za analizu je "Obećavam ti čudo" Davora Vrankića. Na ovoj izložbi, održanoj u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, prikazani su radovi koji koriste složene linije i detaljne obrasce kako bi istražili duboke emocije i unutarnji svjetovi. Vrankićeva umjetnost, poznata po svojoj složenosti i detaljima, nudi promatraču priliku za introspekciju i refleksiju, čime se stvara terapijski prostor za suočavanje s unutarnjim emocijama. [61] Druga je izložba "The Gift in the Rupture" Caledonie Curry, poznate kao Swoon, održana u SRP Gallery. Swoonova umjetnost često uključuje interaktivne instalacije i psihodelične motive koji potiču emocionalnu reakciju i refleksiju. Izložba se posebno fokusira na istraživanje osobnih i kolektivnih trauma kroz umjetnost, stvarajući prostor za iscjeljenje i transformaciju negativnih iskustava. [62] I posljednja izložba za usporedbu nosi naziv "One Step Further", projekt je grupacije umjetnika The Chambers Project. U ovoj se izložbi kombiniraju psihodelični elementi s interaktivnim i multimedijским sadržajima kako bi se stvorilo impresivno iskustvo za posjetitelje. Kroz složene vizualne elemente, zvuk i svjetlosne efekte, izložba potiče posjetitelje na duboko emocionalno iskustvo i introspekciju te potiče na suočavanje sa svojim unutarnjim strahovima i emocionalnim izazovima. [63]

6.2.2. Metode usporedbe

Usporedba navedenih izložbi provodi se kroz nekoliko aspekata: koncept i tema, tehnike i stilovi, korištenje multimedijских elemenata, te reakcija publike i terapijski učinak. Analizira se kako svaka izložba koristi motive i tehnike za poticanje emocionalne reakcije posjetitelja, te kako multimedijски elementi doprinose cjelokupnom iskustvu. Posebna pažnja posvećena je metodama angažiranja publike i stvaranju prostora za refleksiju i introspekciju, kao i procjeni učinkovitosti ovih metoda u postizanju terapijske svrhe.

Najprije se razmatra koncept i tema. Izložba "Obećavam ti čudo" fokusira se na introspektivno istraživanje osobnih emocija kroz složene crteže, dok "The Gift in the Rupture" istražuje osobne i kolektivne traume kroz interaktivne instalacije, stvarajući prostor za iscjeljenje. "One Step Further" koristi kombinaciju vizualnih, zvučnih i svjetlosnih elemenata kako bi se stvorilo posebno emocionalno iskustvo. [63]

Što se tiče tehnika i stilova, Vrankić koristi detaljne crteže s kompleksnim uzorcima, Swoon instalacije sa simboličkim i interaktivnim elementima dok umjetnici u trećoj izložbi

kombiniraju vizualne umjetnosti s multimedijским sadržajima za stvaranje dubokog emocionalnog utjecaja.

"Obećavam ti čudo" se oslanja na vizualnu složenost crteža, "The Gift in the Rupture" koristi zvuk, svjetlost i interaktivne instalacije i "One Step Further" integrira zvuk, svjetlosne efekte i interaktivne elemente za potpuno iskustvo. [63]

I u konačnosti su ukratko razmotreni reakcija publike i terapijski učinak. Vrankićeva izložba potiče introspekciju kroz vizualnu složenost, Swoonova izložba omogućuje emocionalno iscjeljenje kroz interaktivne elemente te "One Step Further" pruža duboko emocionalno iskustvo kroz multimedijske elemente.

6.2.3. Zaključci

Analiza odabranih izložbi pokazala je da umjetnost može imati terapijski učinak na posjetitelje, posebno kada je kombinirana s interaktivnim i multimedijским elementima. Izložba "Obećavam ti čudo" Davora Vrankića istaknula je važnost detaljnih i složenih vizualnih elemenata u poticanju introspekcije i emocionalne refleksije. Swoonova izložba "The Gift in the Rupture" naglasila je kako interaktivne instalacije mogu pomoći u procesu emocionalnog iscjeljenja, dok je "One Step Further" pokazala da kombinacija vizualnih, zvučnih i svjetlosnih elemenata može stvoriti iskustvo koje angažira posjetitelje. [63]

U svrhu planiranja izložbe koja je tema ovog rada mogu se izvući najbolje prakse kako bi stvorio prostor za emocionalnu refleksiju i terapiju kroz umjetnost. Korištenje detaljnih i složenih uzoraka, kombinacija vizualnih i zvučnih elemenata, te interaktivni sadržaji mogu pomoći u postizanju ciljeva izložbe – poticanju posjetitelja na suočavanje s unutarnjim strahovima i na transformaciju negativnih emocija u pozitivna iskustva. [64] U ovoj studiji slučaja pruženi su vrijedni uvidi za daljnje planiranje i realizaciju izložbe, naglašavajući važnost pažljivog osmišljavanja svih elemenata kako bi se postigao željeni terapijski učinak izložbe kao cjeline.

7. Zaključak

U ovom se diplomskom radu bavilo konceptualizacijom, osmišljavanjem ideje i planiranjem izložbe autorskih radova uz primjenu multimedijских elemenata u svrhu transformacije strahova i noćnih mora putem umjetnosti kao terapijskog alata. Detaljnom razradom koncepta, analizirane su različite faze planiranja izložbe, od teorijskih osnova i inspiracije do tehničkih aspekata i multimedijских elemenata. U teorijskom dijelu rada pružen je pregled povijesti izložbi i suvremenih pristupa, kao i analiza apstraktne umjetnosti s posebnim naglaskom na stilove i tehnike koji uključuju složene, detaljne i ponavljajuće obrasce s fantastičnim, nadrealnim ili ezoteričnim temama. Ovim je pregledom, naglašena važnost umjetnosti u procesu osobnog iscjeljenja i refleksije. [5]

Opisom autorskih radova pružen je uvid u inspiraciju i koncept iza svake slike, pokazujući kako su strahovi i emocionalni izazovi pretvoreni u fizička tijela pomoću linija i oblika. Upotrebom markera i bojica, te primjenom raznovrsne simbolike i psihodeličnih motiva, svakim je radom cilj bio omogućiti promatraču suočavanje s vlastitim unutarnjim strahovima. [6] Razradom aspekata tehničkog djela izložbe osigurano je da izložba bude interaktivna i da na emotivnoj razini uključuje promatrača u proces sudjelovanja i interakcije, stvarajući atmosferu koja omogućuje terapijski učinak. Upotreba projektora, zvučnih sustava i druge tehničke opreme dodatno je naglašena važnost integracije multimedijских elemenata za postizanje jedinstvenog iskustva.

Analiziranjem troškova organizacije izradila se realistična procjena financijskih aspekata realizacije ovakvog projekta, a istraživačkim su se djelom rada dali dublji uvidi u percepciju i emocionalni utjecaj psihodelične umjetnosti na posjetitelje. [33] Usporedba s drugim izložbama pružila je vrijedne spoznaje i najbolje prakse koje su primijenjene u planiranju izložbe. [61] [62] [63]

Zaključno, u ovom se diplomskom radu ističe važnost pažljivog i detaljnog planiranja svih aspekata izložbi kako bi se postigao željeni terapijski učinak. Kombinacijom vizualnih, zvučnih i interaktivnih elemenata, izložba može potencijalno ponuditi posjetiteljima duboko emotivno iskustvo i prostor za osobno iscjeljenje. Radom je bio cilj dati doprinos razumijevanju i praktičnoj primjeni umjetnosti kao sredstva za osobnu refleksiju i transformaciju negativnih emocija, te da se predstavi temelj za daljnja istraživanja i realizacije sličnih projekata.

8. Literatura

- [1] G. Kaimal: American Scientist: How Art Can Heal, Volume 108, br.4, srpanj-kolovoz 2020, str. 228
- [2] R. Talley: ArtBusiness News: The Power of Art: Does Art Really Change the World We Live In?, veljača 2023.
- [3] M. Morrell: Journal of Clinical Art Therapy: Signs and Symbols: Art and Language in Art Therapy, Volume 1, br. 8, svibanj 2011, str. 25-32
- [4] R. Brandoff: Exploring the Benefits of Creativity in Education, Media, and the Arts: Creativity in Art Therapy, sječanj 2017. str. 1-10
- [5] H. Stuckey, J. Nobel: The Connection Between Art, Healing, and Public Health A Review of Current Literature. American Journal of Public Health, svibanj 2009.
- [6] C. Malchiodi: Psychology Today: Art Therapy Meets Digital Art and Social Multimedia: studeni 2009.
URL: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/arts-and-health/200911/art-therapy-meets-digital-art-and-social-multimedia> (dostupno 29.07.2024.)
- [7] J. Llewellyn, S. Thompson: The Salons; rujan 2019.
URL: <https://alphahistory.com/frenchrevolution/salons/> (dostupno 30.07.2024.)
- [8] I. Holland: Insights; Floor to Ceiling, The Art of the Salon- Style Hang; Fine Arts Museums of San Francisco; 2021.
URL: https://insights.famsf.org/salon-style/#&chapter=chapter_12037797&page=chapter_12037798 (dostupno 25.07.2024.)
- [9] L. Kolečnik, P. Prelog; Moderna umjetnost u Hrvatskoj 1898.-1975.; Zagreb 2012., str. 45-48
- [10] C. Donnellan: Establishing Tate Modern: Vision and Patronage; The London School of Economics and Political Science, doktorski rad, srpanj 2013.
- [11] K. Varnedoe, A. Gopnik, J. E. Bowl; Modern art and popular culture: readings in high and low; The Museum of Modern Art; Abrams; New York 1990.
- [12] V. Christouli; Site-Specific Art as an Exploration of Spatial and Temporal Limitations; University of the Arts London, Doktorski rad; prosinac 2016.
- [13] M. V. Hansen, A. Henningsen, A. Gregersen; Curatorial Challenges: Interdisciplinary Perspectives on Contemporary Curating; London 2019. str. 79-90, 108-120
- [14] FineCapital: Fine arts VR AR Revolutionizing Art Galleries: How VR AR Enhance the Exhibition Experience; lipanj 2024.
URL: <https://fastercapital.com/content/Fine-arts-VR-AR-Revolutionizing-Art-Galleries--How-VR-AR-Enhance-the-Exhibition-Experience.html> (dostupno 25.07.2024.)
- [15] Y. Guo: Herança – History, Heritage and Culture; Evolution of Exhibition Space Strategies in Smart Museums: A Historical Transition from Traditional to Digital; Volume 7, br. 1; 2024.
- [16] M. W. Gahtan; Museums and Exhibitions: Overview and History; Kent State University; kolovoz 2022.

- [17] B. Johnson; Historic UK The History and Heritage Accommodation Guide, The Great Exhibition 1851; ožujak 2014
URL: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/Great-Exhibition-of-1851/> (dostupno 26.07.2024.)
- [18] Tate Modern Museum; Discover Art; Delve into Centuries of art
URL: <https://www.tate.org.uk/art/> (dostupno 20.07.2024.)
- [19] H. Barranha, J. S. Henriques; Art, Museums and Digital Cultures; Rethinking Change; Institute of Art History, School of Social Sciences and Humanities 2021. str. 8-14
- [20] N. Petrović; Likovna djela apstraktne umjetnosti kao poticaj za likovni izraz učenika razredne nastave; Diplomski rad; Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2017.
- [21] K. Purgar; A-Academia; The Iconology of Abstraction — Non-figurative Images and the Modern World; Routledge; siječanj 2023.
- [22] I. Mayer; Art in Context; Kandinsky Paintings – Exploring the Best Wassily Kandinsky Artworks; Studeni 2021.
- [23] A. Fallahzadah, G. S. Yousof; Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities; Piet Mondrian, early Neo-Plastic compositions, and six principles of Neo-Plasticism; University of Malaya, Volume 11, br. 3, listopad-prosinac 2019.
- [24] S. Lake, E. Ordonez, M. Schilling; A Technical Investigation of Paints used by Jackson Pollock in his Drip or Poured Paintings; Studies in Conservation, Volume 49/2; str. 137–141
- [25] IdeelArt, The Online Gallerist for Contemporary Abstract Art; hieving Luminescence - Mark Rothko's Orange and Yellow; kolovoz 2018.
- [26] J. Mann; ArtSy: What You Need to Know about Joan Miro, Pioneer of Surrealism; veljača 2018.
URL: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-joan-miro-pioneer-surrealism> (dostupno 24.07.2024.)
- [27] Illusionaries; Enttheon: A Sanctuary of Visionary Art by Alex Grey and Allyson Grey
URL: <https://www.illusionaries.com/enttheon> (dostupno 31.07.2024.)
- [28] K. Parikh; Indian Journal Of Applied Research; Colour Symbolism - Emotional Values of Colour; br. 3, str. 65-66
- [29] R. Rambin; Medium: Exploring the Therapeutic Power of Abstract Art in Mental Health; ožujak 2024.
URL: <https://medium.com/@raymaternick/exploring-the-therapeutic-power-of-abstract-art-in-mental-health-76802f75ad44> (dostupno 30.07.2024.)
- [30] Escama Studio; Escher and Salvador Dali; veljača 2019.
URL: <https://www.escamastudio.com/blogs/news/escher-and-salvador-dali> (dostupno 02.08.2024.)
- [31] Venosa Art; The Fantastic Realism art of Robert Venosa; 2023.
URL: <https://www.venosa.com/biography> (dostupno 02.08.2024.)
- [32] A. Iverson; Psychedelic Scene: The Original Psychedelic Renaissance: Exploring 1960s Concert posters and the Artists behind them; svibanj 2021.
URL: <https://psychedelicscene.com/2024/05/08/exploring-1960s-concert-posters-and-the-artists-behind-them/> (dostupno 03.08.2024.)

- [33] D. J. Brown; Maps Bulletin; Special Edition - Psychedelics and the Popular Arts; How Psychedelic Consciousness Transformed Modern Art: An Interview with Ken Johnson; 2012, Volume 22, br.1; str. 6-8
- [34] C. Barsanti; Publishers Weekly, Charles Burns Still Has Something to Say; srpanj 2024
URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/authors/profiles/article/95485-charles-burns-still-has-something-to-say.html> (dostupno 04.08.2024.)
- [35] H. J. Kim; Kim Jung Gi Sketchbook, 2011., Izdavač: Superani; 2011.
- [36] Ewa Pronczuk Kuziak – Official web
URL: <http://ewapronczukkuziak.pl/> (dostupno 29.07.2024.)
- [37] Erica Williams – Official Web
URL: <https://ericawilliamsillustration.com/> (dostupno 29.07.2024.)
- [38] A. P. Evgenyeva; Dictionary of the Russian language: In 4 volumes / RAS, Institute of Linguistic Studies; 4th ed., reprinted, Fundamental Electronic Library, 1999
- [39] Dostojevski F. M., Braća Karamazovi; V. Kod Iljušinog kreveta - Knjiga 10, 4. dio; 1880.
- [40] The Fitzwilliam Museum, Cambridge; Sign and Symbols – Cows and Bulls
URL: <https://fitzmuseum.cam.ac.uk/explore-our-collection/highlights/context/sign-and-symbols/cows-and-bulls> (dostupno 03.08.2024.)
- [41] M. Balter; The Goddess and the Bull: Chapter Three; Left Coast Press, New York, 2006.
- [42] A. Papatheodorou: TripleMoonPsychotherapy: Seahorse Symbolism Across Cultures: From Authority and Strength to Healing and Abundance
URL: <https://www.triplemoonpsychotherapy.com/archetypes-and-symbolism-myth-and-psyche/seahorsesymbolism> (dostupno 03.08.2024.)
- [43] V. Kalgin; Viktor Coy, Live and Cinema, Izdanje AST, Moskva, 2016.
- [44] Atma Wise; Power, Fortune, and Protection: The Symbolism of Six Fingers Revealed
URL: <https://atmawise.com/symbolism/spiritual-meaning-of-six-fingers/> (dostupno 03.08.2024.)
- [45] E. Gocinski; Unlocking Creativity in the Visual Arts: Using Mindfulness and Open Awareness Meditation to Access Creative Insight
Insight, Graduate School of Arts and Sciences, Mindfulness Studies Theses. 72., 2023.
- [46] Junji Ito: The Art Of Junji Ito Summary; Masterpieces of Horror Manga from a Legendary Artist; VIZ Media LLC, San Francisco; travanj 2020.
- [47] Junji Ito: House of the Marionettes: Where the Sandman Lives, Museum of Terror vol. 3., ch. 3
- [48] FaenaAleph: Notes on the Symbolism of Deer; A sacred animal with the spirit of gentleness and softness, a messenger, a shaman; maize and femininity personified.
URL: <https://www.faena.com/aleph/notes-on-the-symbolism-of-deer> (dostupno 06.08.2024.)
- [49] A. Volpe; Beaver Dam Woodworks; What Do Lighthouses Symbolize? 13 Things Lighthouses Represent; siječanj 2024.
URL: <https://www.beaverdamwoodworks.com/what-lighthouses-symbolize> (dostupno 06.08.2024.)
- [50] A. Hirsch; The Book of Bill (Gravity Falls); Hyperion Avenue, srpanj 2024.

- [51] A. R. Hussain; *Colour Psychology in Art: How Colour Impacts Mood, The Higher Instate of Dramatic of Arts*, 2021. Volume 9, str. 301-308
- [52] I. Dmitrov; *Lenta.ru: Putin was surprised by his own words from the 90s about the danger of a "hard hand"*; lipanj 2021.
URL: <https://lenta.ru/news/2021/06/04/really/> (dostupno 04.08.2024.)
- [53] A. Koblov; *Jegor Letov and the band "Civil Defense"*; izdavač AST, Moskva 2021.
- [54] J. Patel, P. Patel; *Consequences of Repression of Emotion: Physical Health, Mental Health and General Well Being*; *International Journal of Psychotherapy practice and research*, Volume1, br.3, str. 16
- [55] H. Qingqing; *Digital Exhibition Design And Practice*; Faculty of Humanities and Arts, Macau University of Science and Technology; Volume 18, br. 6, 2021. str 2288-2303
- [56] M. Stocker; *Exhibit sound design*; , *Museum International (UNESCO, Paris)*, br. 185, Volume 47, br. 1, 1995. str. 25-29
- [57] F. Sylvania; *Lighting for Museums and Galleries*
URL: <https://www.sylvania-lighting.com/documents/documents/Museums%20and%20Galleries%20-%20Brochure%20-%20English.PDF> (dostupno 10.08.2024.)
- [58] *Using Projectors in a Gallery Space*; *Museums and Galleries of NSW*
URL: https://mgns.org.au/wp-content/uploads/2018/11/fact_sheet_using_projectors_in_the_gallery.pdf (dostupno 04.08.2024.)
- [59] E. Lupton; *How Posters Work*; Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum; svibanj 2015. – Inspiracija
- [60] R. Radeka; *Konstruiranje upitnika u svrhu istraživanja*; Sveučilište Jurja Dobrile u Puli; Završni rad, Pula 2018. str. 11-17
- [61] Davor Vrankić; *Obećavam ti čudo/ I Promise You a Miracle*; MSU; listopad-prosinac 2019.
URL: <http://www.msu.hr/dogadanja/davor-vrankic-i-promise-you-a-miracle/200/hr.html> (dostupno 01.08.2024.)
- [62] Mesa Arts Center; *Caledonia Curry (Swoon); Gift in the Rupture*; SRP Gallery; listopad 2023. – siječanj 2024.
URL: <https://www.mesaartscenter.com/index.php/museum/art/exhibits/caledonia-curry-swoon> (dostupno 01.08.2024.)
- [63] *Group Show; One Step Further; The Chambers Project Announces The Opening of "One Step Further"* An exhibit of visionary and psychedelic art; studeni 2021.
URL: <https://thechambersproject.com/one-step-furtherrr/> (dostupno 02.08.2024.)

Popis slika

Slika 3-1 Rad broj 1, naziv: Teleće nježnosti.....	21
Slika 3-2 Rad broj 2, naziv: Čvor strpljenja.....	25
Slika 3-3 Rad broj 3, naziv: Drugi put	27
Slika 3-4 Rad broj 4, naziv: Titanska koža	30
Slika 3-5 Rad broj 5, naziv: Knock-knock.....	31
Slika 3-6 Rad broj 6, naziv: Ostati	33
Slika 3-7 Rad broj 7, naziv: Sve je tako ljudski	36
Slika 3-8 Rad broj 8, naziv: Dječji svijet	39
Slika 3-9 Rad broj 9, naziv: Šum	42
Slika 3-10 Rad broj 10, naziv: Pored	44
Slika 4-1 Tlocrt plana prostora.....	48
Slika 4-2 3D prikaz prostora	48
Slika 4-3 3D prikaz prostora prema zrcalima.....	49
Slika 4-4 3D prikaz prostora prema ulazu.....	49
Slika 4-5 3D prikaz prostora - prema stolu i projekciji.....	50
Slika 4-6 Primjer plakata za izložbu	57
Slika 4-7 Primjer obostranog letka za izložbu	58
Slika 6-1 Rezultati ankete - 1. slijed pitanja.....	66
Slika 6-2 Rezultati ankete - 2. slijed pitanja.....	67
Slika 6-3 Rezultati ankete - 3. slijed pitanja.....	68
Slika 6-4 Rezultati ankete - 4. slijed pitanja.....	69
Slika 6-5 Rezultati ankete - 5. slijed pitanja.....	70
Slika 6-6 Rezultati ankete - 6. slijed pitanja.....	71
Slika 6-7 Rezultati ankete - 7. slijed pitanja.....	72
Slika 6-8 Rezultati ankete - 8. slijed pitanja.....	73
Slika 6-9 Rezultati ankete - 9. slijed pitanja.....	74
Slika 6-10 Rezultati ankete - 10. slijed pitanja.....	75
Slika 6-11 Rezultati ankete - 11. slijed pitanja.....	76

Popis tablica

Tablica 5-2 Troškovi organizacije.....	60
--	----

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski/specijalistički rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Jelena Buden (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog/specijalističkog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Konceptualizacija, obrada ideje i planiranje autorske izložbe s multimedijским elementima (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno članku 58., 59. i 61. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti završne/diplomske/specijalističke radove sveučilišta su dužna objaviti u roku od 30 dana od dana obrane na nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju visokog učilišta.

Sukladno članku 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.